

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPOS ŽMOGAUS TEISIŲ TEISMAS

TEISMO REGLAMENTAS

2020 m. sausio 1 d.

TEISMO KANCELIARIJA

STRASBŪRAS

Kanceliarijos pranešimas

Ši naujoji Teismo reglamento redakcija apima plenarinio Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. priimtus pakeitimus.

Naujoji redakcija įsigaliojo 2020 m. sausio 1 d.

Papildomi ir atnaujinti tekstai bus skelbiami oficialioje Teismo interneto svetainėje (www.echr.coe.int).

TURINYS

1 taisyklė - Sąvokos.....	6
I Skirsnis - Teismo struktūra ir darbas.....	7
I skyrius - Teisėjai.....	7
2 taisyklė- Kadencijos trukmės skaičiavimas.....	7
3 taisyklė - Priesaika arba iškilmingas pareiškimas.....	7
4 taisyklė - Su pareigomis nesuderinama veikla.....	7
5 taisyklė- Vyresnumas.....	8
6 taisyklė - Atsistatydinimas.....	8
7 taisyklė - Atleidimas iš pareigų.....	8
II skyrius - Pirmininkavimas Teisme ir biuro vaidmuo.....	9
8 taisyklė - Teismo pirmininko ir Teismo pirmininko pavaduotojų.....	9
bei skyrių pirmininkų ir skyrių pirmininkų pavaduotojų rinkimai.....	9
9 taisyklė - Teismo pirmininko funkcijos.....	9
9A taisyklė - Biuro vaidmuo.....	9
10 taisyklė - Teismo pirmininko pavaduotojų funkcijos.....	10
11 taisyklė - Pirmininko ir pirmininko pavaduotojų pavadavimas.....	10
12 taisyklė - Pirmininkavimas skyriuose ir kolegijose.....	10
13 taisyklė - Pirmininkavimo ribojimas.....	10
14 taisyklė - Lyčių atstovavimo pusiausvyrą.....	10
III skyrius - Kanceliarija.....	11
15 taisyklė - Kanclerio rinkimai.....	11
16 taisyklė - Kanclerio pavaduotojų rinkimai.....	11
17 taisyklė - Kanclerio funkcijos.....	11
18 taisyklė - Kanceliarijos struktūra.....	12
18A taisyklė - Pranešėjai ne teisėjai.....	12
18B taisyklė – Juriskonsultas.....	12
IV skyrius - Teismo darbas.....	12
19 taisyklė - Teismo vieta.....	12
20 taisyklė - Plenarinio Teismo posėdžiai.....	12
21 taisyklė - Kiti Teismo posėdžiai.....	12
22 taisyklė - Pasitarimai.....	13
23 taisyklė - Balsavimas.....	13
23A taisyklė - Tylus pritarimas.....	13
V skyrius – Teismo sudėtis.....	14
24 taisyklė - Didžiosios kolegijos sudėtis.....	14
25 taisyklė - Skyrių sudarymas.....	15
26 taisyklė - Kolegijų sudarymas.....	15
27 taisyklė - Komitetai.....	16
27A taisyklė - Vieno teisėjo sudėties Teismas.....	16
28 taisyklė - Negalėjimas dalyvauti posėdyje, nusišalinimas.....	17
arba atleidimas nuo dalyvavimo.....	17
29 taisyklė- Ad hoc teisėjai.....	18
30 taisyklė - Bendras interesas.....	18
II Skirsnis - Procesas.....	20
I skyrius – Bendrosios nuostatos.....	20
31 taisyklė - Tam tikrų nukrypimų galimybė.....	20
32 taisyklė - Praktiniai nurodymai.....	20
33 taisyklė- Dokumentų viešumas.....	20
34 taisyklė - Kalbų vartojimas.....	20
35 taisyklė - Susitariančiųjų Šalių atstovavimas.....	21
36 taisyklė - Pareiškėjų atstovavimas.....	22
37 taisyklė - Pareiškimai, pranešimai ir šaukimai į teismą.....	22
38 taisyklė – Rašytiniai pareiškimai.....	22
38A taisyklė - Procesinių klausimų nagrinėjimas.....	23
39 taisyklė - Laikinosios priemonės.....	23
40 taisyklė - Skubus pranešimas apie peticiją.....	23
41 taisyklė - Bylų nagrinėjimo eiliškumas.....	23
42 taisyklė (buvusi 43 taisyklė) - Peticijų sujungimas ir nagrinėjimas kartu.....	23
43 taisyklė (buvusi 44 taisyklė) - Peticijų išbraukimas iš bylų sąrašo ir grąžinimas į jį.....	24
44 taisyklė - Trečiosios šalies dalyvavimas.....	24

44A taisyklė - Pareiga bendradarbiauti su Teismu	25
44B taisyklė - Teismo nurodymų nevykdymas.....	25
44C taisyklė - Neveiksmingas dalyvavimas	26
44D taisyklė - Nušalinimas nuo atstovavimo ar pagalbos teikimo Teisme	26
44E taisyklė - Peticijos nepalaikymas.....	26
II skyrius - Bylos iškėlimas	26
45 taisyklė - Parašai	26
46 taisyklė - Tarpvalstybinės peticijos turinys.....	27
47 taisyklė - Individualios peticijos turinys	27
III skyrius - Teisėjai pranešėjai.....	28
48 taisyklė - Tarpvalstybinės bylos	28
49 taisyklė - Individualios peticijos	28
50 taisyklė - Procesas Didžiojoje kolegijoje.....	29
IV skyrius - Peticijų priimtumo nagrinėjimas.....	29
Tarpvalstybinės bylos	29
51 taisyklė - Peticijų paskirstymas ir paskesnis procesas	29
Individualios peticijos.....	29
52 taisyklė - Peticijų paskirstymas skyriams	29
52A taisyklė - Bylų nagrinėjimas vieno teisėjo sudėties Teismo.....	29
53 taisyklė - Bylų nagrinėjimas komitete	31
54 taisyklė - Bylų nagrinėjimas kolegijoje	31
54A taisyklė - Peticijos priimtumo ir esmės nagrinėjimas kartu	32
Tarpvalstybinės ir individualios peticijos	32
55 taisyklė – Argumentai dėl nepriimtumo	32
56 taisyklė - Kolegijos nutarimas	32
57 taisyklė - Nutarimo kalba.....	33
V skyrius - Bylos nagrinėjimas po peticijos priėmimo.....	34
58 taisyklė - Tarpvalstybinės bylos	34
59 taisyklė - Individualios peticijos	34
60 taisyklė - Teisingo atlyginimo reikalavimas	34
61 taisyklė – Pavyzdinio sprendimo procedūra	34
62 taisyklė - Taikus susitarimas.....	35
62A taisyklė - Vienašalė deklaracija.....	36
VI skyrius – Teismo posėdžiai.....	37
63 taisyklė - Teismo posėdžių viešumas.....	37
64 taisyklė – Teismo posėdžių vedimas.....	37
65 taisyklė - Neatvykimas į Teismo posėdį	37
70 taisyklė - Teismo posėdžio stenograma	37
VII skyrius - Bylos nagrinėjimas Didžiojoje kolegijoje	38
71 taisyklė - Proceso taisyklių taikymas.....	38
72 taisyklė - Kolegijos jurisdikcijos perleidimas Didžiajai kolegijai	38
73 taisyklė - Šalies prašymas perduoti bylą Didžiajai kolegijai.....	38
VIII skyrius - Sprendimai	39
74 taisyklė - Sprendimo turinys	39
75 taisyklė - Sprendimas dėl teisingo atlyginimo	39
76 taisyklė - Sprendimo kalba	40
77 taisyklė - Sprendimo pasirašymas, paskelbimas ir pranešimas apie sprendimą.....	40
78 taisyklė išbraukiama	40
79 taisyklė - Prašymas dėl sprendimo išaiškinimo	40
80 taisyklė - Prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo	40
81 taisyklė - Klaidų nutarimuose ir sprendimuose ištaisymas	41
IX skyrius - Konsultacinės išvados pagal Konvencijos 47, 48 ir 49 straipsnius.....	42
82 taisyklė.....	42
83 taisyklė.....	42
84 taisyklė.....	42
85 taisyklė.....	42
86 taisyklė.....	42
87 taisyklė.....	43
88 taisyklė.....	43
89 taisyklė.....	43
90 taisyklė.....	43
X skyrius – Konsultacinės išvados pagal Konvencijos Protokolą Nr. 16	44
91 taisyklė – Bendrosios nuostatos	44

92 taisyklė – Prašymo dėl konsultacinės išvados pateikimas	44
93 taisyklė – Prašymo nagrinėjimas komisijoje.....	44
94 taisyklė – Bylos nagrinėjimas komisijai priėmus prašymą	45
95 taisyklė – Bylinėjimosi dėl konsultacinės išvados išlaidos ir teisinė pagalba.....	45
XI skyrius - Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 3, 4 ir 5 dalis	46
Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 3 dalį	46
96 taisyklė (buvusi 91 taisyklė)	46
97 taisyklė (buvusi 92 taisyklė)	46
98 taisyklė (buvusi 93 taisyklė)	46
Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 4 ir 5 dalis	46
99 taisyklė (buvusi 94 taisyklė)	46
100 taisyklė (buvusi 95 taisyklė)	46
101 taisyklė (buvusi 96 taisyklė)	47
102 taisyklė (buvusi 97 taisyklė)	47
103 taisyklė (buvusi 98 taisyklė)	47
104 taisyklė (buvusi 99 taisyklė)	47
XIA skyrius – Sprendimų, nutarimų ir konsultacinių išvadų paskelbimas	47
104A taisyklė – paskelbimas Teismo praktikos duomenų bazėje	47
104B taisyklė – Svarbiausios bylos	47
XII skyrius - Teisinė pagalba.....	48
105 taisyklė (buvusi 100 taisyklė)	48
106 taisyklė (buvusi 101 taisyklė)	48
107 taisyklė (buvusi 102 taisyklė)	48
108 taisyklė (buvusi 103 taisyklė)	48
109 taisyklė (buvusi 104 taisyklė)	48
110 taisyklė (buvusi 105 taisyklė)	48
III Skirsnis – Pereinamojo laikotarpio taisyklės	49
111 taisyklė (buvusi 106 taisyklė) – Teismo ir Komisijos santykiai	49
112 taisyklė (buvusi 107 taisyklė) - Bylų nagrinėjimas kolegijoje ir Didžiojoje kolegijoje	49
113 taisyklė (buvusi 108 taisyklė) - Teisinės pagalbos suteikimas.....	49
114 taisyklė (buvusi 109 taisyklė) - Prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo	49
IV Skirsnis – Baigiamosios nuostatos	51
115 taisyklė (buvusi 110 taisyklė) - Taisyklės galiojimo sustabdymas	51
116 taisyklė (buvusi 111 taisyklė) - Taisyklės pakeitimas.....	51
117 taisyklė (buvusi 112 taisyklė) – Reglamento įsigaliojimas.....	51
Reglamento priedas (dėl tyrimų)	52
A1 taisyklė - Tyrimo priemonės	52
A2 taisyklė - Šalių įsipareigojimai, susiję su tyrimo priemonėmis	52
A3 taisyklė – Atsisakymas susitikti su delegacija	52
A4 taisyklė – Procesiniai veiksmai delegacijoje.....	52
A5 taisyklė - Liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų iškvietimas į delegacijos procesinius veiksmus.....	52
A6 taisyklė - Apklausiamų liudytojų ir ekspertų priesaika arba iškilmingas pareiškimas.....	53
A7 taisyklė – Delegacijos atliekama liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų apklausa	53
A8 taisyklė – Delegacijos atliekamų procesinių veiksmų stenograma	54
Praktiniai nurodymai	55
Prašymai dėl laikinųjų priemonių	55
Proceso pradžia.....	57
Rašytiniai pareiškimai	59
Reikalavimai dėl teisingo atlyginimo	61
Vyriausybės skirtas saugus elektroninis dokumentų perdavimas	65
Prašymai dėl anonimiškumo	67
Peticijų nagrinėjimas esant masiniam jų antplūdžiui	68

Europos Žmogaus Teisių Teismas,
atsižvelgdamas į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir jos protokolus,
parengė šį Reglamentą:

I taisyklė¹ - Sąvokos

Reglamente vartojamos sąvokos, nebent pagal kontekstą jas reikia suprasti kitaip:

a) sąvoka „Konvencija“ reiškia Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir jos protokolus;

b) žodžių junginys „plenarinis Teismas“ reiškia Europos Žmogaus Teisių Teismo plenarinį posėdį;

c) žodžių junginys „Didžioji kolegija“ reiškia 17 teisėjų Didžiąją kolegiją, sudarytą vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 1 dalimi;

d) sąvoka „skyrius“ reiškia plenarinio Teismo nustatytam laikotarpiui vadovaujantis Konvencijos 25 straipsnio b dalimi sudarytą kolegiją, o sąvoka „skyriaus pirmininkas“ reiškia teisėją, plenarinio Teismo vadovaujantis Konvencijos 25 straipsnio c dalimi išrinktą tokio skyriaus pirmininku;

e) sąvoka „kolegija“ reiškia vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 1 dalimi sudarytą septynių teisėjų kolegiją, o žodžių junginys „kolegijos pirmininkas“ reiškia tokiai kolegijai pirmininkaujantį teisėją;

f) sąvoka „komitetas“ reiškia vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 1 dalimi sudarytą trijų teisėjų komitetą, o žodžių junginys „komiteto pirmininkas“ reiškia tokiam komitetui pirmininkaujantį teisėją;

g) žodžių junginys „vieno teisėjo sudėties Teismas“ reiškia, kad bylą nagrinėja vienas teisėjas pagal Konvencijos 26 straipsnio 1 dalį;

h) sąvoka „Teismas“ reiškia plenarinį Teismą, Didžiąją kolegiją, skyrių, kolegiją, komitetą, vieno teisėjo sudėties Teismą arba Konvencijos 43 straipsnio 2 dalyje ir Protokolo Nr. 16 2 straipsnyje numatytą penkių teisėjų komisiją;

i) žodžių junginys „*ad hoc* teisėjas“ reiškia bet kurią asmenį, vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 4 dalimi ir pagal 29 taisyklę išrinktą dalyvauti Didžiosios kolegijos arba kolegijos posėdyje;

j) sąvokos „teisėjas“ arba „teisėjai“ reiškia Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos išrinktus teisėjus arba *ad hoc* teisėjus;

k) žodžių junginys „teisėjas pranešėjas“ reiškia teisėją, paskirtą atlikti 48 ir 49 taisyklėse numatytas užduotis;

l) sąvoka „pranešėjas ne teisėjas“ reiškia kanceliarijos darbuotoją, kuriam pavesta padėti vieno teisėjo sudėties Teismams, kaip tai numatyta Konvencijos 24 straipsnio 2 dalyje;

m) sąvoka „deleguotas asmuo“ reiškia teisėją, kurį kolegija paskyrė į delegaciją, o žodžių junginys „delegacijos vadovas“ reiškia deleguotą asmenį, kurį kolegija paskyrė vadovauti jos delegacijai;

n) sąvoka „delegacija“ reiškia instituciją, kurią sudaro deleguoti asmenys, kanceliarijos darbuotojai ir bet kuris kitas asmuo, kurį kolegija paskyrė padėti delegacijai;

o) sąvoka „kancleris“ priklausomai nuo konteksto reiškia Teismo arba skyriaus kanclerį;

p) sąvokos „šalis“ ir „šalys“ reiškia

- Susitariančiąją Šalį pareiškėją ar atsakovę,

- pareiškėją (fizinį asmenį, nevyriausybinių organizaciją arba asmenų grupę), kuris pateikė skundą pagal Konvencijos 34 straipsnį;

q) žodžių junginys „trečioji šalis“ reiškia bet kurią Susitariančiąją Šalį ar bet kurią suinteresuotą asmenį arba Europos Tarybos žmogaus teisių komisarą, kuris pagal Konvencijos 36

¹ Su Teismo 2003 m. liepos 7 d., 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2016 m. rugsėjo 19 d. padarytais pakeitimais.

straipsnio 1, 2 ir 3 dalis ir Protokolo Nr. 16 3 straipsnį pasinaudojo teise ar gavo prašymą pateikti pastabas raštu bei dalyvauti teismo posėdyje ;

r) sąvokos „teismo posėdis“ ir „teismo posėdžiai“ reiškia žodinį teismo procesą, kurio metu nagrinėjamas peticijos priimtinumas ir (arba) esmė, arba prašymas peržiūrėti ar pateikti konsultacinę išvadą, šalies ar Ministrų Komiteto prašymas išaiškinti, arba Konvencijos 46 straipsnio 4 dalies pagrindu Teismui pateiktas paklausimas dėl įsipareigojimo nevykdymo;

s) žodžių junginys „Ministrų Komitetas“ reiškia Europos Tarybos Ministrų Komitetą;

t) sąvokos „ankstesnis Teismas“ ir „Komisija“ atitinkamai reiškia Europos Žmogaus Teisių Teismą ir Europos Žmogaus Teisių Komisiją, įsteigtus vadovaujantis Konvencijos buvusiu 19 straipsniu.

I Skirsnis - Teismo struktūra ir darbas

I skyrius - Teisėjai

2 taisyklė¹ - Kadencijos trukmės skaičiavimas

1. Kai teisėjo vieta rinkimų dieną yra laisva arba rinkimai vyksta likus mažiau kaip trims mėnesiams iki tos dienos, kai vieta taps laisva, kadencijos laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią pradedamos eiti pareigos, bet ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo rinkimų dienos.

2. Kai teisėjo rinkimai įvyksta anksčiau negu likus trims mėnesiams iki tos dienos, kai vieta taps laisva, kadencijos laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią vieta tapo laisva.

3. Pagal Konvencijos 23 straipsnio 3 dalį išrinktas teisėjas eina savo pareigas tol, kol jį keičiantis teisėjas prisiekia arba padaro pareiškimą, kaip numatyta 3 taisyklėje.

3 taisyklė - Priesaika arba iškilmingas pareiškimas

1. Prieš užimdamas pareigas, kiekvienas išrinktas teisėjas pirmame plenarinio Teismo posėdyje, kuriame jis dalyvauja, arba, kai reikia, prieš Teismo pirmininką prisiekia arba iškilmingai pareiškia:

„Aš prisiekiu“ - arba „Aš iškilmingai pareiškiu“, - „kad vykdysiu teisėjo pareigas garbingai, nepriklausomai ir nešališkai ir saugosiu paslaptį visus pasitarimus“.

2. Šis veiksmas turi būti protokoluojamas.

4 taisyklė² - Su pareigomis nesuderinama veikla

1. Vadovaujantis Konvencijos 21 straipsnio 3 dalimi, savo kadencijos metu teisėjai negali užsiimti jokia politine ar administracine veikla, ar bet kuria kita profesine veikla, nesuderinama su jų nepriklausomumu, nešališkumu arba pagrindinėmis pareigomis dirbant visu etatu. Kiekvienas teisėjas privalo pranešti Teismo pirmininkui apie bet kokią papildomą veiklą. Kilus nesutarimui tarp teisėjo ir Teismo pirmininko, bet kuri iškilusį klausimą sprendžia plenarinis Teismas.

2. Buvęs teisėjas negali jokių statusu atstovauti šaliai ar trečiajai šaliai Teisme, nagrinėjant peticiją, pateiktą iki tos dienos, kurią jis ar ji nustojo eiti savo pareigas. Jeigu peticija buvo pateikta vėliau, buvęs teisėjas negali jokių statusu atstovauti šaliai ar trečiajai šaliai Teisme tol, kol nepraeis dveji metai nuo tos dienos, kurią teisėjas nustojo eiti savo pareigas.

¹ Su Teismo 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2012 m. balandžio 2 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2010 m. kovo 29 d. pakeitimais.

5 taisyklė³ - Vyresnumas

1. Išrinktų teisėjų vyresnumas po Teismo pirmininko, Teismo pirmininko pavaduotojų ir skyrių pirmininkų nustatoma pagal datą, kurią jie pradėjo eiti savo pareigas pagal 2 taisyklės 1 ir 2 dalis.

2. Tą pačią dieną išrinktų Teismo pirmininko pavaduotojų vyresnumas nustatomas pagal tai, kiek laiko jie ėjo teisėjų pareigas. Jeigu teisėjai savo pareigas ėjo vienodą laiko tarpą, jų vyresnumas nustatomas pagal amžių. Tokia pat taisyklė taikoma ir skyrių pirmininkams.

3. Vienodą laiką pareigas einančių teisėjų vyresnumas nustatomas pagal jų amžių.

4. Po išrinktų teisėjų, *ad hoc* teisėjų vyresnumas taip pat nustatomas pagal amžių.

6 taisyklė - Atsistatydinimas

Apie teisėjo atsistatydinimą pranešama Teismo pirmininkui, kuris apie tai informuoja Europos Tarybos Generalinį sekretorių. Pagal 24 taisyklės 4 dalies *in fine* ir 26 taisyklės 3 dalies nuostatas atsistatydinimas reiškia kadencijos pabaigą.

7 taisyklė - Atleidimas iš pareigų

Nė vienas teisėjas negali būti atleistas iš pareigų, nebent jei plenariniame posėdyje dalyvaujančių išrinktų pareigas užimančių teisėjų dviejų trečdalių balsų dauguma nusprendžiama, kad jis ar ji nebeatitinka keliamų reikalavimų. Prieš tai tokį teisėją išklauso plenarinis Teismas. Bet kuris teisėjas gali inicijuoti atleidimo iš pareigų procedūrą.

³ Su Teismo 2007 m. gegužės 14 d. padarytais pakeitimais.

II skyrius¹ - Pirmininkavimas Teisme ir biuro vaidmuo

8 taisyklė² - Teismo pirmininko ir Teismo pirmininko pavaduotojų bei skyrių pirmininkų ir skyrių pirmininkų pavaduotojų rinkimai

1. Plenarinis Teismas renka Teismo pirmininką, du Teismo pirmininko pavaduotojus trejų metų laikotarpiui ir skyrių pirmininkus dvejų metų laikotarpiui, bet šie laikotarpiai negali viršyti jų kadencijos trukmės.

2. Kiekvienas skyrius dvejų metų laikotarpiui renka pirmininko pavaduotoją, bet šis laikotarpis negali viršyti teisėjo kadencijos trukmės.

3. Pagal šios taisyklės 1 ir 2 dalis išrinktas teisėjas gali būti perrinktas, tačiau tik vieną kartą į tas pačias pareigas.

4. Pirmininkai ir pirmininkų pavaduotojai eina savo pareigas tol, kol išrenkami juos pakeisiantys teisėjai.

5. Šios taisyklės 1 dalyje nurodyti rinkimai vyksta slaptu balsavimu; juose dalyvauja tik esantys išrinkti teisėjai. Jeigu nė vienas kandidatas negauna absoliučios balsų daugumos, vyksta papildomas rinkimų turas ar turai, kol vienas kandidatas surenka absoliučią balsų daugumą. Kiekviename rinkimų ture iškrenta mažiau kaip penkis balsus surinkęs kandidatas; jeigu daugiau nei du kandidatai surenka penkis ar daugiau balsų, iškrenta tas kandidatas, kuris balsų surenka mažiausiai. Jei tokių kandidatų yra keli, iškrenta tas kandidatas, kuris, vadovaujantis 5 taisykle, yra žemiausias pagal pirmenybę. Jeigu paskutiniame ture kandidatai surenka vienodą skaičių balsų, pirmenybė teikiama teisėjui, turinčiam pirmumą pagal pirmenybę pagal 5 taisyklę.

6. Taisyklės, išdėstytos pirmiau einančioje dalyje, taikytinos šios taisyklės 2 dalyje nurodytiems rinkimams. Tais atvejais, kai reikia daugiau nei vieno turo, kol vienas kandidatas surinks absoliučią balsų daugumą, po kiekvieno turo iškris tik tas kandidatas, kuris surinks mažiausiai balsų.

9 taisyklė - Teismo pirmininko funkcijos

1. Teismo pirmininkas vadovauja Teismo darbui ir jo administracijai. Pirmininkas atstovauja Teismui ir, svarbiausia, yra atsakingas už ryšius su Europos Tarybos institucijomis.

2. Pirmininkas pirmininkauja plenariniuose Teismo posėdžiuose, Didžiosios kolegijos posėdžiuose ir penkių teisėjų komisijos posėdžiuose.

3. Pirmininkas nedalyvauja kolegijų posėdžiuose nagrinėjant bylas, išskyrus atvejus, kai jis ar ji yra išrinktas teisėjas nuo atitinkamos Susitariančiosios Šalies.

9A taisyklė³ - Biuro vaidmuo

1. a) Teismo turi biurą, kurį sudaro Teismo pirmininkas, Teismo pirmininko pavaduotojai ir skyrių pirmininkai. Jeigu Teismo pirmininko pavaduotojas ar skyriaus pirmininkas negali dalyvauti biuro posėdyje, jį arba ją pakeičia skyriaus pirmininko pavaduotojas arba, jam negalint, pirmiausias pagal pirmenybę vadovaujantis 5 taisyklėje nustatyta pirmenybės tvarka.

b) Biuras gali prašyti, kad jo posėdyje dalyvautų bet kuris kitas Teismo narys ar kitas asmuo, kurio dalyvavimas laikomas būtinu.

2. Biuro darbui padeda kancleris ir kanclerio pavaduotojai.

¹ Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2005 m. lapkričio 7 d., 2012 m. vasario 20 d., 2013 m. sausio 14 d., 2014 m. balandžio 14 d., 2015 m. birželio 1 d. ir 2016 m. rugsėjo 19 d. padarytais pakeitimais.

³ Įterpė Teismas 2003 m. liepos 7 d.

3. Biuro tikslas yra padėti Teismo pirmininkui vykdyti vadovavimo Teismo darbui ir jo administracijai funkcijas. Todėl Teismo pirmininkas gali pavesti biurui spręsti bet kokius jo ar jos kompetencijai priklausančius administravimo ar neteisminius klausimus.

4. Biuras taip pat padeda koordinuoti Teismo skyrių darbą.

5. Teismo pirmininkas gali konsultuotis su biuru, prieš išleisdamas praktinius nurodymus pagal 32 taisyklę ir prieš tvirtindamas 17 taisyklės 4 dalyje numatytas kanclerio parengtas bendrąsias instrukcijas.

6. Biuras gali teikti ataskaitas bet kokiais klausimais plenariniam Teismui; jis taip pat gali teikti siūlymus plenariniam Teismui.

7. Biuro posėdžiai protokoluojami, o protokolai perduodami teisėjams abejomis oficialiomis Teismo kalbomis. Biuro sekretorių, suderinęs su Teismo pirmininku, skiria kancleris.

10 taisyklė - Teismo pirmininko pavaduotojų funkcijos

Teismo pirmininko pavaduotojai padeda Teismo pirmininkui. Jie pavaduoja pirmininką, jeigu pastarasis negali vykdyti savo pareigų arba Teismo pirmininko vieta yra laisva, arba paties pirmininko prašymu. Jie taip pat veikia kaip skyrių pirmininkai.

11 taisyklė - Pirmininko ir pirmininko pavaduotojų pavadavimas

Jeigu vienu metu ir Teismo pirmininkas, ir Teismo pirmininko pavaduotojai negali vykdyti savo pareigų arba jų vietos tuo pačiu metu yra laisvos, Teismo pirmininko pareigas prisiima skyriaus pirmininkas, o, jei nė vienas negali - kitas išrinktas teisėjas, vadovaujantis 5 taisyklėje nustatyta pirmenybės tvarka.

12 taisyklė¹ - Pirmininkavimas skyriuose ir kolegijose

Skyrių pirmininkai pirmininkauja skyrių ir kolegijų, kurių nariais jie yra, posėdžiuose ir vadovauja skyrių darbui. Skyrių pirmininkų pavaduotojai užima pirmininkų vietą, kai pastarieji negali vykdyti savo pareigų arba kai atitinkamo skyriaus pirmininko vieta yra laisva, arba skyriaus pirmininko prašymu. Jeigu jie negali pirmininkauti, šias pareigas prisiima skyriaus ar kolegijų teisėjai, vadovaujantis 5 taisyklėje numatyta pirmenybės tvarka.

13 taisyklė² - Pirmininkavimo ribojimas

Teismo teisėjai negali pirmininkauti nagrinėjant bylą, jeigu bylos šalis yra Susitariančioji Šalis, kurios piliečiai jie yra, arba nuo kurios jie buvo išrinkti teisėjais 29 taisyklės 1 dalies a) punkte arba 30 taisyklės 1 dalyje numatytais atvejais.

14 taisyklė - Lyčių atstovavimo pusiausvyra

Skirdamas pareigoms, kurių atlikimą reguliuoja šis ir paskesnis šio Reglamento skyriai, Teismas vykdo politiką, kuria siekiama užtikrinti lyčių atstovavimo pusiausvyrą.

¹ Su pakeitimais, padarytais Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d.

² Su pakeitimais, padarytais Teismo 2005 m. liepos 4 d.

III skyrius - Kanceliarija

15 taisyklė¹ - Kanclerio rinkimai

1. Kanclerį renka plenarinis Teismas. Kandidatai turi būti nepriekaištingos reputacijos, turėti teisinių ir administracinių žinių, mokėti kalbų ir turėti patirties, būtinos su šiomis pareigomis susijusių funkcijų vykdymui.

2. Kancleris renkamas penkerių metų kadencijai ir gali būti perrenkamas. Kancleris negali būti atleistas iš pareigų, nebent jei plenariniame posėdyje dalyvaujančių išrinktų pareigas užimančių teisėjų dviejų trečdalių balsų dauguma nusprendžiama, kad šis asmuo nebeatitinka keliamų reikalavimų. Prieš tai jį ar ją išklauso plenarinis Teismas. Bet kuris teisėjas gali inicijuoti atleidimo iš pareigų procedūrą.

3. Šioje taisyklėje minimi rinkimai vyksta slaptu balsavimu; juose dalyvauja tik esantys išrinkti teisėjai. Jeigu nė vienas kandidatas negauna absoliučios balsų daugumos, vyksta papildomas turas ar turai, kol vienas kandidatas surenka absoliučią balsų daugumą. Kiekviename rinkimų ture iškrenta mažiau kaip penkis balsus surinkęs kandidatas; jeigu daugiau nei du kandidatai surenka penkis ar daugiau balsų, iškrenta tas kandidatas, kuris balsų surenka mažiausiai. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, pirmenybė visų pirma teikiama kandidatėi moteriai, jeigu tokia yra, o antra – vyresniam kandidatui.

4. Prieš užimdamas pareigas, kancleris plenariniam Teismui arba, esant reikalui, Teismo pirmininkui, prisiekia arba iškilmingai pareiškia:

„Aš prisiekiu“ - arba „Aš iškilmingai pareiškiu“ - „kad ištikimai, diskretiškai ir sąžiningai vykdysiu man patikėtas Europos Žmogaus Teisių Teismo kanclerio pareigas“.

Šis veiksmas turi būti protokoluojamas.

16 taisyklė² - Kanclerio pavaduotojų rinkimai

1. Vadovaujantis reikalavimais, laikantis procedūros ir apibrėžtam laikui, nurodytais ankstesnėje taisyklėje, plenarinis Teismas taip pat išrenka vieną ar daugiau kanclerio pavaduotojų. Atleidžiant iš pareigų taip pat taikoma kanclerio atžvilgiu nustatyta procedūra. Abiem atvejais Teismas pirmiausia konsultuojasi su kancleriu.

2. Prieš užimdamas pareigas, kanclerio pavaduotojas plenariniam Teismui arba, esant reikalui, Teismo pirmininkui, prisiekia arba iškilmingai pareiškia panašia formuluote, kuri nustatyta kancleriui. Šis veiksmas turi būti protokoluojamas.

17 taisyklė - Kanclerio funkcijos

1. Teismo pirmininkui vadovaujant, kancleris padeda Teismui vykdyti savo funkcijas ir atsako už kanceliarijos darbo organizavimą.

2. Kancleris saugo Teismo archyvus ir yra tarpininkas, per kurį yra siunčiami ir gaunami visi pareiškimai ir pranešimai apie bylas, kurios yra arba bus svarstomos.

3. Kancleris, laikydamasis su jo pareigomis susijusio diskretiškumo, atsako į prašymus, ypač žiniasklaidos atstovų, suteikti informacijos apie Teismo darbą.

4. Kanceliarijos darbą reglamentuoja kanclerio parengtos ir Teismo pirmininko patvirtintos bendrosios instrukcijos.

¹ Su Teismo 2014 m. balandžio 14 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2014 m. balandžio 14 d. padarytais pakeitimais.

18 taisyklė¹ - Kanceliarijos struktūra

1. Kanceliariją sudaro skyrių kanceliarijos, kurių skaičius lygus Teismo sudarytų skyrių skaičiui, ir departamentai, kurie teikia Teismui reikalingas teises ir administracines paslaugas.

2. Skyriaus kancleris padeda skyriui vykdyti savo funkcijas ir šiame darbe jam gali padėti skyriaus kanclerio pavaduotojas.

3. Teismo pirmininkui vadovaujant, kancleris skiria kanceliarijos darbuotojus. Kanclerio ir kanclerio pavaduotojų skyrimas numatytas 15 ir 16 taisyklėse pirmiau.

18A taisyklė² - Pranešėjai ne teisėjai

1. Kai bylą nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, jam padeda pranešėjai ne teisėjai, kurie, vykdydami savo funkcijas, yra pavaldūs Teismo pirmininkui. Jie priklauso kanceliarijai.

2. Pranešėjus ne teisėjus skiria Teismo pirmininkas kanclerio teikimu. Skyrių kancleriai ir skyrių kanclerių pavaduotojai, kaip tai numatyta 18 taisyklės 2 dalyje, veikia *ex officio* kaip pranešėjai ne teisėjai.

18B taisyklė³ – Juriskonsultas

Siekiant užtikrinti Teismo praktikos kokybę ir nuoseklumą, Teismui padeda juriskonsultas. Jis arba ji priklauso kanceliarijai. Juriskonsultas teikia nuomonę ir informaciją, visų pirma teisminėms sudėtims ir Teismo nariams.

IV skyrius - Teismo darbas

19 taisyklė - Teismo vieta

1. Teismo vieta yra Europos Tarybos būstinėje, Strasbūre. Tačiau jeigu Teismas mano, kad tai tikslinga, jis gali vykdyti savo funkcijas kitoje vietoje, esančioje valstybių, Europos Tarybos narių, teritorijoje.

2. Bet kuriame bylos nagrinėjimo etape Teismas gali nuspręsti, kad Teismui arba vienam ar keliems jo nariams tikslinga atlikti tyrimą arba kitą kurią nors funkciją kitoje vietoje.

20 taisyklė - Plenarinio Teismo posėdžiai

1. Plenarinius Teismo posėdžius šaukia Teismo pirmininkas, kai to reikalauja su Konvencija ir Reglamentu susijusių pareigų atlikimas. Teismo pirmininkas sušaukia plenarinį posėdį, kai to reikalauja bent trečdalis visų Teismo narių ir bet kuriuo atveju ne rečiau, kaip vieną kartą per metus, kad apsvarstytų administracinius klausimus.

2. Plenarinio Teismo posėdžio kворumą sudaro du trečdaliai pareigas užimančių išrinktų teisėjų.

3. Nesant kворumo, pirmininkas posėdį atideda.

21 taisyklė - Kiti Teismo posėdžiai

¹ Su Teismo 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2012 m. balandžio 2 d. padarytais pakeitimais.

² Įterpė Teismas 2006 m. lapkričio 13 d. ir pakeitė 2013 m. sausio 14 d.

³ Įterpė Teismas 2014 m. birželio 23 d.

1. Didžioji kolegija, kolegijos ir komitetai dirba nuolat. Tačiau pirmininko siūlymu Teismas kasmet nustato sesijų laikotarpius.

2. Ne sesijų metu Didžiosios kolegijos ir kolegijų posėdžius skubiais atvejais šaukia jų pirmininkai.

22 taisyklė - Pasitarimai

1. Teismo pasitarimai yra nevieši. Pasitarimų turinys lieka slaptas.

2. Pasitarimuose dalyvauja tik teisėjai. Leidžiama dalyvauti kancleriui arba jį pavaduojančiam asmeniui, arba kitiems kanceliarijos darbuotojams ir vertėjams, kurių dalyvavimas yra būtinas. Kitiems asmenims dalyvauti negalima, nebent būtų priimtas atskiras Teismo sprendimas.

3. Prieš balsavimą dėl kurio nors klausimo Teismo pirmininkas gali prašyti teisėjų šiuo klausimu pareikšti savo nuomones.

23 taisyklė - Balsavimas

1. Teismas priima sprendimus dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, balsuojama dar kartą. Jeigu po pakartotino balsavimo balsų skaičius vis tiek yra lygus, pirmininko balsas yra lemiamas. Šios dalies nuostatos taikomos tuo atveju, jeigu Reglamentas nenumato kitų galimybių.

2. Didžiosios kolegijos ir kolegijų nutarimai ir sprendimai priimami teisėjų, sudarančių kolegijas, balsų dauguma. Galutiniame balsavime dėl bylos priimtumo ar bylos esmės susilaikyti negalima.

3. Paprastai balsuojama pakeliant rankas. Pirmininkas gali surengti vardinį balsavimą atvirkštine pirmenybės tvarka.

4. Kiekvienas klausimas, dėl kurio yra balsuojama, turi būti tiksliai suformuluotas.

23A taisyklė¹ - Tylus pritarimas

Jeigu Teismui reikia priimti sprendimą dėl proceso ar kitų klausimų ne suplanuoto Teismo posėdžio metu, pirmininkas gali nurodyti išdalinti sprendimo projektą teisėjams ir nustatyti pastabų dėl sprendimo projekto pateikimo terminą. Jeigu teisėjai prieštaravimų nepateikia, pasiūlymas laikomas priimtu pasibaigus nustatytam terminui.

¹ Įterpė Teismas 2004 m. gruodžio 13 d.

V skyrius – Teismo sudėtis

24 taisyklė¹ - Didžiosios kolegijos sudėtis

1. Didžiąją kolegiją sudaro 17 teisėjų ir ne mažiau kaip trys pakaitiniai teisėjai.
2. a) Į Didžiąją kolegiją įeina Teismo pirmininkas, Teismo pirmininko pavaduotojai ir skyrių pirmininkai. Jeigu kuris nors Teismo pirmininko pavaduotojas arba skyriaus pirmininkas negali posėdžiauti kaip Didžiosios kolegijos narys, jį pavaduoja atitinkamo skyriaus pirmininko pavaduotojas.
 - b) Teisėjas, išrinktas nuo Susitariančiosios Šalies, arba, jei reikia, paskirtas 29 arba 30 taisyklėje nurodytais atvejais, dalyvauja Didžiosios kolegijos posėdžiuose *ex officio* pagal Konvencijos 26 straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatas.
 - c) Jeigu byla perleidžiama Didžiajai kolegijai pagal Konvencijos 30 straipsnį, į Didžiosios kolegijos sudėtį taip pat įeina jurisdikciją perleidusios kolegijos nariai.
 - d) Konvencijos 43 straipsnyje nurodytais atvejais, Didžiosios kolegijos sudėtyje negali būti teisėjų, posėdžiavusių kolegijoje, priėmusioje sprendimą Didžiajai kolegijai perduotoje byloje, išskyrus kolegijos pirmininką ir teisėją, posėdžiavusį nuo valstybės, bylos šalies, arba bet kurį kitą teisėją, posėdžiavusį kolegijoje ar kolegijose, priėmusioje ar priėmusiose nutarimą dėl peticijos priimtimumo.
 - e) Teisėjus ir pakaitinius teisėjus, kurių reikia, kad Didžioji kolegija būtų pilnai sukomplektuota nagrinėjant kiekvieną jai perduotą bylą, iš likusių teisėjų burtų keliu renka Teismo pirmininkas dalyvaujant Teismo kancleriui. Burtų procedūros ypatumus nustato plenarinis Teismas, atsižvelgdamas į poreikį kuo geriau paskirstyti teisėjus geografiniu požiūriu, kad Didžiosios kolegijos sudėtis atspindėtų skirtingas Susitariančiųjų Šalių teisės sistemas.
 - f) Nagrinėjant prašymus pagal Konvencijos 46 straipsnio 4 dalį, papildomai prie teisėjų, nurodytų šios taisyklės 2 dalies a ir b punktuose, į Didžiosios kolegijos sudėtį taip pat įeina sprendimą atitinkamoje byloje priėmusių kolegijos ar komiteto nariai. Jeigu sprendimas buvo priimtas Didžiojoje kolegijoje, ji sukomplektuojama iš tų pačių narių, kaip ir pirminėje Didžiosios kolegijos sudėtyje. Visais atvejais, taip pat ir tais, kai Didžiosios kolegijos pirminės sudėties atkurti neįmanoma, teisėjai ir pakaitiniai teisėjai, kurių reikia, kad Didžioji kolegija būtų pilnai sukomplektuota, skiriami šios taisyklės 2 dalies e punkte numatyta tvarka.
 - g) Nagrinėjant prašymus dėl konsultacinių išvadų pagal Konvencijos 47 straipsnį, Didžioji kolegija suformuojama vadovaujantis šios taisyklės 2 dalies a ir e punktais.
 - h) Nagrinėjant prašymus dėl konsultacinės išvados pagal Konvencijos Protokolą Nr. 16, Didžioji kolegija suformuojama vadovaujantis šios taisyklės 2 dalies a, b ir e punktais.
3. Jeigu teisėjai negali dalyvauti posėdyje, juos pakeičia pakaitiniai teisėjai tokia tvarka, kokia pastarieji buvo atrinkti pagal šios taisyklės 2 dalies e punktą.
4. Teisėjai ir pakaitiniai teisėjai, paskirti vadovaujantis minėtomis nuostatomis, lieka Didžiosios kolegijos nariais iki teismo bylos nagrinėjimo pabaigos. Jeigu teisėjai ir pakaitiniai teisėjai dalyvavo nagrinėjant bylą iš esmės, jie tęsia bylos nagrinėjimą net ir pasibaigus jų kadencijai. Šios nuostatos taip pat taikomos procesams dėl konsultacinių išvadų.
5. a) Penkių Didžiosios kolegijos teisėjų komisiją, kuri svarsto pagal Konvencijos 43 straipsnį pateiktus prašymus, sudaro:
 - Teismo pirmininkas. Jeigu Teismo pirmininkas negali posėdžiauti, jį arba ją pavaduoja Teismo pirmininko pavaduotojas pagal pirmenybę ;
 - du skyrių pirmininkai, paskirti rotacijos principu. Jeigu taip paskirtų skyrių pirmininkai negali posėdžiauti, juos pavaduoja skyrių pirmininkų pavaduotojai;

¹ Su Teismo 2000 m. gruodžio 8 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. liepos 4 d. ir lapkričio 7 d., bei 2006 m. gegužės 29 d ir lapkričio 13 d., 2013 m. gegužės 6 d. ir 2016 m. rugsėjo 19 d. padarytais pakeitimais.

- du teisėjai, paskirti rotacijos principu iš teisėjų, likusių skyrių išrinktų 6 mėnesių laikotarpiui posėdžiauti Didžiosios kolegijos teisėjų komisijoje;
- ne mažiau kaip du pakaitiniai teisėjai, paskirti rotacijos principu iš skyrių išrinktų teisėjų 6 mėnesių laikotarpiui dalyvauti Didžiosios kolegijos teisėjų komisijoje.

b) Jeigu svarstomas bylos nagrinėjimo perdavimo klausimas, Didžiosios kolegijos teisėjų komisijoje negali dalyvauti teisėjai, dalyvavę nagrinėjime dėl šios bylos priimtimumo ar esmės.

c) Teisėjas, išrinktas nuo Susitariančiosios Šalies, kurios atžvilgiu svarstomas bylos nagrinėjimo perdavimo klausimas, arba esantis jos piliečiu, negali būti minėtos komisijos nariu nagrinėjant tokį prašymą. Išrinktas teisėjas, kurį suinteresuota Susitariančioji Šalis paskyrė pagal 29 ar 30 taisyklę, taip pat negali dalyvauti nagrinėjant tokius prašymus.

d) Bet kurį minėtos komisijos narį, negalintį dalyvauti posėdyje dėl b arba c punktuose nurodytų priežasčių, pakeičia pakaitinis teisėjas, paskirtas rotacijos principu iš skyrių išrinktų teisėjų 6 mėnesių laikotarpiui dalyvauti komisijoje.

e) Jeigu svarstomas prašymas dėl konsultacinės išvados pagal Konvencijos Protokolo Nr. 16 1 straipsnį, komisija sudaroma pagal 93 taisyklės reikalavimus.

25 taisyklė - Skyrių sudarymas

1. Konvencijos 25 straipsnio b dalyje nurodytas kolegijas (šiam Reglamente vadinamos „skyriais“) Teismo pirmininko siūlymu sudaro plenarinis Teismas trejų metų laikotarpiui ir jos pradeda savo darbą pagal 8 taisyklę nuo pirmininko ir jo pavaduotojų išrinkimo šioms pareigoms momento. Turi būti įsteigti mažiausiai 4 skyriai.

2. Kiekvienas teisėjas turi būti kurio nors skyriaus narys. Skyrių sudėtis turi būti pusiausvira geografiniu ir lyčių požiūriu bei atspindėti skirtingas Susitariančiųjų Šalių teisės sistemas.

3. Kai teisėjas nustoja būti Teismo nariu anksčiau, nei baigiasi laikas, kuriam skyrius buvo sudarytas, jo vietą skyriuje užima jo, kaip Teismo teisėjo, teisių perėmėjas.

4. Išimties tvarka, jeigu to reikalauja aplinkybės, Teismo pirmininkas gali keisti skyrių sudėtį.

5. Pirmininko siūlymu plenarinis Teismas gali įsteigti papildomą skyrių.

26 taisyklė¹ - Kolegijų sudarymas

1. Teismui pateiktų bylų nagrinėjimui sudaromos septynių teisėjų kolegijos, numatytos Konvencijos 26 straipsnio 1 dalyje, sudaromos tokia tvarka.

a) Atsižvelgiant į šios taisyklės 2 dalį ir 28 taisyklės 4 dalies paskutinį sakinį, į kolegijos sudėtį visada įeina skyriaus pirmininkas ir teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies. Jeigu pastarasis nėra skyriaus, kuriam pagal 51 arba 52 taisyklę buvo perduota peticija, narys, šis teisėjas dalyvauja kaip kolegijos *ex officio* narys, vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 4 dalimi. Jeigu teisėjas negali arba atsisako dalyvauti posėdyje, taikoma 29 taisyklė.

b) Kitus kolegijos narius rotacijos principu iš atitinkamo skyriaus narių skiria skyriaus pirmininkas.

c) Negavę tokio paskyrimo, skyriaus nariai dalyvauja bylos nagrinėjime kaip pakaitiniai teisėjai.

2. Kolegijos pirmininkas gali atleisti teisėją, išrinktą nuo byloje dalyvaujančios šalies, arba, jeigu tinkama, kitą išrinktą teisėją arba *ad hoc* teisėją, paskirtą pagal 29 ir 30 taisykles, nuo dalyvavimo posėdžiuose, skirtuose parengiamiesiems ar procesiniams klausimams. Tokiuose posėdžiuose dalyvauja pirmasis pakaitinis teisėjas.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. bei 2013 m. gegužės 6 d. padarytais pakeitimais.

3. Teisėjai, kurie dalyvauja bylos svarstyme iš esmės, dalyvauja jos nagrinėjime net ir pasibaigus jų kadencijai.

27 taisyklė² - Komitetai

1. Iš trijų vieno skyriaus teisėjų sudaryti komitetai steigiami pagal Konvencijos 26 straipsnio 1 dalį. Steigiamų komitetų skaičių nustato Teismo pirmininkas po konsultacijų su skyrių pirmininkais.

2. Komitetai sudaromi 12 mėnesių laikotarpiui rotacijos principu iš kiekvieno skyriaus narių, išskyrus skyriaus pirmininką.

3. Į komitetą neįeinantiems skyriaus teisėjams, įskaitant skyriaus pirmininką, gali būti pavesta dalyvauti komiteto posėdžiuose. Jiems taip pat gali būti pavesta pavaduoti tuos narius, kurie negali dalyvauti posėdyje.

4. Kiekvieno komiteto pirmininkas yra skyriaus narys turintis pirmenybę .

27A taisyklė³ - Vieno teisėjo sudėties Teismas

1. Vieno teisėjo sudėties Teismas sudaromas pagal Konvencijos 26 straipsnio 1 dalį. Teismo pirmininkas, po konsultacijų su biuru, priima sprendimą dėl teisėjų, kurie sudarys vieno teisėjo sudėties Teismą, skaičiaus ir paskiria juos vienai ar kelioms Susitariančiosioms Šalims.

2. Šie teisėjai taip pat gali sudaryti vieno teisėjo sudėties Teismą:

a) skyrių pirmininkai, kai jie vykdo savo funkcijas pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą ir 3 dalį;

b) skyrių pirmininkų pavaduotojai, kurie skiriami prašymams dėl laikinųjų priemonių spręsti pagal 39 taisyklės 4 dalį.

3. Vadovaujantis Konvencijos 26 straipsnio 3 dalimi, teisėjas negali kaip vieno teisėjo sudėties Teismas nagrinėti peticijos, pateiktos prieš Susitariančiąją Šalį, nuo kurios jis buvo išrinktas. Taip pat teisėjas negali kaip vieno teisėjo sudėties Teismas nagrinėti peticijos, pateiktos prieš Susitariančiąją Šalį, kurios pilietis jis yra.

4. Teisėjai į vieno teisėjo sudėties Teismą skiriami 12 mėnesių laikotarpiui. Vieno teisėjo sudėties Teismo teisėjai ir toliau vykdo savo pareigas skyriuose, kurių nariai jie yra, pagal 25 taisyklės 2 dalį.

4. Vadovaujantis Konvencijos 24 straipsnio 2 dalimi vieno teisėjo sudėties Teismui sprendžiant bylas padeda pranešėjai ne teisėjai.

² Su Teismo 2006 m. lapkričio 13 d. padarytais pakeitimais.

³ Įterpė Teismas 2006 m. lapkričio 13 d.

*28 taisyklė¹ - Negalėjimas dalyvauti posėdyje, nusišalinimas
arba atleidimas nuo dalyvavimo*

1. Jeigu teisėjas negali dalyvauti posėdyje, kuriame jam pavesta dalyvauti, jis ar ji turi apie tai kiek galima anksčiau pranešti kolegijos pirmininkui.

2. Teisėjas negali dalyvauti jokios bylos nagrinėjime, jeigu:

a) jis ar ji yra šia byla asmeniškai suinteresuotas (-a), įskaitant santuokinius, tėvų ar kitus artimų šeimos narių santykius, turi asmeninius, profesinius ar pavaldumo santykius su kuria nors bylos šalimi;

b) jis ar ji anksčiau dalyvavo byloje kaip Vyriausybės atstovas, advokatas ar konsultantas, asmuo, suinteresuotas bylos baigtimi arba kaip kito nacionalinio ar tarptautinio teismo ar tyrimo komisijos narys, arba užėmė kitas atitinkamas pareigas;

c) jis ar ji yra *ad hoc* teisėjas arba anksčiau išrinktas teisėjas, ir toliau dalyvaujantis posėdžiuose pagal 26 taisyklės 3 dalį, užsiima kokia nors politine ar administracine, ar profesine veikla, nesuderinama su jo ar jos nepriklausomumu ar nešališkumu;

d) jis ar ji yra viešai raštu pareiškęs ar pareiškusi savo nuomonę ryšio priemonėse, viešais veiksmais ar kitais būdais, objektyviai galinčiais turėti neigiamos įtakos teisėjo nešališkumui;

e) jo ar jos nepriklausomumu ar nešališkumu galima teisėtai suabejoti dėl kokių nors kitų priežasčių.

3. Jeigu teisėjas dėl vienos iš minėtų priežasčių nusišalina, jis arba ji turi informuoti kolegijos pirmininką, kuris leidžia šiam teisėjui nedalyvauti posėdyje.

4. Jeigu atitinkamam teisėjui ar pirmininkui kyla abejonių dėl kurio nors šios taisyklės 2 dalyje paminėto pagrindo buvimo, klausimas perduodamas spręsti kolegijai. Išklausiusi atitinkamo teisėjo nuomonę, kolegija svarsto šį klausimą ir balsuoja dėl jo teisėjui nedalyvaujant. Kolegijai svarstant minėtą klausimą ir dėl jo balsuojant, tokį teisėją pakeičia kolegijos pirmasis pakaitinis teisėjas. Ta pati tvarka galioja ir tuo atveju, jeigu posėdyje dalyvauja nuo Susitariančiosios Šalies paskirtas teisėjas pagal 29 ir 30 taisykles.

5. Minėtos nuostatos taip pat taikomos teisėjui, veikiančiam kaip vieno teisėjo sudėties Teismas, arba dėl dalyvavimo komitete, išskyrus tai, kad šios taisyklės 1 ir 3 dalyse reikalaujamas pranešimas turi būti perduotas skyriaus pirmininkui.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2004 m. gruodžio 13 d. ir 2006 m. lapkričio 13 d. padarytais pakeitimais.

29 taisyklė¹ - *Ad hoc* teisėjai

1. a) Jeigu nuo Susitariančiosios Šalies išrinktas teisėjas negali dalyvauti kolegijos posėdyje, nusišalina ar yra atleidžiamas nuo dalyvavimo jame, arba tokio teisėjo nėra, kolegijos pirmininkas skiria *ad hoc* teisėją, kuris gali dalyvauti bylos svarstyme pagal 28 taisyklę, šis teisėjas skiriamas iš sąrašo, kurį iš anksto yra pateikusi Susitariančioji Šalis, kuriame yra trijų – penkių asmenų pavardės, kuriuos Susitariančioji Šalis paskyrė tinkamai būti *ad hoc* teisėjais ir atitinkančiais sąlygas, nurodytas šios taisyklės 1 dalies c punkte, ketverių metų laikotarpiui, kuris gali būti atnaujintas.

Šiame sąrašė turi būti abiejų lyčių asmenys, ir taip pat turi būti nurodytos asmenų, kurių pavardės yra sąrašė, biografijos detalės. Asmenys, kurių pavardės yra sąrašė, negali atstovauti jokiai šaliai ar trečiajai šaliai Teisme nagrinėjamose bylose.

b) Šios taisyklės 1 dalies a punkte numatyta tvarka taikoma, jeigu tokiu būdu paskirtas asmuo negali dalyvauti posėdyje arba nusišalina.

c) *Ad hoc* teisėjai privalo turėti Konvencijos 21 straipsnio 1 dalyje nustatytą kvalifikaciją ir taip pat turi būti pasiekiami ir galėti dalyvauti posėdžiuose, kaip tai numatyta šios taisyklės 5 dalyje. Paskyrimo metu *ad hoc* teisėjai jokia apimtimi neatstovauja jokiai šaliai ar trečiajai šaliai Teisme nagrinėjamose bylose.

2. Kolegijos pirmininkas gali skirti kitą išrinktą teisėją posėdžiauti kaip *ad hoc* teisėją:

a) jeigu tuo metu, kai valstybei apie peticiją pranešama pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą, susijusi Susitariančioji Šalis nėra Teismo kancleriui pateikusi šios taisyklės 1 dalies a punkte numatyto sąrašo, arba

b) kolegijos pirmininkas nustato, kad mažiau nei trys asmenys sąrašė atitinka šios taisyklės 1 dalies c punkte numatytas sąlygas.

3. Kolegijos pirmininkas gali nuspręsti neskirti *ad hoc* teisėjo pagal šios taisyklės 1 dalies a punktą arba 2 dalį tol, kol apie peticiją pranešama Susitariančiajai Šaliai pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą. Kol laukiama kolegijos pirmininko sprendimo, posėdžiauja pirmasis pakaitinis teisėjas.

4. Pirmojo po *ad hoc* teisėjo paskyrimo bylos nagrinėjimui skirto posėdžio pradžioje jis prisiekia arba iškilmingai pareiškia pagal 3 taisyklę. Šis veiksmas turi būti protokoluojamas.

5. *Ad hoc* teisėjai turi būti pasiekiami Teismui ir pagal 26 taisyklės 2 dalį dalyvauti kolegijos posėdžiuose.

6. Šios taisyklės nuostatos taip pat taikomos, *mutatis mutandis*, procesui Didžiojoje kolegijoje, kai svarstomas prašymas pateikti konsultacinę išvadą pagal Konvencijos Protokolo Nr. 16 1 straipsnį, taip pat procesui Didžiojoje kolegijoje, sudarytoje svarstyti komisijos priimtus prašymus.

30 taisyklė² - *Bendras interesas*

1. Jei dvi ar daugiau Susitariančiųjų Šalių pareiškėjų ar atsakovių byloje turi bendrą interesą, kolegijos pirmininkas gali pasiūlyti joms susitarti dėl vieno teisėjo, išrinkto nuo vienos Susitariančiosios Šalies, paskyrimo bendrų interesų teisėju, kuriam bus pavesta dalyvauti posėdyje *ex officio*. Jeigu šalys negali susitarti, pirmininkas išrenka bendrų interesų teisėją burtų keliu iš šių šalių pasiūlytų teisėjų.

2. Kolegijos pirmininkas gali nuspręsti nesiūlyti atitinkamoms Susitariančiosioms Šalims paskirti šios taisyklės 1 dalyje nurodyto teisėjo, kol bus pranešta apie peticiją pagal 54 taisyklės 2 dalį.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2006 m. lapkričio 13 d., 2010 m. kovo 29 d., 2013 m. gegužės 13 d., 2016 m. rugsėjo 19 d., 2018 m. balandžio 16 d. ir 2019 m. birželio 3 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

3. Jei atsiranda nesutarimų dėl bendro intereso buvimo ar kitų su tuo susijusių klausimų, sprendimą priima kolegija, jeigu reikia, gavusi rašytinius atitinkamų Susitariančiųjų Šalių argumentus.

II Skirsnis - Procesas

I skyrius – Bendrosios nuostatos

31 taisyklė - Tam tikrų nukrypimų galimybė

Šio skyriaus nuostatos nedraudžia Teismui nagrinėjant tam tikrą bylą ir, esant reikalui, po konsultacijų su šalimis, kai to reikia, nuo jų nukrypti.

32 taisyklė - Praktiniai nurodymai

Teismo pirmininkas gali išleisti praktinius nurodymus, ypač dėl tokių klausimų, kaip dalyvavimas bylos nagrinėjime ir pareiškimų ir kitų dokumentų pateikimas.

33 taisyklė¹ - Dokumentų viešumas

1. Visi šalių ar trečiųjų šalių su peticija susiję dokumentai, perduoti kanceliarijai, išskyrus dokumentus, susijusius su derybomis dėl taikių susitarimų, kaip tai numatyta 62 taisyklėje, yra viešai prieinami kanclerio nustatyta tvarka, išskyrus tuos atvejus, kai dėl šios taisyklės 2 dalyje nurodytų priežasčių kolegijos pirmininkas savo iniciatyva arba šalies ar bet kurio kito suinteresuoto asmens prašymu nusprendžia kitaip.

2. Vieša prieiga prie dokumento ar jo dalies gali būti apribota moralės, viešosios tvarkos ar valstybės saugumo demokratinėje visuomenėje sumetimais, kai tai reikalinga dėl nepilnamečių ar bylos šalių, ar bet kurio susijusio asmens privataus gyvenimo apsaugos, arba tiek, kiek, kolegijos pirmininko nuomone, tai yra būtina dėl ypatingų aplinkybių, dėl kurių viešumas pakenktų teisingumo interesams.

3. Bet kuris prašymas dėl konfidencialumo, pateiktas pagal šios taisyklės 1 dalį, turi būti motyvuotas, ir jame turi būti nurodyta, ar viešai turi būti neprieinamas visas dokumentas, ar jo dalis.

34 taisyklė² - Kalbų vartojimas

1. Oficialios Teismo kalbos yra anglų ir prancūzų.

2. Kol Susitariančioji Šalis nėra gavusi pranešimo apie peticiją pagal šį Reglamentą, visi su pagal Konvencijos 34 straipsnį pateiktomis peticijomis susiję susirašinėjimai su pareiškėjais ar jų atstovais vyksta ir jų žodiniai bei rašytiniai argumentai teikiami viena iš Susitariančiųjų Šalių oficialių kalbų, jeigu nėra vartojama viena iš oficialių Teismo kalbų. Jeigu Susitariančiajai Šaliai yra pranešta apie peticiją pagal šį Reglamentą, peticija ir visi su ja susiję dokumentai perduodami šiai Šaliai ta kalba, kuria pareiškėjas pateikė peticiją ir bet kokius kitus su ja susijusius dokumentus kanceliarijai.

3. a) Visi susirašinėjimai su pareiškėjais ar jų atstovais vyksta ir jų žodiniai bei rašytiniai argumentai dėl bylos nagrinėjimo arba po to, kai Susitariančiajai Šaliai pranešama apie peticiją, pateikiami viena iš Teismo oficialių kalbų, nebent kolegijos pirmininkas leidžia ir toliau vartoti Susitariančiosios Šalies oficialią kalbą.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2003 m. liepos 7 d., 2005 m. liepos 4 d., 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2007 m. gegužės 14 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. padarytais pakeitimais.

b) Jeigu toks leidimas duotas, kancleris imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų žodinių ir rašytinių pareiškėjo argumentų ar jų dalies vertimą į anglų ar prancūzų kalbą, jeigu kolegijos pirmininkas mano, kad to reikia tinkamam teismo procesui.

c) Išimtiniais atvejais kolegijos pirmininkas gali leisti naudoti valstybinę kalbą, jei pareiškėjas sutinka padengti visas ar dalį susijusių išlaidų.

d) Jeigu kolegijos pirmininkas nenusprendžia kitaip, bet kokie sprendimai, priimti pagal paminėtas šio punkto nuostatas, lieka galioti visose vėlesnėse teismo bylos nagrinėjimo stadijose, įskaitant prašymus dėl bylos perdavimo Didžiajai kolegijai bei prašymus dėl sprendimo išaiškinimo ir peržiūrėjimo pagal 73, 79 ir 80 taisykles.

4. a) Visi susirašinėjimai su Susitariančiąja Šalimi ir Susitariančiosios Šalies, kuri yra proceso šalis, žodiniai ir rašytiniai argumentai turi būti pateikiami viena iš oficialių Teismo kalbų. Kolegijos pirmininkas gali leisti atitinkamai Susitariančiąjai Šaliai pateikti žodinius ir rašytinius argumentus viena iš savo oficialių kalbų.

b) Jeigu toks leidimas duotas, prašančioji Šalis atsako:

i) už savo rašytinių argumentų vertimo į vieną oficialių Teismo kalbų pateikimą per kolegijos pirmininko nustatytą terminą. Jeigu šalis nepateikia vertimo per nustatytą terminą, kancleris gali imtis priemonių, kad toks vertimas būtų atliktas prašančiosios Šalies sąskaita;

ii) už žodinių argumentų vertimo į anglų ar prancūzų kalbą išlaidas. Už vertimo užtikrinimą atsakingas kancleris;

c) Kolegijos pirmininkas gali nurodyti byloje dalyvaujančiai Susitariančiąjai Šaliai per nurodytą terminą pateikti visų ar tam tikrų šalies rašytinių argumentų priedų ar kitų atitinkamų dokumentų, ar jų išrašų vertimą ar santrauką anglų ar prancūzų kalbomis.

d) Pirmiau išvardyti šios dalies punktai *mutatis mutandis* galioja trečiosios šalies dalyvavimo pagal 44 taisyklę ir trečiosios šalies neoficialios kalbos vartojimo atžvilgiu.

5. Kolegijos pirmininkas gali pasiūlyti, kad Susitariančioji Šalis atsakovė išverstų savo rašytinius argumentus į savo oficialią kalbą ar pateiktų juos savo oficialia kalba, kad pareiškėjui būtų lengviau tuos argumentus suprasti.

6. Bet kuris liudytojas, ekspertas ar kitas Teisme dalyvaujantis asmuo gali kalbėti savo kalba, jeigu jis ar ji pakankamai gerai nemoka vienos iš dviejų oficialių kalbų. Tokiu atveju kancleris imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų vertimą žodžiu ar raštu.

7. Kiek tai susiję su prašymu pateikti konsultacinę išvadą pagal Konvencijos Protokolą Nr. 16, prašantysis teismas ar tribunolas gali prašymą pateikti nacionaline oficialia kalba, kuri buvo vartota nacionaliniame teismo procese, kaip tai numatyta 92 taisyklėje. Kai ta kalba nėra oficiali Teismo kalba, per Teismo pirmininko nustatytą laikotarpį turi būti pateiktas prašymo vertimas į anglų ar prancūzų kalbą.

35 taisyklė - Susitariančiųjų Šalių atstovavimas

Susitariančiosioms Šalims atstovauja Vyriausybių atstovai, kuriems gali talkinti advokatai ar patarėjai.

36 taisyklė - Pareiškėjų atstovavimas¹

1. Fiziniai asmenys, nevyriausybinės organizacijos ar asmenų grupės iš pradžių gali pateikti peticijas pagal Konvencijos 34 straipsnį savarankiškai arba per atstovus.

2. Kai Susitariančiai Šaliai atsakovei pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą perduodama peticija, pareiškėjas turi būti atstovaujamas pagal šios taisyklės 4 dalį, nebent kolegijos pirmininkas nusprendžia kitaip.

3. Pareiškėjui taip turi būti atstovaujama bet kuriame kolegijos posėdyje, išskyrus atvejus, kai kolegijos pirmininkas išimties tvarka leidžia pareiškėjui pačiam pristatyti savo bylą. Tokiu atveju, jei reikia, pareiškėjui gali padėti advokatas ar kitas patvirtintas atstovas.

4. a) Atstovu, veikiančiu pareiškėjo vardu pagal šios taisyklės 2 ir 3 dalis, gali būti advokatas, galintis užsiimti advokato praktika bet kurioje Susitariančioje Šalyje ir nuolat vienoje iš jų gyvenantis, ar bet kuris kitas kolegijos pirmininko patvirtintas asmuo.

b) Išimtiniais atvejais ir bet kurioje proceso stadijoje kolegijos pirmininkas, jei jis ar ji mano, kad aplinkybės arba advokato ar kito pagal pirmiau nurodyto šios dalies punkto nuostatas paskirto asmens elgesys to reikalauja, gali nurodyti, kad pastarasis daugiau nebegali atstovauti pareiškėjui ar jam padėti ir kad pareiškėjas turėtų susirasti kitą atstovą.

5. a) Advokatas ar kitas patvirtintas atstovas, arba pats pareiškėjas, siekiantis pats pristatyti savo bylą, privalo pakankamai gerai suprasti vieną iš oficialių Teismo kalbų, net ir tuo atveju, kai suteikiamas leidimas, numatytas paskesniame šios dalies punkte.

b) Jeigu jis ar ji nepakankamai gerai moka vieną iš oficialių Teismo kalbų, kolegijos pirmininkas, pagal 34 taisyklės 3 dalį gali leisti vartoti vieną iš oficialių Susitariančiųjų Šalių kalbų.

37 taisyklė² - Pareiškimai, pranešimai ir šaukimai į teismą

1. Laikoma, kad Vyriausybės atstovams ar advokatams adresuoti pareiškimai ir pranešimai yra adresuoti šalims.

2. Jeigu Teismas mano, kad, siunčiant bet kokį pareiškimą, pareiškimą, pranešimą ar šaukimą į Teismą ne Vyriausybės atstovams ar advokatams, o kitiems asmenims, reikia tos Šalies, kurios teritorijoje turi būti perduotas toks pareiškimas, pranešimas ar šaukimas į Teismą, Vyriausybės pagalbos, Teismo pirmininkas tiesiogiai kreipiasi į tą Vyriausybę tam, kad tokią pagalbą gautų.

38 taisyklė – Rašytiniai pareiškimai

1. Pagal šį Reglamentą negalima pateikti jokių rašytinių pastabų ar kitų dokumentų po laikotarpio, nustatyto kolegijos pirmininko ar teisėjo pranešėjo, pabaigos. Rašytinės pastabos ar kiti dokumentai, pateikti pasibaigus tam terminui ar nepaisant praktinių nurodymų, išleistų pagal 32 taisyklę, negali būti įtraukiami į bylą, nebent kolegijos pirmininkas nusprendžia kitaip.

2. Sprendžiant, ar buvo laikomasi šios taisyklės 1 dalyje nurodytų terminų, data nustatoma pagal siunčiamų dokumentų registravimo pašte datą arba, jeigu jos nėra, pagal faktinę gavimo kanceliarijoje datą.

¹ Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

38A taisyklė¹ - Procesinių klausimų nagrinėjimas

Procesiniai klausimai, dėl kurių turi būti priimtas kolegijos sprendimas, bylos nagrinėjimo metu, nebent kolegijos pirmininkas nusprendžia kitaip.

39 taisyklė² - Laikinosios priemonės

1. Kolegija ar tam tikrais atvejais jos pirmininkas, ar budintis teisėjas, skirtas pagal šios taisyklės 4 dalį, gali šalies ar kito suinteresuoto asmens prašymu arba savo iniciatyva nurodyti šalims bet kurias laikinas priemonės, kurias, kolegijos nuomone, reikėtų taikyti šalių interesams apsaugoti ar siekiant užtikrinti tinkamą procesą.

2. Kai tai būtina, apie konkrečioje byloje priimtą priemonę nedelsiant pranešama Ministrų Komitetui.

3. Kolegija ar skyriaus pirmininkas, ar budintis teisėjas, skirtas pagal šios taisyklės 4 dalį, gali prašyti šalis pateikti informaciją dėl bet kurio su laikinosios priemonės įgyvendinimu susijusio klausimo.

4. Teismo pirmininkas gali teisėjais prašymams dėl laikinųjų priemonių spręsti skirti skyrių vicepirmininkus.

40 taisyklė - Skubus pranešimas apie peticiją

Neatidėliotinu atveju kancleris, kolegijos pirmininkui leidus, neužkertant kelio imtis kitų procesinių veiksmų ir naudotis visomis turimomis priemonėmis, gali informuoti su peticija susijusią Susitariančiąją Šalį apie tai, kad peticija buvo pateikta ir trumpai aprašyti jos turinį.

41 taisyklė³ - Bylų nagrinėjimo eiliškumas

Nustatant bylų nagrinėjimo eiliškumą, Teismas atsižvelgia į klausimų, keliamų pagal Teismo nustatytus kriterijus, svarbą ir skubą. Tačiau kolegija arba jos pirmininkas gali nuspręsti nukrypti nuo šių kriterijų, kad suteiktų pirmenybę tam tikrai peticijai.

42 taisyklė (buvusi 43 taisyklė) - Peticijų sujungimas ir nagrinėjimas kartu

1. Kolegija savo iniciatyva arba šalių prašymu gali sujungti dvi ar daugiau peticijų.
2. Pasitaręs su šalimis, kolegijos pirmininkas gali nurodyti, kad vienos kolegijos žinion perduotos peticijos būtų nagrinėjamos vienu metu, nekeičiant kolegijos sprendimo dėl peticijų sujungimo.

¹ Įterpė Teismas 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d.

² Su Teismo 2005 m. liepos 4 d., 2012 m. sausio 16 d. ir 2013 m. sausio 14 d. padarytais pakeitimais.

³ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. bei 2009 m. birželio 29 d. padarytais pakeitimais.

43 taisyklė¹ (buvusi 44 taisyklė) - Peticijų išbraukimas iš bylų sąrašo ir grąžinimas į jį

1. Teismas gali bet kuriame bylos nagrinėjimo etape nuspręsti išbraukti peticiją iš Teisme nagrinėjamų bylų sąrašo pagal Konvencijos 37 straipsnį.

2. Jeigu Susitariančioji Šalis pareiškėja praneša kancleriui, kad ji neketina tęsti bylos nagrinėjimo, kolegija pagal Konvencijos 37 straipsnį gali išbraukti peticiją iš Teisme nagrinėjamų bylų sąrašo, jeigu kita byloje dalyvaujanti Susitariančioji Šalis ar Šalys sutinka su tokiu bylos nutraukimu.

3. Jeigu pasiekiamas taikus susitarimas pagal Konvencijos 39 straipsnį, peticija išbraukiama iš Teismo bylų sąrašo priimant nutarimą. Vadovaujantis Konvencijos 39 straipsnio 4 dalimi, toks nutarimas perduodamas Ministrų Komitetui, kad pastarasis prižiūrėtų nutarime nustatytų taikaus susitarimo sąlygų vykdymą. Kitais Konvencijos 37 straipsnyje numatytais atvejais peticija iš bylų sąrašo, jei ji buvo paskelbta priimtina, arba jei ji nebuvo paskelbta priimtina, išbraukiama priimant sprendimą. Kai peticija išbraukiama iš sąrašo priimant sprendimą, kolegijos pirmininkas privalo, kai toks sprendimas tampa galutinis, perduoti tą sprendimą Ministrų Komitetui, kad pastarasis pagal Konvencijos 46 straipsnio 2 dalį galėtų prižiūrėti bet kokių išipareigojimų, kurie galėjo būti susiję su bylos nutraukimu ar šio klausimo sprendimu, vykdymą.

4. Jeigu peticija buvo išbraukta iš bylų sąrašo pagal Konvencijos 37 straipsnį, bylinėjimosi išlaidų klausimą savo nuožiūra sprendžia Teismas. Jeigu sprendime dėl peticijos, kuri nebuvo paskelbta priimtina, išbraukimo iš bylų sąrašo yra numatytas bylinėjimosi išlaidų apmokėjimas, kolegijos pirmininkas šį sprendimą perduoda Ministrų Komitetui.

5. Kai peticija buvo išbraukta iš bylų sąrašo pagal Konvencijos 37 straipsnį, Teismas gali ją grąžinti į sąrašą, jeigu nusprendžia, kad tai pateisina ypatingos aplinkybės.

44 taisyklė² - Trečiosios šalies dalyvavimas

1. a) Kai apie pagal Konvencijos 33 ar 34 straipsnį pateiktą peticiją pranešama Susitariančiajai Šaliai atsakovei pagal 51 taisyklės 1 dalį ar 52 taisyklės 2 dalies b punktą, peticijos kopiją kancleris tuo pačiu metu išsiunčia bet kuriai Susitariančiajai Šaliai, kurios pilietis yra pareiškėjas byloje. Kancleris taip pat praneša bet kuriai tokiai Susitariančiajai Šaliai apie sprendimą surengti viešą teismo posėdį.

b) Jeigu Susitariančioji Šalis siekia realizuoti savo teisę pateikti rašytines pastabas arba dalyvauti posėdyje pagal Konvencijos 36 straipsnio 1 dalį, ji turi apie tai kancleriui pranešti raštu ne vėliau kaip per 12 savaičių po pranešimo, nurodyto ankstesniame punkte, perdavimo. Išimtiniais atvejais kolegijos pirmininkas gali nustatyti kitą terminą.

2. Jeigu Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras siekia realizuoti savo teisę pateikti rašytines pastabas arba dalyvauti posėdyje pagal Konvencijos 36 straipsnio 3 dalį, jis arba ji turi apie tai kancleriui pranešti raštu ne vėliau kaip per 12 savaičių po peticijos perdavimo Susitariančiajai Šaliai atsakovei arba pranešimo jai apie sprendimą surengti viešą teismo posėdį. Išimtiniais atvejais kolegijos pirmininkas gali nustatyti kitą terminą.

Jeigu Žmogaus teisių komisaras negali asmeniškai dalyvauti bylos nagrinėjime Teisme, jis arba ji nurodo asmens iš jo ar jos biuro, kuriems pavesta jam atstovauti, pavardę. Jam arba jai gali padėti advokatas.

3. a) Jeigu Susitariančiajai Šaliai atsakovei pranešama apie peticiją pagal 51 taisyklės 1 dalį arba 54 taisyklės 2 dalies b punktą, kolegijos pirmininkas gali, siekdamas, kad teisingumas būtų tinkamai įgyvendintas, kaip tai nurodyta Konvencijos 36 straipsnio 2 dalyje, pakviesti ar leisti bet kuriai Susitariančiajai Šaliai, kuri nėra proceso šalis, arba bet kuriam suinteresuotam

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2003 m. liepos 7 d., 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2012 m. balandžio 2 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2003 m. liepos 7 d., 2006 m. lapkričio 13 d., 2016 m. rugsėjo 19 d. ir 2022 m. birželio 3 d. padarytais pakeitimais (pastarieji pakeitimai neįtraukti – *vert. pastaba*).

asmeniui, kuris nėra pareiškėjas, pateikti rašytines pastabas ar, išimtiniais atvejais, - dalyvauti posėdyje.

b) Tokiuose prašymuose leisti dalyvauti turi būti pateikti argumentai ir jie turi būti pateikti raštu viena iš oficialių kalbų, kaip tai numatyta 34 taisyklės 4 dalyje, ne vėliau kaip per 12 savaičių po pranešimo apie peticiją perdavimo Susitariančiajai Šaliai atsakovei. Išimtiniais atvejais kolegijos pirmininkas gali nustatyti kitą terminą.

4. a) Bylose, kurias nagrinėja Didžioji kolegija, ankstesnėse dalyse nurodyti terminai skaičiuojami nuo pranešimo šalims apie kolegijos sprendimą perduoti jurisdikciją Didžiajai kolegijai pagal 72 taisyklės 1 dalį arba apie Didžiosios kolegijos komisijos sprendimą priimti šalies prašymą perduoti bylą Didžiajai kolegijai pagal 73 taisyklės 2 dalį.

b) Kolegijos pirmininkas gali išimtiniais atvejais pratęsti šioje taisyklėje nustatytus terminus, jeigu įrodoma, kad tam yra pateisinančių priežasčių.

5. Šios taisyklės 3 dalies a punkte nurodytam prašymui ar leidimui taikomos kolegijos pirmininko nustatytos sąlygos, įskaitant terminus. Jeigu tokių sąlygų nesilaikoma, pirmininkas gali nuspręsti neįtraukti pastabų į bylos medžiagą arba apriboti dalyvavimą byloje taip, kaip pirmininkui atrodys tinkama.

6. Pagal šią taisyklę teikiamos rašytinės pastabos parengiamos viena iš 34 taisyklės 4 dalyje nurodytų oficialių kalbų. Kancleris šias pastabas perduoda bylos šalims, kurios, atsižvelgiant į kolegijos pirmininko nustatytas sąlygas, įskaitant terminus, turi teisę pateikti savo rašytinį atsakymą su pastabomis arba, kai tinkama, pateikti atsakymą teismo posėdyje.

7. Šios taisyklės nuostatos taikomos, *mutatis mutandis*, procesui Didžiojoje kolegijoje, skirtame pateikti konsultacines išvadas pagal Konvencijos Protokolo Nr. 16 2 straipsnį. Teismo pirmininkas nustato terminus, kurie taikomi dalyvaujančioms trečiosioms šalims.

44A taisyklė¹ - Pareiga bendradarbiauti su Teismu

Šalys privalo visapusiškai bendradarbiauti nagrinėjant bylą ir ypač imtis tokių jų kompetencijai priklausančių veiksmų, kokie Teismui atrodo būtini tinkamai įgyvendinti teisingumui. Ši pareiga taip pat taikoma su byla nesusijusiai Susitariančiajai Šaliai, jeigu toks bendradarbiavimas yra būtinas.

44B taisyklė² - Teismo nurodymų nevykdymas

Jeigu šalis nevykdo Teismo nurodymų dėl bylos nagrinėjimo eigos, kolegijos pirmininkas gali imtis bet kokių priemonių, kokios jam ar jai atrodys tinkamos.

¹ Įterpė Teismas 2004 m. gruodžio 13 d.

² Įterpė Teismas 2004 m. gruodžio 13 d.

44C taisyklė¹ - Neveiksmingas dalyvavimas

1. Jeigu šalys nepateikia Teismo prašomų įrodymų arba informacijos, ar neatskleidžia reikiamos informacijos savo iniciatyva, ar kitokiu būdu veiksmingai nedalyvauja bylos nagrinėjime, Teismas gali padaryti tokias išvadas, kokios jam atrodys tinkamos.

2. Neveiksmingas Susitariančiosios Šalies atsakovės dalyvavimas ar atsisakymas dalyvauti bylos nagrinėjime savaime nėra priežastis kolegijai nutraukti peticijos nagrinėjimą.

44D taisyklė² - Nušalinimas nuo atstovavimo ar pagalbos teikimo Teisme

Jeigu šalies atstovas piktnaudžiauja, pateikia užgaulius, nerimtus, klaidinančius ar nepagrįstai išstetus argumentus, kolegijos pirmininkas gali nušalinti atstovą nuo atstovavimo byloje, atsisakyti priimti visus argumentus ar jų dalį, ar duoti bet kokią kitą nurodymą, kuris jam atrodys tinkamas, nepažeidžiant Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies.

44E taisyklė³ - Peticijos nepalaikymas

Vadovaujantis Konvencijos 37 straipsnio 1 dalies a punktu, jeigu Susitariančioji Šalis pareiškėja arba individualus pareiškėjas nebepalaiko peticijos, kolegija gali išbraukti peticiją iš savo bylų sąrašo pagal 43 taisyklę.

II skyrius - Bylos iškėlimas

45 taisyklė - Parašai

1. Bet kuri pagal Konvencijos 33 arba 34 straipsnius paduota peticija yra pateikiama raštu ir turi būti pasirašyta pareiškėjo arba pareiškėjo atstovo.

2. Jeigu peticiją paduoda nevyriausybinė organizacija arba asmenų grupė, ją turi pasirašyti šiai organizacijai ar grupei atstovauti įgalioti asmenys. Visus klausimus dėl to, ar pasirašę asmenys turėjo teisę tai daryti, sprendžia atitinkama kolegija arba komitetas.

3. Kai pareiškėjams atstovaujama pagal 36 taisyklės nuostatas, jų atstovas arba atstovai turi turėti įgaliojimą arba kitokį rašytinį įgaliojimus patvirtinantį dokumentą.

¹ Įterpė Teismas 2004 m. gruodžio 13 d.

² Įterpė Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. ir pakeitė 2022 m. vasario 7 d. (pastarieji pakeitimai neįtraukti – vert. pastaba).

³ Įterpė Teismo 2004 m. gruodžio 13 d.

46 taisyklė¹ - Tarpvalstybinės peticijos turinys

Bet kuri Susitariančioji Šalis ar Šalys, norinčios iškelti Teisme bylą pagal Konvencijos 33 straipsnį, pateikia kanceliarijai peticiją, kurioje turi būti:

- a) Susitariančiosios Šalies, prieš kurią paduodama peticija, pavadinimas,
- b) faktų išdėstymas,
- c) nurodomas (-i) tariamas (-i) Konvencijos pažeidimas (-ai) ir atitinkamai argumentai;
- d) paaiškinimai dėl Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje numatytų priimtumo kriterijų laikymosi (panaudotos visos valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės ir „šešių mėnesių taisyklė”);
- e) peticijos dalykas ir bendra nuoroda dėl bet kokio nukentėjusios šalies arba šalių vardu pateikto reikalavimo gauti teisingą atlyginimą pagal Konvencijos 41 straipsnį;
- f) Vyriausybės atstovu (-ais) paskirto (-ų) asmens (-ų) pavardė (-ės) ir adresas (-ai); ir pridėtos
- g) bet kurių bylai reikšmingų dokumentų kopijos, ypač su peticijos dalyku susiję teismo ir kiti sprendimai.

47 taisyklė² - Individualios peticijos turinys

1. Kiekviena pagal Konvencijos 34 straipsnį pateikiama peticija turi būti išdėstoma formuliare, kurį parengia kanceliarija, nebent Teismas nusprendžia kitaip. Peticijoje turi būti pateikta informacija, nurodyta atitinkamose formuliario dalyse ir turi būti nurodyta:

- a) pareiškėjo vardas ir pavardė, gimimo data, pilietybė ir adresas ir, jei pareiškėjas yra juridinis asmuo, pilnas pavadinimas, įsteigimo ar registracijos data, registracijos numeris (jei yra) ir buveinės adresas;
- b) pareiškėjui atstovaujančio asmens (jei toks yra) vardas ir pavardė, adresas, telefono ir fakso numeriai ir elektroninio pašto adresas;
- c) jei pareiškėjas turi atstovą, formuliare esantis įgaliojimas turi būti pasirašytas originaliu pareiškėjo parašu ir turi būti nurodyta pasirašymo data; įgaliojimas taip pat turi būti pasirašytas originaliu atstovo parašu, patvirtinant, kad jis ar ji sutinka atstovauti pareiškėjui;
- d) Susitariančiosios Šalies ar Šalių, prieš kurias pateikta peticija, pavadinimas (-ai);
- e) trumpa ir įskaitoma faktų santrauka;
- f) trumpa ir įskaitoma tariamo (-ų) Konvencijos pažeidimo (-ų) ir jį (juos) pagrindžiančių argumentų santrauka;
- g) trumpos ir įskaitomos paaiškinimas, patvirtinantis, kad peticija atitinka priimtumo kriterijus, numatytus Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje.

2. a) Visos informacijos, nurodytos 1 dalies e)-g) punktuose, kuri išdėstoma atitinkamose formuliario dalyse, turėtų pakakti Teismui suprasti peticijos esmę ir apimtį, neieškant šios informacijos kituose dokumentuose.

b) Pareiškėjas gali papildomai prie formuliario pateikti detalesnę informaciją apie faktus, tariamus Konvencijos pažeidimus ir tai pagrindžiančius argumentus. Ši papildoma informacija neturėtų viršyti 20 lapų.

3. 1. Peticijos formuliaras turi būti pasirašytas pareiškėjo ar jo atstovo, prie jo turi būti pridėtos:

- a) dokumentų, teismo ar kitokių sprendimų, susijusių su skundžiamais sprendimais ar priemonėmis, kopijos;
- b) dokumentų ir sprendimų, įrodančių, kad peticija atitinka Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje nurodytus priimtumo kriterijus dėl valstybės vidaus teisinės gynybos priemonių panaudojimo ir peticijos pateikimo per nustatytą terminą, kopijos;

¹ Su Teismo 2015 m. birželio 1 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2007 m. gruodžio 11 d., 2008 m. rugsėjo 22 d., 2013 m. gegužės 6 d. ir 2015 m. birželio 1 d. ir spalio 5 d. padarytais pakeitimais.

c) prireikus, dokumentų dėl skundų kitoje tarptautinėje tyrimo ar ginčo sprendimo institucijoje, kopijos;

d) jei pareiškėjas yra juridinis asmuo, kaip nurodyta 47 taisyklės 1 dalies a) punkte: dokumentas (-ai), patvirtinantis (-ys), kad peticiją pateikęs asmuo gali arba yra įgaliotas atstovauti pareiškėjui.

3.2. Prie peticijos pridedamų dokumentų sąrašė jie turi būti surašyti pagal datą, iš eilės sunumeruoti ir aiškiai įvardyti.

4. Pareiškėjai, kurie nepageidauja, kad jų tapatybė būtų viešai skelbiama, turi apie tai pranešti ir nurodyti priežastis, kurios paaiškintų tokią išimtį iš įprastos taisyklės dėl informacijos apie Teisme nagrinėjamą bylą viešumo. Teismas gali leisti arba savo iniciatyva taikyti anonimiškumą.

5.1. Jeigu nesilaikoma šios taisyklės 1 ir 3 dalyse nurodytų reikalavimų, Teismas peticijos nenagrinės, nebent

- a) pareiškėjas gali tinkamai pagrįsti, kodėl šių reikalavimų nesilaikė;
- b) peticija pateikta dėl prašymo taikyti laikinąsias priemones;
- c) Teismas nusprendžia kitaip pats ar pareiškėjui paprašius.

5.2. Teismas bet kuriuo atveju gali paprašyti pareiškėjo per nustatytą laikotarpį pateikti reikiamą informaciją ar dokumentus tokia forma ar būdu, kurie Teismui atrodo tinkami.

6. a) Pagal Konvencijos 35 straipsnio 1 dalį peticijos pateikimo data yra laikoma data, kai pareiškėjas išsiuncia šios taisyklės reikalavimus atitinkantį peticijos formuliarą Teismui. Peticijos išsiuntimo data nustatoma pagal pašto antspaudo datą.

b) Jeigu tai pateisinama, Teismas gali nuspręsti peticijos pateikimo data laikyti kitą datą.

7. Pareiškėjai turi pranešti teismui apie bet kokį savo adreso ir visų su byla susijusių aplinkybių pasikeitimą.

III skyrius - Teisėjai pranešėjai

48 taisyklė¹ - Tarpvalstybinės bylos

1. Kai peticija pateikiama remiantis Konvencijos 33 straipsniu, šios bylos nagrinėjimui sudaryta kolegija paskiria vieną arba kelis savo narius teisėju (-ais) pranešėju (-ais), kurie, gavę atitinkamų Susitariančiųjų Šalių rašytines pastabas, pateikia išvadą dėl peticijos priimtimumo.

2. Teisėjas (-ai) pranešėjas (-ai) teikia ataskaitas, projektus ir kitus dokumentus, kurie gali padėti kolegijai ir jos pirmininkui vykdyti savo funkcijas.

49 taisyklė² - Individualios peticijos

1. Jeigu pareiškėjo pateiktos medžiagos pakanka nustatyti, kad peticija yra nepriimtina arba turi būti išbraukta iš bylų sąrašo, peticiją nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, nebent būtų ypatingų priežasčių elgtis kitaip.

2. Jeigu peticija pateikiama pagal Konvencijos 34 straipsnį ir jos nagrinėjimas kolegijoje ar komitete, šiems vykdant savo funkcijas pagal 53 taisyklės 2 dalį, atrodo pagrįstas, skyriaus, kuriam byla yra pavesta, pirmininkas paskiria teisėją pranešėją, turintį išnagrinėti peticiją.

2. Nagrinėdami peticijas, teisėjai pranešėjai:

a) gali prašyti šalių per nustatytą terminą pateikti bet kokius faktus, dokumentus ar kitą, jų nuomone, bylai reikšmingą medžiagą,

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2005 m. liepos 4 d., 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2007 m. gegužės 14 d. padarytais pakeitimais.

b) atsižvelgdami, kad skyriaus pirmininkas nurodo, jog byla nagrinėtina kolegijoje ar komitete, sprendžia, ar byla nagrinės vieno teisėjo sudėties Teismas, komitetas, ar kolegija,

c) parengia išvadas, projektus ir kitus dokumentus, kurie gali padėti kolegijai, komitetui ar atitinkamam pirmininkui vykdyti savo funkcijas.

50 taisyklė - Procesas Didžiojoje kolegijoje

Jeigu, remiantis Konvencijos 30 arba 43 straipsniais, byla yra pateikiama Didžiajai kolegijai, Didžiosios kolegijos pirmininkas paskiria vieną, o tarpvyriausybines bylas nagrinėjimo atveju - vieną arba kelis teisėjus pranešėjus iš kolegijos narių.

IV skyrius - Peticijų priimtumo nagrinėjimas

Tarpvalstybinės bylos

51 taisyklė¹ - Peticijų paskirstymas ir paskesnis procesas

1. Kai peticija pateikiama remiantis Konvencijos 33 straipsniu, Teismo pirmininkas nedelsdamas apie tai praneša Susitariančiajai Šaliai atsakovei ir paskiria peticiją vienam iš skyrių.

2. Pagal 26 taisyklės 1 dalies a) punktą nuo Susitariančiosios Šalies pareiškėjos ir atsakovės išrinkti teisėjai dalyvauja kolegijos, sudarytos šiai bylai nagrinėti, posėdyje kaip jos nariai *ex officio*. 30 taisyklė taikoma, jeigu peticiją paduoda kelios Susitariančiosios Šalys, arba jeigu peticijas dėl to paties dalyko padavė kelios Susitariančiosios Šalys ir jos yra nagrinėjamos kartu pagal 42 taisyklę.

3. Kai byla paskiriama skyriui, jo pirmininkas pagal 26 taisyklės 1 dalį sudaro kolegiją ir kreipiasi į Susitariančiąją Šalį atsakovę, prašydamas raštu pateikti pastabas dėl peticijos priimtumo. Gautas pastabas kancleris perduoda Susitariančiajai Šaliai pareiškėjai, kuri atsakydama gali raštu pateikti savo pastabas.

4. Prieš priimdama nutarimą dėl peticijos priimtumo, kolegija arba jos pirmininkas gali kreiptis į šalį su prašymu pateikti papildomas pastabas raštu.

5. Posėdis dėl peticijos priimtumo sušaukiamas, jeigu to reikalauja viena arba kelios byloje dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys arba jeigu kolegija pati priima tokį sprendimą.

6. Po konsultacijų su šalimis kolegijos pirmininkas skiria rašytinį arba, prireikus, žodinį bylos nagrinėjimą.

Individualios peticijos

52 taisyklė² - Peticijų paskirstymas skyriams

1. Bet kurią pagal Konvencijos 34 straipsnį pateiktą peticiją Teismo pirmininkas paskiria skyriui, kartu siekdamas skyriams bylas paskirstyti vienodai.

2. Atitinkamo skyriaus pirmininkas sudaro \ Konvencijos 26 straipsnio 1 dalyje numatytą septynių teisėjų kolegiją pagal 26 taisyklės 1 dalį.

3. Iki bus sudaryta kolegija pagal šios taisyklės 2 dalį, skyriaus pirmininkas vykdo visus įgaliojimus, kurie šiomis taisyklėmis numatyti kolegijos pirmininkui

52A taisyklė³ - Bylų nagrinėjimas vieno teisėjo sudėties Teismo

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

1. Vadovaudamasis Konvencijos 27 straipsniu, vieno teisėjo sudėties Teismas gali paskelbti, kad pagal 34 straipsnį pateikta peticija yra nepriimtina, arba išbraukti ją iš Teismo bylų sąrašo, jei toks nutarimas gali būti priimtas neatliekant tolesnio nagrinėjimo. Šis nutarimas yra galutinis. Nutarime turi būti išdėstyta argumentų santrauka. Apie nutarimą turi būti pranešama pareiškėjui.

2. Jeigu vieno teisėjo sudėties Teismas nepriima šios taisyklės 1 punkte numatyto nutarimo, jis perduoda peticiją toliau nagrinėti komitetui arba kolegijai.

³ Įterpė Teismas 2006 m. lapkričio 13 d. ir pakeitė 2019 m. rugsėjo 9 d. ir 2019 m. lapkričio 4 d.

53 taisyklė¹ - Bylų nagrinėjimas komitete

1. Pagal Konvencijos 28 straipsnio 1 dalies a punktą komitetas gali bet kuriame bylos nagrinėjimo etape vienbalsiai paskelbti peticiją nepriimtina arba išbraukti ją iš Teismo bylų sąrašo, jeigu toks nutarimas gali būti priimtas be tolesnio peticijos nagrinėjimo.

2. Jeigu, atsižvelgęs į pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą gautas šalių pastabas, Teismas įsitikina, kad byla gali būti nagrinėjama Konvencijos 28 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta tvarka, jis gali vienbalsiai priimti sprendimą, įskaitant sprendimą dėl peticijos priimtumo ir, prireikus, dėl teisingo atlyginimo.

3. Jeigu teisėjas, išrinktas nuo atitinkamos Susitariančiosios Šalies, nėra komiteto narys, komitetas, atsižvelgdamas į visas svarbias aplinkybes, taip pat ir į tai, ar šalis ginčijo Konvencijos 28 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos procedūros taikymą, bet kurioje proceso stadijoje gali pakviesti jį užimti vieno iš komiteto narių vietą.

4. Nutarimai ir sprendimai, priimti vadovaujantis Konvencijos 28 straipsnio 1 dalimi, yra galutiniai. Jie turi būti motyvuoti. Nutarimuose gali būti argumentų santrauka, kai jie buvo priimti perdavus vieno teisėjo sudėties Teismo pagal 52A taisyklės 2 dalį.

5. Apie komiteto nutarimą kancleris praneša pareiškėjui ir susijusiai Susitariančiajai Šaliai ar Šalims, jeigu jos jau anksčiau buvo įtrauktos į peticiją pagal šį Reglamentą.

6. Jeigu komitetas nepriima jokie nutarimo ar sprendimo, peticija perduodama nagrinėti pagal 52 taisyklės 2 dalį sudarytai kolegijai.

7. 42 taisyklės 1 dalies ir 79 – 81 taisyklių nuostatos *mutatis mutandis* taikomos komitete nagrinėjamoms byloms.

54 taisyklė² - Bylų nagrinėjimas kolegijoje

1. Kolegija gali iš karto paskelbti peticiją nepriimtina arba išbraukti ją iš Teismo bylų sąrašo. Kolegijos nutarimas gali būti susijęs su visa peticija ar jos dalimi.

2. Skyriaus pirmininkas ar kolegija taip pat gali priimti sprendimą:

a) kreiptis į šalis su prašymu pateikti bet kokią informaciją, dokumentus ar kitą, kolegijos ar jos pirmininko manymu, reikšmingą medžiagą,

b) pranešti apie peticiją ar jos dalį Susitariančiajai Šaliai atsakovei ir pakviesti pateikti rašytines pastabas dėl peticijos, o jas gavus pakviesti pareiškėją pateikti savo atsakymą su pastabomis,

c) pakviesti šalis pateikti papildomas rašytines pastabas.

3. Įgyvendindamas savo įgaliojimus pagal šios taisyklės 2 dalies b punktą, skyriaus pirmininkas, veikdamas kaip vieno teisėjo sudėties Teismas, gali iš karto paskelbti dalį peticijos nepriimtina ar išbraukti dalį peticijos iš bylų sąrašo. Nutarimas yra galutinis. Jame turi būti išdėstyta argumentų santrauka. Apie nutarimą laišku, kuriame pateikiama tokia santrauka, turi būti pranešama pareiškėjui ir susijusiai Susitariančiajai Šaliai ar Šalims.

4. Šios taisyklės 2 dalis taip pat taikoma skyrių pirmininkų pavaduotojams, paskirtiems būdinais teisėjais pagal 39 taisyklės 4 dalį spręsti prašymus dėl laikinųjų priemonių taikymo. Bet kokiame nutarime pripažinti peticiją nepriimtina turi būti pateikiama argumentų santrauka. Apie nutarimą laišku, kuriame pateikiama tokia santrauka, turi būti pranešama pareiškėjui.

5. Prieš priimdama nutarimą dėl priimtumo, kolegija šalių prašymu arba savo iniciatyva gali surengti posėdį, jeigu, jos nuomone, to reikia kolegijos funkcijoms pagal Konvenciją įvykdyti. Šiuo atžvilgiu šalims siūloma padaryti pareiškimus su peticijos esme susijusiais klausimais, jeigu išimties tvarka kolegija nenusprendžia kitaip.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2005 m. liepos 4 d., 2007 m. gegužės 14 d., 2012 m. sausio 16 d. ir 2019 m. lapkričio 4 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d., liepos 8 d. ir 2013 m. sausio 14 d. padarytais pakeitimais.

54A taisyklė¹ - Peticijos priimtimumo ir esmės nagrinėjimas kartu

1. Pranešdama Susitariančiajai Šaliai atsakovei apie pateiktą peticiją pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą, kolegija tuo pačiu gali nuspręsti nagrinėti peticijos priimtimumo ir esmės klausimus kartu, vadovaujantis Konvencijos 29 straipsnio 1 dalimi. Šalys kviečiamos į savo pastabas įtraukti bet kokius argumentus dėl teisingo atlyginimo ir pasiūlymus dėl taikaus susitarimo. 60 ir 62 taisyklėse išdėstytos sąlygos taikomos *mutatis mutandis*. Tačiau Teismas prireikus gali bet kurioje stadijoje nuspręsti priimti nutarimą dėl priimtimumo atskirai.

2. Jeigu taikaus susitarimo pasiekti nepavyksta ir nepriimamas joks kitas sprendimas, o kolegija, atsižvelgusi į šalių argumentus, nusprendžia, kad byla yra priimtina ir parengta nagrinėti iš esmės, ji nedelsdama priima sprendimą, tuo pačiu apimančią ir kolegijos nutarimą dėl priimtimumo, išskyrus atvejus, kai kolegija nutaria priimti tokį nutarimą atskirai.

Tarpvalstybinės ir individualios peticijos

55 taisyklė – Argumentai dėl nepriimtimumo

Bet kokį argumentą dėl peticijos priimtimumo, kiek tai įmanoma, atsižvelgus į jo pobūdį ir aplinkybes, Susitariančioji Šalis atsakovė turi pateikti rašytinėse ar žodinėse pastabose dėl peticijos priimtimumo tokia tvarka, kokią numato 51 arba 54 taisyklė pagal konkrečios bylos aplinkybes.

56 taisyklė² - Kolegijos nutarimas

1. Kolegijos nutarime nurodoma, ar jis priimtas vienbalsiai, ar balsų dauguma, ir pateikiami argumentai.

2. Kancleris praneša apie kolegijos sprendimą pareiškėjui, suinteresuotai Susitariančiajai Šaliai arba Šalims ir bet kokiai trečiajai šaliai, įkaitant Europos Tarybos žmogaus teisių komisarą, jeigu jiems jau buvo pranešta apie peticiją pagal šį Reglamentą. Jeigu pasiekiamas taikus susitarimas, nutarimas išbraukti peticiją iš bylų sąrašo perduodamas Ministrų Komitetui pagal 43 taisyklės 3 dalį.

¹ Įterpė Teismas 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. ir pakeitė 2004 m. gruodžio 13 d. ir 2006 m. lapkričio 13 d.

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2019 m. lapkričio 4 d. padarytais pakeitimais.

57 taisyklė¹ - Nutarimo kalba

Visi nutarimai priimami anglų arba prancūzų kalba, nebent Teismas nuspręstų, kad sprendimas priimamas abejomis oficialiomis kalbomis. Didžiosios kolegijos nutarimai priimami abejomis oficialiomis kalbomis ir versijos abejomis kalbomis yra vienodai autentiškos.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. ir 2019 m. lapkričio 4 d. padarytais pakeitimais.

V skyrius - Bylos nagrinėjimas po peticijos priėmimo

58 taisyklė¹ - Tarpvalstybinės bylos

1. Jeigu kolegija nutaria priimti peticiją, pateiktą pagal Konvencijos 33 straipsnį, kolegijos pirmininkas, pasikonsultavęs su suinteresuotomis Susitariančiosiomis Šalimis, nustato pastabų dėl bylos esmės ir bet kokių kitų įrodymų pateikimo raštu terminus. Tačiau, sutikus suinteresuotoms Susitariančiosioms Šalims, pirmininkas gali duoti nurodymą atsisakyti bylos nagrinėjimo raštu.

2. Posėdis dėl bylos esmės rengiamas, jeigu to reikalauja viena arba kelios suinteresuotos Susitariančiosios Šalys arba jeigu tokį sprendimą kolegija priima savo iniciatyva. Kolegijos pirmininkas paskiria žodinį bylos nagrinėjimą.

59 taisyklė² - Individualios peticijos

1. Jeigu peticija, pateikta pagal Konvencijos 34 straipsnį, pripažįstama priimtina, kolegija arba jos pirmininkas gali pasiūlyti bylos šalims pateikti papildomus įrodymus ir rašytines pastabas.

2. Jeigu nenusprendžiama kitaip, šalims skiriama tiek pat laiko savo pastaboms pateikti.

3. Vienos iš šalių prašymu arba savo iniciatyva kolegija gali nuspręsti surengti posėdį dėl bylos nagrinėjimo iš esmės, jeigu ji nusprendžia, kad to reikia kolegijos funkcijoms pagal Konvenciją įgyvendinti.

4. Prireikus kolegijos pirmininkas skiria rašytinį arba žodinį bylos nagrinėjimą.

60 taisyklė³ - Teisingo atlyginimo reikalavimas

1. Pareiškėjas, kuris pageidauja, kad jam ar jai būtų priteistas teisingas atlyginimas pagal Konvencijos 41 straipsnį, Teismui nustačius Konvencijos garantuojamų teisių pažeidimą, turi pateikti atskirą reikalavimą.

2. Pareiškėjas turi pateikti visų reikalavimų detalią informaciją kartu su atitinkamais tai patvirtinančiais dokumentais per terminą, skirtą pareiškėjo pastaboms dėl bylos esmės pateikti, jeigu kolegijos pirmininkas nenurodo kitaip.

3. Jeigu pareiškėjas nesilaiko ankstesniuose punktuose numatytų reikalavimų, kolegija gali atmesti visus reikalavimus arba jų dalį.

4. Pareiškėjo reikalavimai perduodami Susitariančiajai Šaliai atsakovei, kad ši pateiktų savo pastabas.

61 taisyklė⁴ – Pavyzdinio sprendimo procedūra

1. Teismas gali pradėti pavyzdinio sprendimo procedūrą ir priimti pavyzdinį sprendimą, kai peticijos faktai parodo, kad susijusioje Susitariančioje Šalyje yra struktūrinė ar sisteminė problema ar kitas panašus sutrikimas, dėl kurių jau buvo pateiktos ar gali būti pateiktos panašios peticijos.

2. a) Prieš pradėdamas pavyzdinio sprendimo procedūrą, Teismas pirmiausia klausia bylos šalių nuomonės, ar nagrinėjama peticija susijusi su tokios problemos ar sutrikimo buvimu susijusioje Susitariančiojoje Šalyje ar yra tinkama nagrinėti peticiją pagal šią procedūrą.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais

² Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

³ Su Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. padarytais pakeitimais.

⁴ Įterpė Teismas 2011 m. vasario 21 d.

(b) pavyzdinio sprendimo procedūra gali būti pradėta Teismo iniciatyva arba vienos ar abiejų bylos šalių prašymu.

c) Peticija, pasirinkta pavyzdiniam sprendimui, nagrinėjama pirmenybės tvarka remiantis Teismo Reglamento 41 taisykle.

3. Teismas savo pavyzdiniame sprendime nustato tiek struktūrinės ar sisteminės problemos ar kito sutrikimo pobūdį, tiek priemones, kurių Susitariančioji Šalis turi imtis nacionaliniu lygiu pagal sprendimo rezoliucinę dalį.

4. Teismas pavyzdinio sprendimo rezoliucinėje dalyje gali nurodyti, kad priemonės, nustatytos pirmiau nurodytoje 3 dalyje, turi būti priimtos per nustatytą terminą, atsižvelgiant į reikalaujamų priemonių pobūdį ir greitį, per kurį Teismo nustatyta problema gali būti atitaisyta nacionaliniu lygmeniu.

5. Priimdamas pavyzdinį sprendimą, Teismas gali atidėti teisingo atlyginimo klausimą visa apimtimi ar iš dalies tol, kol Susitariančioji Šalis atsakovė priims individualiąsias ir bendrąsias priemones, nurodytas pavyzdiniame sprendime.

6. a) Prireikus Teismas atideda visų panašių peticijų nagrinėjimą, kol priimamos priemonės, kurių reikia pagal pavyzdinio sprendimo rezoliucinę dalį.

b) Susiję pareiškėjai turi būti tinkamu būdu informuoti apie sprendimą dėl nagrinėjimo atidėjimo. Jie prireikus informuojami apie visus įvykius, turinčius įtakos jų byloms.

c) Bet kuriuo metu Teismas gali išnagrinėti atidėtą peticiją, jeigu to reikalauja teisingumo interesai.

7. Jeigu pavyzdinės bylos šalys pasiekia taikų susitarimą, tokiaame susitarime turi būti Susitariančiosios Šalies atsakovės deklaracija dėl bendrųjų pavyzdiniame sprendime nustatytų priemonių įgyvendinimo bei dėl žalos atlyginimo kitiems esamiems ir potencialiems pareiškėjams.

8. Susijusiai Susitariančiajai Šaliai nevykdant pavyzdinio sprendimo rezoliucinėje dalyje numatytų reikalavimų, Teismas atnaujina peticijų, atidėtų remiantis pirmiau nurodyta 6 dalimi, nagrinėjimą, nebent nusprendžiama priešingai.

9. Europos Tarybos Ministrų Komitetas, Parlamentinė Asamblėja, Europos Tarybos generalinis sekretorius ir Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras informuojami apie pavyzdinio sprendimo priėmimą bei apie bet kokią kitą sprendimą, kuriame Teismas atkreipia dėmesį į struktūrinės ar sisteminės problemos buvimą Susitariančiojoje Šalyje.

10. Informacija apie pavyzdinio sprendimo procedūrų pradėjimą, pavyzdinių sprendimų priėmimą ir jų vykdymą bei apie tokių procedūrų pabaigą skelbiama Teismo interneto svetainėje.

62 taisyklė¹ - Taikus susitarimas

1. Kai peticija pripažįstama priimtina, kancleris, veikdamas pagal kolegijos arba jos pirmininko instrukcijas, susisiekiama su šalimis, kad byloje būtų pasiektas taikus susitarimas pagal Konvencijos 39 straipsnio 1 dalį. Kolegija imasi bet kokių priemonių, kurios, jos manymu, yra tinkamos padėti pasiekti taikų susitarimą.

2. Pagal Konvencijos 39 straipsnio 2 dalį derybos dėl taikaus susitarimo yra įslaptintos ir nedaro įtakos šalių argumentams ginčo teisenoje. Ginčo teisenoje negalima daryti nuorodų į jokių rašytinius ar žodinius pranešimus, nuolaidas ar pasiūlymus, darytus siekiant taikaus susitarimo, ir jais remtis.

3. Jeigu kancleris informuoja kolegiją, kad šalys pasiekė taikų susitarimą, kolegija, įsitikinusi, kad šis susitarimas pasiektas laikantis pagarbos Konvencijoje ir jos protokoluose įtvirtintoms žmogaus teisėms, išbraukia šią bylą iš Teismo bylų sąrašo pagal 43 taisyklės 3 dalį.

4. 2 ir 3 dalys *mutatis mutandis* taikomos procedūrai pagal 54A taisyklę.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. bei 2006 m. lapkričio 13 d. padarytais pakeitimais.

62A taisyklė¹ - Vienašalė deklaracija

1.a) Pareiškėjui nesutikus su pagal 62 taisyklę pasiūlytomis taikaus susitarimo sąlygomis, susijusi Susitariančioji Šalis gali pateikti Teismui prašymą išbraukti peticiją iš bylų sąrašo remiantis Konvencijos 37 straipsnio 1 dalimi.

b) Prie tokio prašymo pridedama deklaracija, kurioje aiškiai pripažįstamas Konvencijos pažeidimas pareiškėjo byloje ir įsipareigojama suteikti tinkamą žalos atlyginimą ir, prireikus, imtis būtinų priemonių pažeidimui atitaisyti .

c) Deklaracija pagal šios taisyklės 1 dalies b punktą pateikiama viešame ir rungimosi principu pagrįstame procese, atskirai nuo 39 straipsnio 2 dalyje ir 62 taisyklės 2 dalyje paminėto taikaus susitarimo proceso konfidencialumo ir jį gerbiant.

2. Esant išimtinėms aplinkybėms, prašymas kartu su deklaracija gali būti pateikti Teismui netgi nesant pirmesnio bandymo sudaryti taikų susitarimą.

3. Įsitikinęs, kad deklaracijoje yra pakankamas pagrindas nustatyti, kad pagarba Konvencijoje ir jos protokoluose įtvirtintoms žmogaus teisėms nereikalauja toliau nagrinėti šios peticijos, Teismas išbraukia peticiją ar jos dalį iš bylų sąrašo, net pareiškėjui pageidaujant tęsti peticijos nagrinėjimą.

4. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taikoma procedūrai pagal 54A taisyklę.

¹ Įterpė Teismas 2012 m. balandžio 2 d.

VI skyrius – Teismo posėdžiai

63 taisyklė¹ - Teismo posėdžių viešumas

1. Teismo posėdžiai yra vieši, išskyrus tuos atvejus, kai dėl šios taisyklės 2 dalyje nurodytų priežasčių kolegija savo iniciatyva arba šalies ar bet kurio kito suinteresuoto asmens prašymu išimties tvarka nusprendžia kitaip.

2. Moralės, viešosios tvarkos ar valstybės saugumo demokratinėje visuomenėje sumetimais žiniasklaidos atstovams ar visuomenei gali būti neleidžiama dalyvauti posėdyje ar jo dalyje, kai tai reikalinga dėl nepilnamečių ar bylos šalių privataus gyvenimo apsaugos, arba tiek, kiek, kolegijos nuomone, griežtai būtina dėl ypatingų aplinkybių, dėl kurių viešumas pakenktų teisingumo interesams.

3. Bet kuris prašymas dėl uždaro posėdžio, pateiktas pagal šios taisyklės 1 dalį, turi būti motyvuotas ir jame turi būti nurodyta, ar prašoma uždaro viso posėdžio, ar jo dalies.

64² taisyklė – Teismo posėdžių vedimas

1. Kolegijos pirmininkas organizuoja posėdį ir jam vadovauja bei nustato tvarką, kuria bus kviečiami pasisakyti kolegijoje nagrinėjamos bylos dalyviai.

2. Bet kuris teisėjas gali pateikti klausimus bet kuriam asmeniui, dalyvaujančiam bylos nagrinėjime kolegijoje.

65 taisyklė³ - Neatvykimas į Teismo posėdį

Jeigu šalis ar kitas turintis dalyvauti posėdyje asmuo neatvyksta ar atsisako atvykti į Teismo posėdį, kolegija gali tęsti posėdį, jeigu yra įsitikinusi, kad tai neprieštaruoja tinkamam teisingumo vykdymui.

66 – 69 taisyklės išbraukiamos

70 taisyklė⁴ - Teismo posėdžio stenograma

1. Už Teismo posėdžio stenogramos parengimą, esant atitinkamam kolegijos pirmininko nurodymui, atsakingas kancleris. Stenogramoje nurodoma:

- a) kolegijos sudėtis,
- b) kolegijos posėdyje dalyvavusių asmenų sąrašas,
- c) pateiktų argumentų, užduotų klausimų ir gautų atsakymų turinys,
- d) visų posėdyje priimtų nutarimų turinys.

2. Jeigu visa stenograma arba jos dalis sudaryta neoficialia kalba, kancleris užtikrina jos vertimą į vieną iš oficialių kalbų.

3. Stenogramos kopijos perduodamos šalių atstovams, kad, suderinę su kancleriu arba kolegijos pirmininku, jie galėtų daryti pataisas, tačiau šios pataisos jokių būdu neturi daryti įtakos pasisakymų prasmei ar reikšmei. Pagal kolegijos pirmininko instrukcijas kancleris nustato šiam tikslui skiriamus terminus.

4. Po tokių pataisymų stenogramą pasirašo kolegijos pirmininkas ir kancleris ir ji tampa oficialia bylos medžiaga.

¹ Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

³ Su Teismo 2003 m. liepos 7 d. padarytais pakeitimais.

⁴ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

VII skyrius - Bylos nagrinėjimas Didžiojoje kolegijoje

71 taisyklė¹ - Procesio taisyklių taikymas

1. Nuostatos, reglamentuojančios bylų nagrinėjimo tvarką kolegijose, *mutatis mutandis* taikomos bylų nagrinėjimui Didžiojoje kolegijoje.

2. Nagrinėjant bylą Didžiojoje kolegijoje, kolegijai suteiktais įgaliojimais dėl posėdžio surengimo pagal 54 taisyklės 5 dalį ir 59 taisyklės 3 dalį taip pat gali naudotis Didžiosios kolegijos pirmininkas.

72 taisyklė² - Kolegijos jurisdikcijos perleidimas Didžiajai kolegijai

1. Tais atvejais, kai kolegijoje nagrinėjama byla kelia sudėtingą Konvencijos ar jos protokolų aiškinimo klausimą, kolegija gali nutarti perleisti bylą Didžiajai kolegijai.

2. Tais atvejais, kai kolegijoje svarstomos bylos sprendimas gali būti nesuderinamas su Teismo praktika, kolegija perleidžia bylą Didžiajai kolegijai.

3. Kancleris praneša šalims apie kolegijos ketinimą perleisti bylą kviesdamas Jas pateikti bet kokias su tuo susijusias pastabas per dvi savaites nuo pranešimo dienos .

4. Sprendimas dėl bylos perleidimo neturi būti motyvuotas.

73 taisyklė - Šalies prašymas perduoti bylą Didžiajai kolegijai

1. Pagal Konvencijos 43 straipsnį bet kuri bylos šalis išimties tvarka gali per tris mėnesius nuo kolegijos sprendimo priėmimo pateikti kanceliarijai rašytinį prašymą, kad byla būtų perduota Didžiajai kolegijai. Savo prašyme šalis turi nurodyti tą sudėtingą Konvencijos ar jos protokolų aiškinimo ar taikymo klausimą arba esminę bendro pobūdžio problemą, kuri, jos nuomone, pateisina bylos nagrinėjimą Didžiojoje kolegijoje.

2. Penkių Didžiosios kolegijos teisėjų komisija, sudaryta pagal 24 taisyklės 5 dalį, nagrinėja prašymą, remdamasi tik esama bylos medžiaga. Ji patenkina prašymą tik tada, jeigu mano, kad byla iš tikrųjų kelia tokį klausimą. Prašymo atmetimas neturi būti motyvuotas.

3. Jeigu komisija patenkina prašymą, Didžioji kolegija išsprendžia bylą priimdama sprendimą.

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2013 m. vasario 6 d. ir 2015 m. birželio 1 d. padarytais pakeitimais.

VIII skyrius - Sprendimai

74 taisyklė¹ - Sprendimo turinys

1. Sprendimuose, kurie minimi Konvencijos 28, 42 ir 44 straipsniuose, turi būti nurodoma:

- a) pirmininko ir kitų teisėjų, sudarančių atitinkamą kolegiją ar komitetą, taip pat kanclerio arba kanclerio pavaduotojo pavardės,
- b) sprendimo priėmimo ir paskelbimo datos,
- c) duomenys apie šalis,
- d) Vyriausybių atstovų, advokatų arba patarėjų pavardės,
- e) bylos nagrinėjimo tvarka,
- f) bylos faktai,
- g) šalių argumentų santrauka,
- h) teisinės priežastys,
- i) rezoliucinė dalis,
- j) sprendimas dėl išlaidų, jei toks yra,
- k) daugumą sudarančių teisėjų skaičius,
- l) prireikus, pareiškimas dėl to, kuris tekstas yra autentiškas.

2. Bet kuris bylos nagrinėjime kolegijoje ar Didžiojoje kolegijoje dalyvavęs teisėjas turi teisę kaip sprendimo priedą pateikti savo atskirąją nuomonę, pritariančią arba prieštaraujančią priimtam sprendimui, arba paprastą (nemotyvuotą) prieštaravimą .

75 taisyklė² - Sprendimas dėl teisingo atlyginimo

1. Jeigu kolegija ar komitetas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą, tame pačiame sprendime ji priima sprendimą dėl Konvencijos 41 straipsnio taikymo, jeigu buvo pateiktas konkretus reikalavimas pagal 60 taisyklėje nustatytą tvarką ir klausimas yra parengtas sprendimui. Jeigu klausimas nėra parengtas sprendimui, kolegija ar komitetas šį klausimą ar jo dalį atideda ir nustato tolesnę procedūrą.

2. Sprendimui dėl Konvencijos 41 straipsnio taikymo priimti kolegija ar komitetas, kiek tai įmanoma, sudaromi iš tų teisėjų, kurie dalyvavo nagrinėjant bylą iš esmės. Tuo atveju, kai kolegijos ar komiteto pagal jų pirminę sudėtį sudaryti neįmanoma, skyriaus pirmininkas papildo ar sudaro kolegiją ar komitetą burtų keliu.

3. Priteisdami teisingą atlyginimą pagal Konvencijos 41 straipsnį, kolegija ar komitetas gali numatyti palūkanas, kurios būtų mokamos nuo priteistos sumos, jeigu mokėjimas neįvykdomas per nustatytą terminą.

4. Gavęs pranešimą apie tai, kad nukentėjusi šalis ir atsakinga Susitariančioji Šalis pasiekė susitarimą, Teismas privalo įsitikinti susitarimo teisingumu ir, jeigu nustato, kad susitarimas teisingas, išbraukia bylą iš bylų sąrašo pagal 43 taisyklės 3 dalį.

¹ Su Teismo 2006 m. lapkričio 13 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. ir 2006 m. lapkričio 13 d.

76 taisyklė¹ - Sprendimo kalba

Visi sprendimai priimami anglų arba prancūzų kalba, nebent Teismas nuspręstų, kad sprendimas priimamas abejomis oficialiomis kalbomis. Didžiosios kolegijos sprendimai priimami abejomis oficialiomis kalbomis ir versijos abejomis kalbomis yra vienodai autentiškos.

77 taisyklė² - Sprendimo pasirašymas, paskelbimas ir pranešimas apie sprendimą

1. Sprendimus pasirašo kolegijos arba komiteto pirmininkas ir kancleris.
2. Kolegijos priimtą sprendimą viešame posėdyje gali paskelbti kolegijos pirmininkas arba kitas jo arba jos įgaliotas teisėjas. Vyriausybių atstovai ir šalių atstovai iš anksto informuojami apie posėdžio datą. Kitais atvejais, taip pat komitetų priimtų sprendimų paskelbimu yra laikomas pranešimas pagal šios taisyklės 3 dalį.
3. Sprendimas perduodamas Ministrų Komitetui. Kancleris išsiunčia sprendimo kopijas šalims, Europos Tarybos Generaliniam sekretoriui, bet kuriai trečiajam šaliai, įskaitant Europos Tarybos žmogaus teisių komisarą, ir bet kuriam kitam tiesiogiai susijusiam asmeniui. Pasirašytas sprendimo originalas saugomas Teismo archyve.

78 taisyklė išbraukiama

79 taisyklė - Prašymas dėl sprendimo išaiškinimo

1. Šalis per vienerius metus nuo sprendimo paskelbimo gali kreiptis į Teismą su prašymu dėl sprendimo išaiškinimo.
2. Prašymas pateikiamas kanceliarijai. Jame turi būti tiksliai nurodytas sprendimo rezoliucinės dalies punktas arba punktai, kuriais reikalingas išaiškinimas.
3. Pirminės sudėties kolegija gali savo iniciatyva atmesti prašymą, motyvuodama tuo, kad nėra pagrindo jį nagrinėti. Jeigu neįmanoma sudaryti pirminės sudėties kolegiją, Teismo pirmininkas ją papildo arba sudaro kolegiją burtų keliu.
4. Jeigu kolegija neatmeta prašymo, kancleris praneša apie jį kitai šaliai arba šalims ir pakviečia jas per kolegijos pirmininko nustatytą terminą pateikti bet kokias pastabas raštu. Be to, kolegijos pirmininkas paskiria posėdžio datą, jeigu kolegija nusprendžia jį surengti. Kolegija išsprendžia prašymą priimdama sprendimą.

80 taisyklė - Prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo

1. Paaiškėjus faktui, kuris dėl savo pobūdžio galėtų turėti lemiamą reikšmę ir kurio sprendimo priėmimo metu Teismas nežinojo, o šalis pagrįstai negalėjo žinoti, bylos šalis gali per šešis mėnesius nuo naujo fakto sužinojimo kreiptis į Teismą su prašymu peržiūrėti sprendimą.
2. Prašyme turi būti nurodytas sprendimas, kurį prašoma peržiūrėti, ir informacija, įrodanti, kad yra laikomasi šios taisyklės 1 dalyje nustatytų sąlygų. Prie prašymo pridedamos visų patvirtinančių dokumentų kopijos. Prašymas ir patvirtinantys dokumentai pateikiami kanceliarijai.
3. Pirminės sudėties kolegija gali savo iniciatyva atmesti prašymą, motyvuodama tuo, kad nėra pagrindo jį nagrinėti. Jeigu pirminės sudėties kolegijos sudaryti neįmanoma, Teismo pirmininkas ją papildo arba sudaro kolegiją burtų keliu.
4. Jeigu kolegija neatmeta prašymo, kancleris praneša apie jį kitai šaliai arba šalims ir pakviečia jas per kolegijos pirmininko nustatytą terminą pateikti pastabas raštu. Be to, kolegijos

¹ Su Teismo 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d. bei 2019 m. lapkričio 4 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2006 m. lapkričio 13 d., 2008 m. gruodžio 1 d. ir 2015 m. birželio 1 d. padarytais pakeitimais.

pirmininkas paskiria posėdžio datą, jeigu kolegija nusprendžia jį surengti. Kolegija išsprendžia prašymą priimdama sprendimą.

81 taisyklė - Klaidų nutarimuose ir sprendimuose ištaisymas

Nepažeidžiant nuostatų dėl sprendimų peržiūrėjimo ir peticijų pakartotinio įtraukimo į Teismo bylų sąrašą, Teismas savo iniciatyva arba šalies prašymu, pateiktu per vieną mėnesį nuo nutarimo arba sprendimo paskelbimo, gali ištaisyti rašybos, aritmetines ar kitas akivaizdžias klaidas.

IX skyrius - Konsultacinės išvados pagal Konvencijos 47, 48 ir 49 straipsnius¹

82 taisyklė²

Spręsdamas dėl konsultacinių išvadų, kurių paprašė Ministrų Komitetas, be Konvencijos 47, 48, 49 straipsnių nuostatų Teismas taiko ir toliau nurodytas nuostatas. Be to, jis taiko kitas šio Reglamento nuostatas tiek, kiek, jo nuomone, tai reikalinga.

83 taisyklė³

Prašymas dėl konsultacinės išvados pateikiamas kanceliarijai. Jame išsamiai ir tiksliai išdėstomas klausimas, dėl kurio prašoma Teismo išvados, be to, turi būti nurodyta:

- a) Konvencijos 47 straipsnio 3 dalyje numatyto Ministrų Komiteto sprendimo priėmimo data,
- b) asmens arba asmenų, kuriuos Ministrų Komitetas įgaliojo pateikti Teismui reikalingus paaiškinimus, pavardės ir adresai.

Prie prašymo turi būti pridėti visi dokumentai, galintys išaiškinti klausimą.

84 taisyklė⁴

1. Gavęs prašymą, kancleris perduoda prašymo ir prie jo pridėtų dokumentų kopijas visiems Teismo nariams.
2. Kancleris informuoja Susitariančiąsias Šalis, kad jos gali raštu pateikti pastabas dėl prašymo.

85 taisyklė⁵

1. Teismo pirmininkas nustato rašytinių pastabų ar kitų dokumentų pateikimo terminus.
2. Rašytinės pastabos ar kiti dokumentai pateikiami kanceliarijai. Kancleris perduoda jų kopijas visiems Teismo nariams, Ministrų Komitetui ir kiekvienai Susitariančiajai Šaliai.

86 taisyklė

Pasibaigus rašytinei procedūrai, Teismo pirmininkas priima sprendimą dėl Susitariančiųjų Šalių, pateikusių pastabas raštu, galimybės jas išdėstyti žodžiu šiuo tikslu surengtame viešame teismo posėdyje.

¹ Įterpė Teismas 2016 m. rugsėjo 19 d.

² Su Teismo 2016 m. rugsėjo 19 d. padarytais pakeitimais.

³ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. padarytais pakeitimais.

⁴ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. padarytais pakeitimais.

⁵ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. padarytais pakeitimais.

87 taisyklė¹

1. Prašymų dėl konsultacinių išvadų svarstymui sudaroma Didžioji kolegija.
2. Jeigu Didžioji kolegija mano, kad prašymas dėl konsultacinės išvados nepriklauso jos kompetencijai pagal Konvencijos 47 straipsnį, ji apie tai pareiškia motyvuotu sprendimu.

88 taisyklė²

1. Motyvuoti sprendimai ir konsultacinės išvados priimamos Didžiosios kolegijos balsų dauguma. Juose turi būti nurodytas daugumą sudariusių teisėjų skaičius.
- 1B. Motyvuoti sprendimai ir konsultacinės išvados priimami abejomis Teismo oficialiomis kalbomis ir versijos abejomis kalbomis yra vienodai autentiškos.
2. Kiekvienas teisėjas gali savo nuožiūra prie motyvuoto sprendimo ar konsultacinės išvados pridėti savo atskirąją nuomonę, pritariančiąją arba prieštaraujančiąją motyvuotam sprendimui ar konsultacinei išvadai, arba paprastą (nemotyvuotą) prieštaravimą.

89 taisyklė³

Motyvuotą sprendimą ar konsultacinę išvadą viešame posėdyje viena iš oficialių kalbų gali paskelbti Didžiosios kolegijos pirmininkas arba kitas pirmininko įgaliotas teisėjas, iš anksto apie posėdį pranešus Ministrų Komitetui ir kiekvienai Susitariančiajai Šaliai. Kitais atvejais išvados ar motyvuoto sprendimo paskelbimu yra laikomas pranešimas, numatytas 90 taisyklėje.

90 taisyklė⁴

Konsultacinę išvadą arba motyvuotą sprendimą pasirašo Didžiosios kolegijos pirmininkas ir kancleris. Pasirašytas sprendimo originalas saugomas Teismo archyve. Kancleris išsiunčia patvirtintas kopijas Ministrų Komitetui, Susitariančiosioms Šalims ir Europos Tarybos Generaliniam sekretoriui.

¹ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. padarytais pakeitimais.

² Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. ir 2019 m. lapkričio 4 d. padarytais pakeitimais.

³ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. padarytais pakeitimais.

⁴ Su Teismo 2005 m. liepos 4 d. ir 2015 m. birželio 1 d. padarytais pakeitimais.

X skyrius⁵ – Konsultacinės išvados pagal Konvencijos Protokolą Nr. 16

91 taisyklė – Bendrosios nuostatos

Bylose dėl konsultacinių išvadų, kurių prašo Susitariančiųjų Šalių teismai ar tribunolai, nurodyti vadovaujantis Konvencijos Protokolo Nr. 16 10 straipsniu, Teismas be šio Protokolo nuostatų, taiko ir toliau nurodytas nuostatas. Be to, jis taiko kitas šio Reglamento nuostatas tiek, kiek, jo nuomone, tai reikalinga.

92 taisyklė – Prašymo dėl konsultacinės išvados pateikimas

1. Pagal Konvencijos Protokolo Nr. 16 1 straipsnį, Susitariančiųjų Šalių pagal šį Protokolą teismai ir tribunolai gali prašyti Teismo pateikti konsultacines išvadas dėl principinių klausimų, susijusių su Konvencijoje ar jos protokoluose apibrėžtų teisių ir laisvių aiškinimu ar taikymu. Prašymas dėl konsultacinės išvados pateikiamas Teismo kancleriui.

2.1 Prašymas turi būti motyvuotas ir jame turi būti nurodyta:

- a) nacionalinės bylos dalykas ir atitinkama teisinė bei faktinė informacija apie ją;
- b) atitinkamos nacionalinės teisės nuostatos;
- c) atitinkami Konvencijos klausimai, konkrečiai su kuriomis teisėmis ar laisvėmis jie yra susiję;
- d) pririnkus šalių argumentų nacionaliniame procese santrauka šiuo klausimu; ir
- e) jei įmanoma ir reikalinga, prašymą pateikusių paties teismo arba tribunolo nuomonė šiuo klausimu, įskaitant bet kokią jo šiuo klausimu atliktą analizę.

2.2. Prašantysis teismas ar tribunolas turi pateikti visus kitus dokumentus, susijusius su nagrinėjamos bylos teisine ir faktine informacija.

2.3. Prašantysis teismas arba tribunolas turi pranešti Teismo kancleriui, jei jis savo prašymą atsiima. Gavęs tokį pranešimą, Teismas bylą nutraukia.

93 taisyklė⁶ – Prašymo nagrinėjimas komisijoje

1.1. Prašymą dėl konsultacinės išvados nagrinėja penkių Didžiosios kolegijos teisėjų komisija, kurią sudaro:

- a) Teismo pirmininkas. Jeigu Teismo pirmininkas negali posėdžiauti, jį ar ją pakeičia Teismo pirmininko pavaduotojas pagal pirmenybę ;
- b) du skyrių pirmininkai, paskirti rotacijos principu. Jeigu taip paskirti skyrių pirmininkai negali posėdžiauti, juos pakeičia skyrių pirmininkų pavaduotojai;
- c) teisėjas, paskirtas rotacijos principu iš likusių skyrių teisėjų, išrinktas 6 mėnesių laikotarpiui posėdžiauti komisijoje;
- d) teisėjas, išrinktas nuo Susitariančiosios Šalies, kurios teismas ar tribunolas pateikė prašymą arba, pririnkus, teisėjas, paskirtas pagal 29 taisyklę; ir
- e) ne mažiau kaip du pakaitiniai teisėjai, paskirti rotacijos principu iš skyrių išrinktų teisėjų 6 mėnesių laikotarpiui posėdžiauti komisijoje.

1.2. Teisėjai, posėdžiaujantys komisijoje, toliau posėdžiauja, jei jie yra dalyvavę nagrinėjant prašymą dėl konsultacinės išvados, jeigu pasibaigus jų paskyrimo į komisiją laikotarpiui dar nėra priimto galutinio sprendimo.

2. Prašymai dėl konsultacinės išvados nagrinėjami suteikiant jiems pirmenybę pagal 41 taisyklę.

⁵ Įterpė Teismas 2016 m. rugsėjo 19 d.

⁶ Su Teismo 2021 m. spalio 11 d. padarytais pakeitimais (pastarieji pakeitimai neįtraukti – vert. pastaba).

3. Didžiosios kolegijos teisėjų komisija priima prašymą, jeigu mano, kad jis atitinka Konvencijos Protokolo Nr. 16 1 straipsnio reikalavimus.

4. Atmesdama prašymą komisija pateikia argumentus.

5. Prašančiajam teismui ar tribunolui ir Susitariančiajai Šaliai, kurioje yra tas teismas ar tribunolas, pranešama apie komisijos sprendimą priimti arba atmesti prašymą.

94¹ taisyklė – Bylos nagrinėjimas komisijai priėmus prašymą

1. Kai komisija priima prašymą dėl konsultacinės išvados pagal 93 taisyklę, Didžioji kolegija yra sudaroma remiantis 24 taisyklės 2 dalies h punkto nuostatomis prašymui išnagrinėti ir konsultacinei išvadai pateikti.

2. Didžiosios kolegijos pirmininkas gali pakviesti prašantįjį teismą ar tribunolą pateikti bet kokią papildomą informaciją, kurios reikia siekiant patikslinti prašymo apimtį arba jo poziciją dėl prašyme iškelto klausimo.

3. Didžiosios kolegijos pirmininkas gali pakviesti nacionalines bylos šalis pateikti rašytines pastabas ir prireikus dalyvauti viešame teismo posėdyje.

4. Rašytinės pastabos ar kiti dokumentai pateikiami Teismo kancleriui laikantis Didžiosios kolegijos pirmininko nustatytų terminų.

5. Bet kokių pagal 44 taisyklės nuostatas pateiktų argumentų kopijos perduodamos prašančiajam teismui arba tribunolui, kuriam suteikiama galimybė dėl jų pateikti savo argumentus.

6. Pasibaigus rašytinei procedūrai, Didžiosios kolegijos pirmininkas nusprendžia, ar reikia surengti žodinį bylos nagrinėjimą.

7. Konsultacinės išvados yra priimamos Didžiosios kolegijos balsų dauguma. Jose nurodomas teisėjų, kurių balsai sudaro daugumą, skaičius.

7B. Konsultacinės išvados pateikiamos abejomis oficialiomis Teismo kalbomis, ir versijos abejomis kalbomis yra autentiškos.

8. Bet kuris teisėjas, jei jis ar ji to pageidauja, prie Teismo konsultacinės išvados gali pridėti atskirąją nuomonę, pritariančią ar prieštaraujančią konsultacinei išvadai, arba išreikšti paprastą (nemotyvuotą) prieštaravimą.

9. Konsultacinę išvadą pasirašo Didžiosios kolegijos pirmininkas ir kancleris. Pasirašytas išvados originalas saugomas Teismo archyve. Kancleris patvirtintas kopijas siunčia prašančiajam teismui ar tribunolui ir Susitariančiajai Šaliai, kurioje yra tas teismas ar tribunolas.

10. Bet kuri į bylą įstojusi trečioji šalis pagal Konvencijos protokolo Nr. 16 3 straipsnį ir Teismo reglamento 44 taisyklę taip pat gauna konsultacinės išvados kopiją.

95 taisyklė – Bylinėjimosi dėl konsultacinės išvados išlaidos ir teisinė pagalba

1. Kai Didžiosios kolegijos pirmininkas pagal 44 taisyklės 7 dalį ir 94 taisyklės 3 dalį pasiūlo nacionalinės bylos šaliai įstoti į bylą dėl konsultacinės išvados, klausimo dėl šios šalies bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimo Teismas nesprenžia, o išlaidos yra nustatomos pagal įstatymus ir praktiką tos Susitariančiosios Šalies, kurios teismas ar tribunolas pateikė prašymą.

2. XII skyriaus nuostatos *mutatis mutandis* taikomos, kai Didžiosios kolegijos pirmininkas pagal 44 straipsnio 7 dalį ir 94 straipsnio 3 dalį pakvietė nacionalinės bylos šalį įstoti į bylą dėl konsultacinės išvados ir ta šalis neturi pakankamai lėšų, kad galėtų padengti visas ar dalį patirtų išlaidų.

¹ Su Teismo 2019 m. lapkričio 4 d. ir 2021 m. spalio 11 d. padarytais pakeitimais (pastarieji pakeitimai neįtraukti – vert. pastaba).

XI skyrius¹ - Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 3, 4 ir 5 dalis

Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 3 dalį

96 taisyklė (buvusi 91 taisyklė)

Bet kokie prašymai dėl išaiškinimo pagal Konvencijos 46 straipsnio 3 dalį pateikiami kancleriui. Prašyme turi būti išsamiai ir tiksliai išdėstomi išaiškinimo klausimo, kuris sudarė kliūčių prašyme nurodyto sprendimo vykdymui, pobūdis ir priežastis bei pateikiama:

- a) informacija apie sprendimo vykdymo procesą Ministrų Komitete, jei toks vyko atitinkamo sprendimo atžvilgiu;
- b) Konvencijos 46 straipsnio 3 dalyje nurodyto sprendimo kopija;
- c) asmens (-ų), Ministrų Komiteto paskirto (-ų) pateikti Teismui paaiškinimus, kurių jam gali prireikti, vardas (-ai) ir adresas (-ai).

97 taisyklė (buvusi 92 taisyklė)

1. Prašymą nagrinėja Didžioji kolegija, kolegija ar komitetas, kuris priėmė atitinkamą sprendimą.

2. Jeigu neįmanoma sudaryti Didžiosios kolegijos, kolegijos ar komiteto pagal jų pirminę sudėtį, Teismo pirmininkas juos papildo arba sudaro burtų keliu.

98 taisyklė (buvusi 93 taisyklė)

Teismo nutarimas dėl jam Ministrų Komiteto perduoto klausimo išaiškinti yra galutinis. Jokia teisėjų atskiroji nuomonė šiuo klausimu negali būti teikiama. Nutarimo kopijos perduodamos Ministrų Komitetui, suinteresuotoms šalims ir bet kuriai trečiajai šaliai, įskaitant Europos Tarybos žmogaus teisių komisarą.

Bylos nagrinėjimas pagal Konvencijos 46 straipsnio 4 ir 5 dalis

99 taisyklė (buvusi 94 taisyklė)

Procese dėl Teismui perduoto klausimo, ar Susitariančioji Šalis nevykdo savo įsipareigojimo pagal Konvencijos 46 straipsnio 1 dalį, be Konvencijos 31 straipsnio b punkto ir 46 straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatų Teismas taiko ir toliau nurodytas nuostatas. Be to, jis taiko kitas šio Reglamento nuostatas tiek, kiek, jo nuomone, tai reikalinga.

100 taisyklė (buvusi 95 taisyklė)

Bet kokie prašymai, pateikti pagal Konvencijos 46 straipsnio 4 dalį, turi būti motyvuoti ir pateikti kancleriui. Prie prašymo pridedama:

- a) atitinkamas sprendimas;
- b) informacija apie atitinkamo sprendimo vykdymo procesą Ministrų Komitete, įskaitant suinteresuotų šalių raštu pareikštą nuomonę ir proceso metu pateiktas nuomones, jeigu tokių buvo;

¹ Įterpė Teismas 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2007 m. gegužės 14 d.

c) oficialaus pranešimo, įteikto Susitariančiai Šaliai ar Šalims atsakovėms, ir Konvencijos 46 straipsnio 4 dalyje nurodyto sprendimo kopijos,

d) asmens (-ų), Ministrų Komiteto paskirto (-ų) pateikti Teismui paaiškinimus, kurių jam gali prireikti, vardas (-ai) ir adresas (-ai),

e) visų kitų dokumentų, galinčių išaiškinti klausimą, kopijos.

101 taisyklė (buvusi 96 taisyklė)

Teismui perduotam klausimui svarstyti sudaroma Didžioji kolegija pagal 24 taisyklės 2 dalies g punktą.

102 taisyklė (buvusi 97 taisyklė)

Didžiosios kolegijos pirmininkas praneša Ministrų Komitetui ir suinteresuotoms šalims, kad jie gali pateikti rašytines pastabas dėl pateikto klausimo.

103 taisyklė (buvusi 98 taisyklė)

1. Didžiosios kolegijos pirmininkas nustato rašytinių pastabų ir kitų dokumentų pateikimo terminus.

2. Didžioji kolegija gali nuspręsti surengti posėdį.

104 taisyklė (buvusi 99 taisyklė)

Didžioji kolegija byloje priima sprendimą. Sprendimo kopijos perduodamos Ministrų Komitetui, suinteresuotoms šalims ir bet kuriai trečiajai šaliai, įskaitant Europos Tarybos žmogaus teisių komisarą.

XIA skyrius¹ – Sprendimų, nutarimų ir konsultacinių išvadų paskelbimas

104A taisyklė – paskelbimas Teismo praktikos duomenų bazėje

104A. Teismo kancleris yra atsakingas už visų sprendimų, nutarimų ir konsultacinių išvadų paskelbimą Teismo praktikos duomenų bazėje HUDOC. Tačiau ši taisyklė netaikoma vieno teisėjo sudėties Teismo priimtiems nutarimams, numatytiems 52A taisyklės 1 dalyje, skyriaus pirmininko arba skyriaus pirmininko pavaduotojo, kurie veikia kaip vieno teisėjo sudėties Teismas, priimtiems nutarimams, numatytiems 54 taisyklės 3 ir 4 dalyse, ir komiteto nutarimams, kuriuose pateikiama motyvų santrauka pagal 52A taisyklės 2 dalį; Teismas periodiškai viešai skelbia bendrą informaciją apie šiuos nutarimus.

104B taisyklė – Svarbiausios bylos

Be to, kancleris deramu būdu atkreipia dėmesį į tuos sprendimus, nutarimus ir konsultacines išvadas, kuriuos biuras atrinko kaip svarbiausias bylas.

¹ Įterpė Teismas 2019 m. lapkričio 4 d.

XII skyrius - Teisinė pagalba

105 taisyklė (buvusi 100 taisyklė)

1. Pagal Konvencijos 34 straipsnį pateikusiai peticiją pareiškėjo prašymu arba savo iniciatyva kolegijos pirmininkas gali suteikti pareiškėjui nemokamą teisinę pagalbą, susijusią su atstovavimu byloje nuo tada, kai gaunamos Susitariančiosios Šalies atsakovės rašytinės pastabos dėl peticijos priimtumo pagal 54 taisyklės 2 dalies b punktą arba nuo tada, kai pasibaigia jų pateikimo terminas.

2. Jeigu pareiškėjui buvo suteikta teisinė pagalba, susijusi su jo ar jos bylos pristatymu kolegijoje, šis teisinės pagalbos suteikimas pagal 105 taisyklės nuostatas galioja ir jo ar jos atstovavimui Didžiojoje kolegijoje.

106 taisyklė (buvusi 101 taisyklė)

Teisinė pagalba suteikiama tik tais atvejais, kai kolegijos pirmininkas yra įsitikinęs, kad:

- a) tai būtina, kad kolegijai perduota byla būtų tinkamai išnagrinėta,
- b) pareiškėjas neturi pakankamai lėšų atitinkamų išlaidų arba jų dalies apmokėjimui.

107 taisyklė (buvusi 102 taisyklė)

1. Siekiant nustatyti, ar pareiškėjai turi pakankamai lėšų atitinkamoms išlaidoms arba jų daliai apmokėti, jie privalo užpildyti deklaracijos formą, kurioje nurodomos jų pajamos, ilgalaikis turtas ir finansiniai įsipareigojimai išlaikytinių atžvilgiu ar kiti finansiniai įsipareigojimai. Deklaracija turi būti patvirtinta atitinkamos nacionalinės institucijos ar institucijų.

2. Kolegijos pirmininkas gali pakviesti susijusią Susitariančiąją Šalį pateikti rašytines pastabas.

3. Gavęs informaciją, nurodytą šios taisyklės 1 dalyje, kolegijos pirmininkas priima sprendimą suteikti teisinę pagalbą arba jos nesuteikti. Kancleris atitinkamai apie tai informuoja šalis.

108 taisyklė (buvusi 103 taisyklė)

1. Pagal 36 taisyklės 4 dalį paskirtiems advokatams ar kitiems asmenims išmokamas atlyginimas. Tam tikrais atvejais jis gali būti išmokamas daugiau negu vienam atstovui.

2. Į sumas, skirtas teisinės pagalbos apmokėjimui, gali būti įtraukiamas ne tik atstovų atlyginimas, bet ir kelionės, pragyvenimo bei kitos būtinos pareiškėjo arba paskirto atstovo išlaidos.

109 taisyklė (buvusi 104 taisyklė)

Priimdamas sprendimą suteikti teisinę pagalbą, kancleris nustato:

- a) atstovams išmokamo atlyginimo dydį pagal galiojančius teisinės pagalbos įkainius,
- b) apmokamų išlaidų dydį.

110 taisyklė (buvusi 105 taisyklė)

Jeigu kolegijos pirmininkas įsitikina, kad 106 taisyklėje nustatytų sąlygų nebėra, jis ar ji gali bet kuriuo metu atšaukti arba pakeisti sprendimą dėl teisinės pagalbos suteikimo.

III Skirsnis – Pereinamojo laikotarpio taisyklės

111 taisyklė (buvusi 106 taisyklė) – Teismo ir Komisijos santykiai

1. Nagrinėjant bylas, kurios buvo perduotos Teismui pagal Konvencijos protokolo Nr. 11 5 straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatas, Teismas gali pasiūlyti Komisijai įgalioti vieną ar kelis savo narius dalyvauti nagrinėjant bylą Teisme.

2. Nagrinėdamas šios taisyklės 1 dalyje nurodytas bylas, Teismas atsižvelgia į ataskaitą, kurią Komisija priėmė pagal ankstesnį Konvencijos 31 straipsnį.

3. Minėtą ataskaitą kancleris paskelbia viešai iš karto po bylos pateikimo Teismui, jeigu kolegijos pirmininkas nenusprendžia kitaip.

4. Likusi Komisijos bylos medžiaga, perduota Teismui pagal protokolo Nr. 11 5 straipsnio 2 – 5 dalių nuostatas, įskaitant visus pareiškimus, išlieka konfidenciali, jeigu kolegijos pirmininkas nenusprendžia kitaip.

5. Nagrinėjant bylas, kuriose Komisija surinko įrodymus, bet nepatvirtino ankstesniame Konvencijos 31 straipsnyje nurodytos ataskaitos, Teismas atsižvelgia į stenogramas, dokumentaciją ir Komisijos delegacijos nuomones, gautas atlikus tokius tyrimus.

112 taisyklė (buvusi 107 taisyklė) - Bylų nagrinėjimas kolegijoje ir Didžiojoje kolegijoje

1. Nagrinėdama bylas, kurios perduotos Teismui pagal Konvencijos protokolo Nr. 11 5 straipsnio 4 dalies nuostatas, pagal 24 taisyklės 5 dalį sudaryta Didžiosios kolegijos teisėjų komisija, remdamasi tik turima bylos medžiaga, nusprendžia, ar šią bylą turi nagrinėti kolegija, ar Didžioji kolegija.

2. Jeigu bylą nagrinėja kolegija, jos sprendimas pagal protokolo Nr. 11 5 straipsnio 4 dalies nuostatas yra galutinis ir 73 taisyklė netaikoma.

3. Bylas, perduotas Teismui pagal protokolo Nr. 11 5 straipsnio 6 dalį, Teismo pirmininkas perduoda Didžiajai kolegijai.

4. Kiekvienos bylos, perduotos Didžiajai kolegijai pagal protokolo Nr. 11 5 straipsnio 5 dalį, nagrinėjimui Didžioji kolegija papildoma teisėjais, skiriamais rotacijos tvarka iš teisėjų, kurie įeina į vieną iš 24 taisyklės 3 dalyje¹ nurodytų grupių, bylas grupėms skiriant pakaitomis.

113 taisyklė (buvusi 108 taisyklė) - Teisinės pagalbos suteikimas

Vadovaujantis 101 taisyklės nuostatomis, nagrinėjant Teismui pagal protokolo Nr. 11 5 straipsnio 2-5 dalis perduotas bylas, teisinė pagalba, suteikta pareiškėjui nagrinėjant bylą Komisijoje arba ankstesniame Teisme, galioja jo ar jos atstovavimo Teisme tikslais.

114 taisyklė (buvusi 109 taisyklė) - Prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo

1. Jeigu šalis pateikia prašymą dėl ankstesnio Teismo priimto sprendimo peržiūrėjimo, Teismo pirmininkas paveda prašymą išnagrinėti vienam iš skyrių pagal 51 arba 52 taisyklėje atitinkamiems atvejams išdėstytas sąlygas.

2. Nepaisydamas 80 taisyklės 3 dalies nuostatų, atitinkamo skyriaus pirmininkas sudaro naują kolegiją prašymui nagrinėti.

3. Į sudaromą kolegiją *ex officio* įeina:

a) skyriaus pirmininkas;

ir, nepriklausomai nuo to, ar jie yra atitinkamo skyriaus nariai,

¹ Su Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. padarytais pakeitimais.

b) teisėjas, išrinktas nuo bet kurios byloje dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies, arba, jeigu jis arba ji negali dalyvauti posėdyje, teisėjas, paskirtas pagal 29 taisyklės nuostatas,

c) bet kuris Teismo teisėjas kuris buvo pirminės kolegijos, priėmusios sprendimą ankstesniame Teisme, narys.

4. a) Likusius kolegijos narius burtų keliu skiria skyriaus pirmininkas iš atitinkamo skyriaus narių.

b) Skyriaus nariai, kurie tokiu būdu nebuvo paskirti, dalyvauja byloje kaip pakaitiniai teisėjai.

IV Skirsnis – Baigiamosios nuostatos

115 taisyklė (buvusi 110 taisyklė) - Taisyklės galiojimo sustabdymas

Su Teismo vidaus darbo tvarka susijusios taisyklės galiojimas gali būti sustabdomas pasiūlius be išankstinio pranešimo, jeigu tokį sprendimą vienbalsiai priima suinteresuota kolegija. Taisyklės galiojimas tokiu atveju sustabdomas tik tam tikslui, kuriam to buvo prašoma.

116 taisyklė (buvusi 111 taisyklė) - Taisyklės pakeitimas

1. Bet kuri taisyklė pasiūlius gali būti keičiama po pranešimo apie pakeitimą, kai dėl to svarstoma kitame plenarinio Teismo posėdyje ir kai sprendimą priima visų Teismo narių balsų dauguma. Pranešimas apie tokį pasiūlymą surašomas raštu ir pateikiamas kancleriui ne vėliau kaip prieš mėnesį iki posėdžio, kuriame jis turėtų būti svarstomas. Gavęs tokį pranešimą, kancleris kuo greičiau informuoja apie jį visus Teismo narius.

2. Kancleris apie bet kokius Teismo pasiūlymus keisti Reglamento taisykles, tiesiogiai susijusias su Teisme vykstančiu procesu, informuoja Susitariančiąsias Šalis, ir paragina jas dėl tokio pasiūlymo pateikti rašytines pastabas. Kancleris taip pat pakviečia organizacijas, turinčias patirties atstovaujant pareiškėjams Teisme, ir advokatų asociacijas, pateikti rašytines pastabas.

117 taisyklė (buvusi 112 taisyklė¹) – Reglamento įsigaliojimas

Šis Reglamentas įsigalioja 1998 m. lapkričio 1 d.

¹ 2000 m. gruodžio 8 d. priimti pakeitimai įsigaliojo iškart. Pakeitimai, priimti 2002 m. birželio 17 d. ir liepos 8 d., įsigaliojo 2002 m. spalio 1 d. Pakeitimai, priimti 2003 m. liepos 7 d., įsigaliojo 2003 m. lapkričio 1 d. Pakeitimai, priimti 2004 m. gruodžio 13 d., įsigaliojo 2005 m. kovo 1 d. Pakeitimai, priimti 2005 m. liepos 4 d., įsigaliojo 2005 m. spalio 3 d. Pakeitimai, priimti 2005 m. lapkričio 7 d., įsigaliojo 2005 m. gruodžio 1 d. Pakeitimai, priimti 2006 m. gegužės 29 d., įsigaliojo 2006 m. liepos 1 d. Pakeitimai, priimti 2007 m. gegužės 14 d., įsigaliojo 2007 m. liepos 1 d. Pakeitimai, priimti 2007 m. gruodžio 11 d., 2008 m. rugsėjo 22 d. ir gruodžio 1 d., įsigaliojo 2009 m. sausio 1 d. Pakeitimai, priimti 2009 m. birželio 29 d., įsigaliojo 2009 m. liepos 1 d. Su Konvencijos protokolu Nr. 14 susiję pakeitimai, priimti 2006 m. lapkričio 13 d. ir 2007 m. gegužės 14 d., įsigaliojo 2010 m. birželio 1 d. Pakeitimai, priimti 2011 m. vasario 21 d., įsigaliojo 2011 m. balandžio 1 d. Pakeitimai, priimti 2012 m. sausio 16 d., įsigaliojo 2012 m. vasario 1 d. Pakeitimai, priimti 2012 m. vasario 20 d., įsigaliojo 2012 m. gegužės 1 d. Pakeitimai, priimti 2012 m. balandžio 2 d., įsigaliojo 2012 m. rugsėjo 1 d. Pakeitimai, priimti 2013 m. sausio 14 d. ir vasario 6 d., įsigaliojo 2013 m. gegužės 1 d. Pakeitimai, priimti 2013 m. gegužės 6 d., įsigaliojo 2013 m. liepos 1 d. ir 2014 m. sausio 1 d. Pakeitimai, priimti 2014 m. balandžio 14 d. ir birželio 23 d., įsigaliojo 2014 m. liepos 1 d. Tam tikri pakeitimai, priimti 2015 m. birželio 1 d., įsigaliojo iškart. 47 taisyklės pakeitimai, priimti 2015 m. birželio 1 d. ir spalio 5 d., įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d. 8 taisyklės pakeitimai, priimti 2016 m. rugsėjo 19 d., įsigaliojo tą pačią dieną. Pakeitimai, priimti 2016 m. lapkričio 14 d., įsigaliojo tą pačią dieną. 29 taisyklės pakeitimai, priimti 2018 m. balandžio 16 d., įsigaliojo tą pačią dieną. Pakeitimai, priimti 2016 m. rugsėjo 19 d., įsigaliojo 2018 m. rugpjūčio 1 d. 29 taisyklės 1 dalies pakeitimai, priimti 2019 m. birželio 3 d., įsigaliojo tą pačią dieną. 27A taisyklės ir 52A taisyklės pakeitimai, priimti 2019 m. rugsėjo 9 d., įsigaliojo tą pačią dieną. Pakeitimai, priimti 2019 m. lapkričio 4 d., įsigaliojo 2020 m. sausio 1 d. 8 taisyklės pakeitimai, priimti 2021 m. birželio 2 d., įsigaliojo tą pačią dieną. 24, 93, 94 ir 101 taisyklės pakeitimai, priimti 2021 m. spalio 11 d., įsigaliojo 2021 m. spalio 18 d. 36 ir 44D taisyklių pakeitimai, priimti 2022 m. vasario 7 d., įsigaliojo tą pačią dieną. 8 § 5 taisyklės pakeitimai, priimti 2022 m. gegužės 30 d., įsigaliojo tą pačią dieną. 44 § 4 taisyklės pakeitimai, priimti 2022 m. birželio 3 d., įsigaliojo tą pačią dieną.

Reglamento priedas¹ (dėl tyrimų)

A1 taisyklė - Tyrimo priemonės

1. Šalies prašymu ar savo iniciatyva kolegija gali paskirti bet kokią tyrimo priemonę, kuri, kolegijos nuomone, galėtų patikslinti bylos faktus. Kolegija, *inter alia*, gali pakviesti šalis pateikti dokumentinius įrodymus arba nuspręsti apklausti bet kokį asmenį kaip liudytoją, ekspertą ar kitą asmenį, kurio parodymai ar pareiškimai gali padėti kolegijai atlikti savo užduotis.

2. Kolegija taip pat gali paprašyti bet kokio asmens ar institucijos nuomonės arba parengti rašytinę ataskaitą dėl bet kokio, kolegijos nuomone, bylai aktualaus klausimo.

3. Kai byla pripažįstama priimtina, ar, išimtiniais atvejais, prieš priimant nutarimą dėl priimtimumo, kolegija gali paskirti vieną ar daugiau iš savo narių arba iš kitų Teismo teisėjų kaip savo delegaliuojamus asmenis atlikti tyrimą, atlikti tyrimą vietoje arba kitu būdu rinkti įrodymus. Kolegija taip pat gali paskirti bet kokį asmenį ar instituciją padėti delegacijai tokiu būdu, kaip jai atrodo tinkama.

4. Šio skyriaus nuostatos dėl tyrimo priemonių, kurių imasi delegacija, *mutatis mutandis* taikomos bet kokiems pačios kolegijos atliekamiems procesiniams veiksams.

5. Procesiniai veiksmai, kurie sudaro bet kokio kolegijos ar jos delegacijos tyrimo dalį, yra nevieši, išskyrus atvejus, kai kolegijos pirmininkas ar delegacijos vadovas nusprendžia kitaip.

6. Kolegijos pirmininkas gali savo nuožiūra pakviesti bet kokią trečiąją šalį arba leisti jai dalyvauti tyrimo priemonėje. Tokio dalyvavimo sąlygas nustato pirmininkas, kuris taip pat gali apriboti tokį dalyvavimą, jei nustatytų sąlygų nesilaikoma.

A2 taisyklė - Šalių įsipareigojimai, susiję su tyrimo priemonėmis

1. Pareiškėjas ar bet kuri susijusi Susitariančioji Šalis privalo padėti Teismui, kiek to reikia, įgyvendinant bet kokias tyrimo priemones.

2. Susitariančioji Šalis, kurios teritorijoje delegacija atlieka tyrimą vietoje, aprūpina delegaciją reikiamomis priemonėmis ir bendradarbiauja, siekdama užtikrinti tinkamą proceso veiksmų atlikimą. Tai apima, kiek to reikia, judėjimo teritorijoje laisvę ir delegacijos, pareiškėjo ir visų liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų, kuriuos gali apklausti delegacija, apsaugos priemones. Suinteresuota Susitariančioji Šalis įsipareigoja imtis priemonių užtikrinti, kad joks asmuo ar organizacija nepatirtų neigiamų padarinių dėl to, kad delegacijai davė parodymus ar kitaip jai padėjo.

A3 taisyklė – Atsisakymas susitikti su delegacija

Jei šalis ar kitas asmuo, kuris turi susitikti su delegacija, neatvyksta ar atsisako atvykti į susitikimą, delegacija gali tęsti procesinius veiksmus, jei mano, kad tai neprieštarauja tinkamam teisingumo įgyvendinimui.

A4 taisyklė – Procesiniai veiksmai delegacijoje

1. Delegaliuoti asmenys naudojami visais Konvencija ar šiuo Reglamentu kolegijai suteiktais įgaliojimais ir kontroliuoja procesą delegacijoje.

2. Prieš pradėdamas procesinius veiksmus delegacijoje, delegacijos vadovas gali nuspręsti sušaukti parengiamąjį susitikimą su šalimis ar jų atstovais.

A5 taisyklė - Liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų iškvietimas į delegacijos procesinius veiksmus

¹ Įterpė Teismas 2003 m. liepos 7 d.

1. Liudytojus, ekspertus ir kitus asmenis, kuriuos delegacija siekia apklausti, šaukia kancleris.

2. Šaukime turi būti nurodyta:

a) byla, kurioje išduotas šaukimas;

b) kolegijos ar kolegijos pirmininko paskirtos tyrimo priemonės, eksperto nuomonės ar kitos tyrimo priemonės objektas;

c) šaukiamam asmeniui priklausančių mokėjimų nuostatos.

3. Šalys, kiek tai įmanoma, turi pateikti pakankamai informacijos, kad būtų galima nustatyti liudytojų, ekspertų ar kitų šaukiamų asmenų tapatybę ir adresą.

4. Pagal 37 taisyklės 2 dalį Susitariančioji Šalis, kurios teritorijoje gyvena liudytojas, atsako už jai kolegijos perduotų šaukimų įteikimą. Jeigu šaukimo įteikti neįmanoma, Susitariančioji Šalis raštu nurodo priežastis. Susitariančioji Šalis ir toliau imasi visų įmanomų priemonių, siekdama užtikrinti jai pavaldžių ar jos kontroliuojamų šaukiamų asmenų dalyvavimą.

5. Delegacijos vadovas gali prašyti, kad liudytojai, ekspertai ir kiti asmenys dalyvautų delegacijai atliekant tyrimą vietoje. Susitariančioji Šalis, kurios teritorijoje atliekami šie veiksmai, jei to prašoma, imasi visų įmanomų priemonių, siekdama užtikrinti tokį dalyvavimą.

6. Tais atvejais, kai liudytojas, ekspertas ar kitas asmuo yra šaukiamas Susitariančiosios Šalies prašymu ar vardu, su jų atvykimu susijusias išlaidas padengia ta Šalis, jeigu kolegija nenusprendžia kitaip. Susitariančiojoje Šalyje kalinamo asmens dalyvavimo išlaidas padengia ta Šalis, kurios teritorijoje delegacija atlieka tyrimą vietoje, jeigu kolegija nenusprendžia kitaip. Kitais atvejais kolegija sprendžia, ar šias išlaidas turi padengti Europos Taryba, ar jos priteisiamos pareiškėjui, ar trečiajam šaliai, kurios prašymu ar vardu asmuo dalyvauja. Visais atvejais išlaidų dydį nustato kolegijos pirmininkas.

A6 taisyklė - Apklausiamų liudytojų ir ekspertų priesaika arba iškilmingas pareiškimas

1. Nustačius liudytojo tapatybę ir prieš jam duodant parodymus, kiekvienas liudytojas prisiekia arba iškilmingai pareiškia:

„Aš prisiekiu“ – arba „Aš iškilmingai, vadovaudamasis garbe ir sąžine, pareiškiu“, - „kad sakysiu tiesą, visą tiesą ir tik tiesą.“

Šis veiksmas turi būti protokoluojamas..

2. Nustačius eksperto tapatybę ir prieš atlikdamas delegacijos paskirtą užduotį, kiekvienas ekspertas prisiekia arba iškilmingai pareiškia:

„Aš prisiekiu“ – arba „Aš iškilmingai pareiškiu“, - „kad vykdysiu savo eksperto pareigas garbingai ir sąžiningai“.

Šis veiksmas turi būti protokoluojamas.

A7 taisyklė – Delegacijos atliekama liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų apklausa

1. Bet kuris delegacijos narys gali užduoti klausimus Vyriausybių atstovams, advokatams ir patarėjams, pareiškėjui, liudytojams ir ekspertams bei kitiems delegacijų apklausiamiems asmenims.

2. Delegacijos apklausiamus liudytojus, ekspertus ir kitus asmenis apklausti gali ir Vyriausybių atstovai, advokatai ar patarėjai, dalyvaujant delegacijos vadovui. Jei prieštaraujama užduotam klausimui, sprendimą, ar atsakyti priima delegacijos vadovas.

3. Išskyrus išimtinius atvejus ir sutikus delegacijos vadovui, delegacijos apklausiami liudytojai, ekspertai ir kiti asmenys iki parodymų davimo pradžios į posėdžių salę neįleidžiami.

4. Delegacijos vadovas gali imtis specialių priemonių, kad liudytojai, ekspertai ar kiti asmenys būtų išklausti šalims nedalyvaujant, jeigu to reikia tinkamam teisingumo įgyvendinimui.

5. Ginčus dėl prieštaravimo liudytojui ar ekspertui sprendžia delegacijos vadovas. Siekdama gauti informacijos, delegacija gali apklausti asmenį, kuris nėra pripažįstamas liudytoju ar ekspertu.

A8 taisyklė – Delegacijos atliekamų procesinių veiksmų stenograma

1. Visų procesinių veiksmų dėl delegacijos taikytų tyrimo priemonių stenogramas parengia kancleris. Stenogramoje nurodoma:

- a) delegacijos sudėtis;
- b) delegacijos apklaustų asmenų, t. y. dalyvaujančių Vyriausybių atstovų, advokatų ir patarėjų, sąrašas;
- c) kiekvieno liudytojo, eksperto ar kito apklausto asmens pavardė, vardas, apibūdinimas ir adresas;
- d) išsakytų teiginių, užduotų klausimų ir pateiktų atsakymų tekstas;
- e) bet kokio proceso delegacijoje metu priimto sprendimo ar delegacijos vadovo sprendimo tekstas.

2. Jeigu visa stenograma arba jos dalis yra parengta neoficialia kalba, kancleris pasirūpina jos vertimu į vieną iš oficialių kalbų.

3. Stenogramos kopijos perduodamos šalių atstovams, kad jie galėtų kreiptis į kanclerį ar delegacijos vadovą ir atlikti pataisymus, tačiau jokių būdu tokie pataisymai negali pakeisti to, kas buvo pasakyta, prasmės ir reikšmės. Pagal delegacijos vadovo nurodymus kancleris nustato šiam tikslui skiriamus terminus.

4. Po pataisų atlikimo, stenogramą pasirašo delegacijos vadovas ir kancleris ir ji tampa oficialia bylos medžiaga.

Praktiniai nurodymai

Prašymai dėl laikinųjų priemonių¹

(Teismo reglamento 39 taisyklė)

Pagal Teismo reglamento 39 taisyklę Teismas gali taikyti laikinąsias priemones, kurios susijusiai Valstybei yra privalomos. Laikinosios priemonės taikomos tik išimtiniais atvejais.

Teismas Valstybės narės atžvilgiu laikinąją priemonę taikys tik tuo atveju, jei, peržiūrėjęs visą reikšmingą informaciją, manys, kad, nepritaikius tokios priemonės, pareiškėjui grės tikras rimtos ir neatitaisomos žalos pavojus.

Pareiškėjai arba jų teisiniai atstovai², kurie pateikia prašymą taikyti laikinąją priemonę pagal Teismo reglamento 39 taisyklę, turi laikytis toliau nurodytų reikalavimų.

I. Pridedama informacija

Visuose Teismui pateiktuose prašymuose turi būti nurodytos priežastys. Pareiškėjas privalo ypač tiksliai nurodyti pagrindus, kuriais pagrįsti konkretūs jo ar jos nuogąstavimai, tariamos rizikos pobūdį ir Konvencijos nuostatas, kurios tariamai buvo pažeistos.

Vien tik nuorodos į argumentus kituose dokumentuose ar nacionaliniame procese nepakanka. Būtina prie prašymų pridėti visus reikiamus prašymą pagrindžiančius dokumentus, ypač reikšmingus nacionalinio teismo, tribunolo ar kitus sprendimus, kartu su bet kokia kita medžiaga, kuri pagrindžia pareiškėjo teiginius.

Teismas neprivalo susisiekti su pareiškėjais, kurių prašymai dėl laikinųjų priemonių taikymo yra neišsamūs, o prašymai, kuriuose nėra informacijos, būtinos sprendimui priimti, nebus perduodami sprendimui priimti.

Jeigu byla jau yra nagrinėjama Teisme, būtina nurodyti peticijai suteiktą numerį.

Bylose dėl ekstradicijos ar išsiuntimo būtina pateikti informaciją apie numatomą išsiuntimo datą ir laiką, pareiškėjo adresą ar kalinimo vietą ir jo ar jos oficialų bylos numerį. Teismui turi būti kuo greičiau pranešta apie bet kokius tokios informacijos (išsiuntimo iš šalies datos ir laiko, adreso ir pan.) pasikeitimus.

Teismas gali nuspręsti priimti nutarimą ir dėl bylos priimtimumo tuo pat metu, kai nagrinėjamas prašymas dėl laikinųjų priemonių.

II. Prašymų siuntimas faksu ar paštu³

Prašymai dėl laikinųjų priemonių pagal 39 taisyklę turi būti siunčiami faksu arba paštu. Teismas nenagrinės elektroniniu paštu atsiųstų prašymų. Jei įmanoma, prašymas turėtų būti pateiktas viena iš oficialių Susitariančiųjų Šalių kalbų. Visuose prašymuose jų išorinėje pusėje paryškintu šriftu turi būti nurodyta:

„39 taisyklė – Skubu

Kontaktinis asmuo (pavardė ir kontaktinė informacija): ...

[Deportavimo ar išsiuntimo bylose]

Išsiuntimo iš šalies data, laikas ir kryptis : ...“

III. Prašymų pateikimas laiku

¹ 2003 m. kovo 5 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai su 2009 m. spalio 16 d. ir 2011 m. liepos 7 d. pakeitimais.

² Svarbu, kad būtų nurodyti visi kontaktiniai duomenys.

³ Atsižvelgiant į tai, kad laišku siunčiami prašymai negali būti siunčiami paprastu paštu.

Prašymus dėl laikinųjų priemonių Teismas paprastai turėtų gauti kuo greičiau po galutinio nacionalinio sprendimo priėmimo, kad Teismas ir jos kanceliarija turėtų pakankamai laiko klausimui išnagrinėti. Teismas gali nespėti išnagrinėti prašymų bylose dėl išsiuntimo, jei jie buvo gauti likus mažiau nei vienai darbo dienai iki numatyto išsiuntimo laiko¹.

Kai nacionalinis sprendimas bus priimtas netrukus ir turės būti skubiai vykdomas, ypač ekstradicijos ar išsiuntimo bylose, pareiškėjai ir jų atstovai prašymus dėl laikinųjų priemonių taikymo turėtų pateikti nelaukdami tokio sprendimo, aiškiai nuroydamai sprendimo priėmimo datą ir tai, kad prašymas galios, jei galutinis nacionalinio teismo sprendimas bus neigiamas.

IV. Stabdomojo poveikio nacionalinės priemonės

Teismas nėra apeliacinė instancija nacionalinių teismų sprendimams, todėl pareiškėjai, prieš kreipdamiesi į Teismą dėl laikinųjų priemonių taikymo ekstradicijos ar išsiuntimo bylose, turėtų panaudoti nacionalines priemones, galinčias sustabdyti išsiuntimą. Kai pareiškėjas vis dar gali panaudoti nacionalines stabdomojo poveikio priemones, Teismas 39 taisyklės siekiant išvengti išsiuntimo, netaikys.

V. Tolesni veiksmai

Pareiškėjai, kurie kreipiasi dėl laikinųjų priemonių pagal 39 taisyklę, užtikrina, kad atsakys į Teismo kanceliarijos siunčiamą korespondenciją. Ypač, kai Teismas atsisako taikyti laikinąją priemonę, jie privalo pranešti Teismui, ar toliau palaiko savo peticiją. Kai Teismas laikinąją priemonę taiko, jie privalo reguliariai ir nedelsdami Teismui pranešti apie bet kokio besitęsiančio nacionalinio proceso eigą. Jei šio reikalavimo nesilaikoma, Teismas gali išbraukti bylą iš Teismo bylų sąrašo.

¹ Valstybinių ir kitų švenčių, kai Teismo kanceliarija nedirba, sąrašą galima rasti Teismo internetinėje svetainėje: www.echr.coe.int/contact

Proceso pradžia¹

(Individualios peticijos pagal Konvencijos 34 straipsnį)

I. Bendrosios nuostatos

1. Peticija pagal Konvencijos 34 straipsnį turi būti pateikta raštu. Telefonu peticijos pateikti negalima. Išskyrus atvejus, nurodytus Teismo reglamento 47 taisyklėje, tik visiškai užpildyto peticijos formuliario pateikimas sustabdys Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje numatytą 4 mėnesių terminą. Peticijos formuliarą galima rasti Teismo interneto svetainėje². Pareiškėjai primygtinai raginami peticijos formuliarą atsisiųsti ir atsispausdinti, o ne kreiptis į Teismą su prašymu atsisiųsti formuliario kopiją paštu. Šitaip pareiškėjai sutaupys laiko ir galės geriau užtikrinti, kad jų užpildytas peticijos formuliaras bus pateiktas per 4 mėnesių laikotarpį. Patarimus, kaip užpildyti įvairius formuliario laukelius, galima rasti internete.

2. Peticija siunčiama šiuo adresu:

Kancleriui
Europos Žmogaus Teisių Teismas
Europos Taryba
F-67075 Strasbūras CEDEX

3. Faksu išsiųstos peticijos nenutrauks Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje numatyto 4 mėnesių termino. Pareiškėjai per tą patį 4 mėnesių terminą privalo paštu išsiųsti pasirašytą peticijos originalą.

4. Pareiškėjas privalo būti atsakingas susirašinėdamas su Teismo kanceliarija. Delsimas atsakyti arba neatsakymas gali būti laikomas ženklu, kad pareiškėjas nebepalaiko savo peticijos.

II. Forma ir turinys

5. Peticijos formuliare išdėstyti faktai, skundai ir teiginiai apie vidaus teisinės gynybos priemonių panaudojimą bei peticijos atitiktį Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui privalo atitikti Teismo reglamento 47 taisyklėje numatytas sąlygas. Bet kokie papildomi argumentai, pateikiami atskiru dokumentu, neturėtų viršyti 20 lapų (žr. 47 taisyklės 2 dalies b punktą) ir turėtų:

- a) būti A4 formato lape, paliekant ne mažiau kaip 3,5 cm pločio paraštes;
- b) būti atspausdintas, visiškai įskaitomas; pagrindinis tekstas turi būti atspausdintas ne mažesniu kaip 12 dydžio šriftu, o išnašos – 10 dydžio šriftu; tarpai tarp eilučių – 1,5 eilutės;
- c) visi skaičiai parašyti skaitmenimis;
- d) iš eilės sunumeruotais puslapiais;
- e) būti suskirstyti į sunumeruotas pastraipas;
- f) būti padalinti į antraštes: „Faktai“, „Skundai ar teiginiai dėl pažeidimų“ ir „Informacija apie vidaus teisinės gynybos priemonių panaudojimą ir atitiktį 35 straipsnio 1 dalyje numatytam terminui“.

6. Visi peticijos formuliario punktai turi būti užpildyti rašant žodžius. Reikėtų vengti simbolių, ženklų ar sutrumpinimų. Paaiškinimo žodžiais reikia net jei atsakymas yra neigiamas arba klausimas neatrodo aktualus.

7. Pareiškėjas peticijos formuliare numatytoje vietoje privalo išdėstyti bylos faktus, savo skundus ir paaiškinimus, kad peticija atitinka priimtimumo kriterijus. Informacijos turėtų pakakti, kad Teismas galėtų nustatyti peticijos pobūdį ir apimtį; tam turėtų pakakti vien užpildyto peticijos

¹ 2003 m. lapkričio 1 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai su 2008 m. rugsėjo 22 d., 2009 m. birželio 24 d., 2013 m. lapkričio 6 d., 2015 m. spalio 5 d., 2019 m. lapkričio 27 d. pakeitimais, 2021 m. sausio 25 d. ir 2022 m. vasario 1 d. (pastarieji pakeitimai neįtraukti – vert. pastaba). Šie praktiniai nurodymai papildo 45 ir 47 taisykles.

² www.echr.coe.int

formuliaro. Nepakanka vien pridėti faktų santrauką, skundus ir atitiktą peticijos formuliariui, nurodant ar nenurodant „žiūrėti priedus“. Šios informacijos įrašymas į peticijos formuliarą padės Teismui greičiau įvertinti ir paskirstyti gaunamas bylas. Galima pridėti papildomus paaiškinimus, jei reikia, atskirame dokumente, papildomi paaiškinimai neturėtų viršyti 20 lapų: šie gali plėtoti, bet ne pakeisti faktų santrauką, skundus bei priimtino kriterijų išpildymą, nes jie turi būti pačiame peticijos formuliare. Jei minėtos informacijos peticijos formuliare nėra, bus laikoma, kad peticija neatitinka 47 taisyklės.

8. Juridinis asmuo (įskaitant bendrovę, nevyriausybines organizacijas ar asociacijas) į Teismą turi kreiptis per to juridinio asmens atstovą, kuris nurodomas atitinkamame peticijos formuliario skyriuje, kuriame pateikiama kontaktinė informacija ir paaiškinamos jo ar jos pareigos ar ryšys su juridiniu asmeniu. Su peticijos formuliariu turi būti pateikiami įrodymai, pavyzdžiui, išrašas iš Prekybos rūmų registro ar valdymo organo protokolo, kad atstovas turi įgaliojimą veikti juridinio asmens vardu. Juridinio asmens atstovas skiriasi nuo advokato, įgalioto atstovauti Teisme. Gali būti, kad juridinio asmens atstovas taip pat yra advokatas ar teisininkas ir taip pat gali būti teisiniu atstovu. Tokiu atveju vis tiek abi peticijos formuliario dalys dėl atstovavimo turi būti užpildytos ir turi būti pridėti reikiami dokumentiniai įrodymai bei įgaliojimas atstovauti juridiniam asmeniui.

9. Pareiškėjas neprivalo turėti teisinio atstovo pirminėje proceso stadijoje. Jei jis vis dėlto tokį turi, peticijos formuliare privaloma užpildyti įgaliojimo skyrių. Tiek pareiškėjas, tiek atstovas privalo pasirašyti ties įgaliojimo punktu. Šioje stadijoje atskiro įgaliojimo nereikia, nes Teismas reikalauja, kad visa būtina informacija būtų surašyta formuliare. Jei teigiama, kad pareiškėjui pasirašyti ties įgaliojimo punktu formuliare neįmanoma dėl nenugalimų praktinių kliūčių, tai privaloma paaiškinti Teismui su visais pagrindžiančiais argumentais. Reikalavimas užpildyti formuliarą greitai per 4 mėnesių laikotarpį nelaikytinas tinkamu paaiškinimu.

10. Prie peticijos formuliario turi būti pridedami reikšmingi dokumentai:

- a) susiję su skundžiamais sprendimais ar priemonėmis;
- b) įrodantys, kad pareiškėjas laikėsi reikalavimo panaudoti vidaus teisinės gynybos priemones ir pateikti peticiją per Konvencijos 35 straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą;
- c) nurodantys, kai to reikia, informaciją apie kitus tarptautinius procesus.

Jei pareiškėjas negali pateikti šių dokumentų kopijų, jis ar ji privalo pateikti atitinkamą paaiškinimą: tik konstatavimo, kad jis ar ji susidūrė su sunkumais (siekiant gauti dokumentus), nepakanka, jei būtų pagrįsta tikėtis, kad paaiškinimas būtų pagrįstas dokumentiniais įrodymais, tokiais, kaip nepritekliaus įrodymas, valdžios institucijos atsisakymas pateikti sprendimą ar kitaip parodant, kad pareiškėjas neturėjo galimybės gauti dokumentą. Paaiškinimo nepridėjus ar jo nepakankant, peticija nebus perduota teisminiam nagrinėjimui.

Tais atvejais, kai dokumentai pateikiami elektroninėmis priemonėmis, jie privalo atitikti šiuose praktiniuose nurodymuose nurodytą formatą; jie turi būti sudėti ir sunumeruoti pagal peticijos formuliare nurodytą dokumentų sąrašą.

11. Pareiškėjas, kurio anksčiau pateiktą peticiją ar peticijas Teismas jau nagrinėjo arba kurio peticija ar peticijos laukia Teismo nagrinėjimo, privalo apie tai pranešti kanceliarijai, nurodydamas peticijos numerį ar numerius.

12. a) Tais atvejais, kai pareiškėjas nenori atskleisti savo tapatybės, jis ar ji privalo raštu išdėstyti tokio prašymo priežastis pagal 47 taisyklės 4 dalį.

b) Pareiškėjas taip pat privalo nurodyti, kaip pageidautų ženklinti peticiją tuo atveju, jei kolegijos pirmininkas leistų neatskleisti tapatybės, - savo inicialais ar viena raide (pvz., „X“, „Y“ ar „Z“).

13. Pareiškėjas ar paskirtas atstovas privalo pasirašyti peticijos formuliarą. Jei pareiškėjas atstovaujamas, tiek pareiškėjas, tiek atstovas privalo pasirašyti peticijos formuliario skyriuje „įgaliojimas“. Nei peticijos, nei įgaliojimo skyriaus negalima pasirašyti *per procurationem* (p. p.).

Rašytiniai pareiškimai¹

I. Pareiškimų pateikimas

Bendrosios nuostatos

1. Pareiškimas turi būti pateiktas kanceliarijai per 38 taisyklėje nustatytus terminus šios taisyklės 2 dalyje nurodytu būdu.
2. Pareiškimo ar kitų dokumentų gavimo Teismo kanceliarijoje data pažymima tame dokumente gavimo spaudu.
3. Visi pareiškimai ir prie jų pridedami dokumentai, išskyrus pareiškimus ir dokumentus, kuriems sukurta dokumentų perdavimo elektroniniu būdu sistema (žr. atitinkamus praktinius nurodymus), siunčiami Teismo kanceliarijai 3 egzemplioriais paštu arba 1 egzempliorius siunčiamas faksu² ir 3 egzemplioriai – paštu.
4. Elektroniniu paštu pateikti pareiškimai ir kiti dokumentai yra nepriimami.
5. Slapti dokumentai siunčiami registruotu paštu.
6. Savo iniciatyva siunčiami pareiškimai nepridedami prie bylos medžiagos, nebent kolegijos primininkas nusprendžia kitaip (38 taisyklės 1 dalis).

Siuntimas faksu

7. Šalis gali siųsti Teismui pareiškimus ir kitus dokumentus faksu.
8. Siekiant asmenį identifikuoti, pareiškime turi būti atspausdinta jį pasirašiusio asmens pavardė.

Dokumentų perdavimas elektroniniu būdu

9. Teismas gali leisti Susitariančiosios Šalies Vyriausybei, o perdavus peticiją Vyriausybei – ir pareiškėjui – siųsti pareiškimus ir kitus dokumentus elektroninėmis priemonėmis. Šiuo atveju praktiniai nurodymai dėl rašytinių pareiškimų taikomi kartu su praktiniais nurodymais dėl dokumentų perdavimo elektroninėmis priemonėmis.

II. Forma ir turinys

Forma

10. Pareiškime turi būti nurodyta:
 - a) peticijos numeris ir bylos pavadinimas,
 - b) antraštė, iš kurios matyti turinio pobūdis (pavyzdžiui, pastabos dėl priimtumo [ir esmės]; atsakymas į Vyriausybės/pareiškėjo pastabas dėl priimtumo [ir esmės]; pastabos dėl esmės; papildomos pastabos dėl priimtumo [ir esmės]; pozicija ir pan.).
11. Be to, pareiškimas paprastai pateikiamas:
 - a) A4 formato lape, paliekant ne mažiau kaip 3,5 cm pločio paraštes;
 - b) atspausdintas, visiškai įskaitomas; pagrindinis tekstas turi būti atspausdintas ne mažesniu kaip 12 dydžio šriftu, o išnašos – 10 dydžio šriftu; tarpai tarp eilučių – 1,5 eilutės;
 - c) visus skaičius rašant skaitmenimis;
 - d) iš eilės sunumeruotais puslapiais;

¹ 2003 m. lapkričio 1 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai su 2008 m. rugsėjo 22 d. ir 2014 m. rugsėjo 29 d. pakeitimais.

² Fakso numeriu +33 (0)3 88 41 27 30; daugiau fakso numerių nurodyta Teismo interneto svetainėje (www.echr.coe.int).

- e) suskirstytas į sunumeruotas pastraipas;
 - f) suskirstytas į skyrius ir (arba) antraštes, kurie atitiktų Teismo nutarimų ir sprendimų formą bei stilių („Faktai“, „Vidaus teisė [ir praktika]“, „Skundai“, „Teisė“; pastarajame skyriuje, atitinkamais atvejais, turi būti tokios antraštės: „Preliminarus prieštaravimas dėl ...“, „Tariamasis ... straipsnio pažeidimas“);
 - g) kiekvieną atsakymą į Teismo klausimą ar kitos šalies argumentus pateikiant atskira antrašte;
 - h) su nuorodomis į visus pareiškime minimus ir prie jo pridėtus dokumentus ar įrodymus;
 - i) siunčiant paštu, pareiškimo tekstas dėstomas tik vienoje lapo pusėje, o lapai ir priedai sudedami taip, kad juos būtų lengva atskirti (lapų negalima nei suklijuoti, nei susėti).
12. Jeigu, išimtiniais atvejais, pareiškimą sudaro daugiau nei 30 lapų, prie pareiškimo turi būti pridėta jo trumpa santrauka.
13. Jeigu kartu su pareiškimu šalis pateikia dokumentus ir (arba) kitus daiktinius įrodymus, visi įrodymai turi būti išvardyti atskirame priede.

Turinys

14. Šalių pareiškimuose, siunčiamuose po peticijos perdavimo [Vyriausybei atsakovei], turi būti:
- a) bet kokios šalių pastabos dėl bylos faktų, tačiau
 - i) jeigu šalis neginčija kanceliarijos parengtos faktų santraukos, ji pastabose turi apsiriboti glaustu pareiškimu dėl faktų,
 - ii) jeigu šalis ginčija tik dalį kanceliarijos parengtos faktų santraukos arba nori papildyti faktus, jos pastabos turi būti pateiktos tik dėl tų konkrečių punktų,
 - iii) jeigu šalis prieštarauja dėl kitos šalies pateiktų faktų ar jų dalies, ji turi aiškiai nurodyti, kurie faktai yra neginčijami, ir pateikti savo pastabas tik dėl ginčijamų punktų;
 - b) teisiniai argumentai, visų pirma, dėl bylos priimtumo, ir, antra, dėl jos esmės, tačiau
 - i) jeigu šaliai buvo užduoti konkretūs klausimai dėl faktų ar teisės klausimo, ji turi pateikti argumentus tik šiais klausimais, nepažeisdama 55 taisyklės,
 - ii) jeigu pareiškimu atsakoma į kitos šalies argumentus, su konkrečiais argumentais susijusios pastabos turi būti išdėstytos pirmiau nurodyta tvarka.
15. a) Šalių pareiškimuose, siunčiamuose po to, kai peticija yra paskelbta priimtina, turi būti:
- i) glaustas pareiškimas, kuriuo patvirtinama šalies pozicija dėl bylos faktų, nustatytų nutarime dėl priimtumo,
 - ii) teisiniai argumentai dėl bylos esmės,
 - iii) atsakymas į visus Teismo užduotus konkrečius klausimus dėl faktų ar teisės aspektų;
 - b) bylos šalis pareiškėja tuo pačiu metu pateikianti reikalavimus dėl teisingo atlyginimo, turi tai padaryti praktiniame nurodyme dėl teisingo atlyginimo reikalavimų pateikimo aprašyta tvarka.
16. Atsižvelgiant į taikaus susitarimo proceso slaptumą (žr. Konvencijos 39 straipsnio 2 dalį ir 62 taisyklės 2 dalį), visi argumentai ir dokumentai, pateikiami siekiant užtikrinti taikų susitarimą, turi būti siunčiami atskirai nuo rašytinių pareiškimų.
17. Teikiant pareiškimus ginčo teismoje negalima daryti nuorodų į jokių pasiūlymus, nuolaidas ar kitus pareiškimus, kurie buvo pateikti siekiant taikaus susitarimo.

III. Terminai

Bendrosios nuostatos

18. Kiekviena šalis atsako už tai, kad pareiškimai ir visi prie jų pridėti dokumentai ar įrodymai būtų laiku perduoti Teismo kanceliarijai.

Terminų pratęsimas

19. Pagal 38 taisyklę nustatyti terminai šalių prašymu gali būti pratęsti.
20. Šalis, pageidaujanti, kad pastaboms pateikti skirtas terminas būtų pratęstas, turi pateikti prašymą iš karto, kai jai tampa žinomos aplinkybės, kuriomis pateisinamas toks termino pratęsimas, tačiau bet kuriuo atveju ji turi tokį prašymą pateikti iki nustatyto termino pabaigos. Šalis turi nurodyti vėlavimo priežastį.
21. Jeigu terminas pratęsiamas, toks pratęsimas galioja visoms šalims, kurioms šis terminas buvo skaičiuojamas, taip pat ir šalims, kurios neprašė pratęsti termino.

IV. Pareiškimams keliamų reikalavimų nesilaikymas

22. Nepateikus pareiškimo pagal šio praktinio nurodymo 8 – 15 punktuose nustatytus reikalavimus, kolegijos pirmininkas gali paprašyti, kad atitinkama šalis pakartotinai pateiktų pareiškimą, atitinkantį šiuos reikalavimus.
23. Nesilaikant pirmiau nurodytų sąlygų, pareiškimas gali būti laikomas netinkamai pateiktu (žr. 38 taisyklės 1 dalį).

Reikalavimai dėl teisingo atlyginimo¹

I. Įvadas

1. Europos Žmogaus Teisių Teismui nustačius, kad buvo pažeista Europos Žmogaus teisių konvencija ir jos protokolais garantuojama teisė, teisingas atlyginimas nėra priteisiamas automatiškai. Konvencijos 41 straipsnyje aiškiai numatyta, kad Teismas gali priteisti teisingą atlyginimą tik jeigu pagal šalies vidaus įstatymus nėra galimybės visiškai atlyginti žalą, ir, net tokiu atveju – tik prireikus (angl. *if necessary*; pranc. *s'il y a lieu*).

2. Be to, Teismas priteisia tik tokį atlyginimą, kuris atitinkamomis aplinkybėmis laikomas „teisingu“ (angl. *just*; pranc. *équitable*). Todėl reikia atsižvelgti į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes. Teismas gali nuspręsti, kad tam tikrais atvejais pažeidimo konstatavimas pats savaime yra pakankamas teisingas atlyginimas, ir nėra jokio poreikio skirti finansinę kompensaciją. Teisingumo pagrindais Teismas taip pat gali skirti mažesnę žalos atlyginimą nei faktiškai patirtos žalos dydis ar faktiškai patirtos bylinėjimosi ir kitos išlaidos, arba apskritai neskirti jokio atlyginimo. Taip gali nutikti, kai, pavyzdžiui, dėl žalos ar išlaidų dydžio skundžiamu atveju yra kaltas pats pareiškėjas. Nustatydamas priteisiamo atlyginimo dydį, Teismas taip pat gali atsižvelgti į atitinkamą pareiškėjo, kaip nuo pažeidimo nukentėjusios šalies, ir už viešą interesą atsakingos Susitariančiosios Šalies padėtį. Galiausiai, Teismas paprastai atsižvelgia į vidaus ekonomines sąlygas.

3. Priteisdamas atlyginimą pagal Konvencijos 41 straipsnį, Teismas gali nuspręsti vadovautis šalies vidaus standartais. Tačiau jis niekada neprivalo jų laikytis.

4. Pareiškėjai įspėjami, kad tam, kad būtų priteistas teisingas atlyginimas, būtina laikytis iš Konvencijos ir Teismo reglamento kylančių formalių ir esminių reikalavimų.

II. Reikalavimų dėl teisingo atlyginimo pateikimas: formalūs reikalavimai

5. Teisingo atlyginimo reikalavimų pateikimo terminai ir kiti formalūs reikalavimai yra nurodyti Teismo reglamento 60 taisyklėje, kurios atitinkamose dalyse numatyta:

¹ 2007 m. kovo 28 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai su 2022 m. birželio 9 d. pakeitimais (pastarieji pakeitimai neįtraukti – vert. pastaba).

1. Jeigu, Teismui nustačius Konvencijoje nustatytų teisių pažeidimą, pareiškėjas pageidauja, kad jam ar jai būtų priteistas teisingas atlyginimas pagal Konvencijos 41 straipsnį, pareiškėjas turi pateikti atskirą reikalavimą.

2. Pareiškėjas turi pateikti visų reikalavimų detalią informaciją kartu su atitinkamais tai patvirtinančiais dokumentais per terminą, skirtą pareiškėjo pastaboms dėl bylos esmės pateikti, jeigu kolegijos pirmininkas nenurodo kitaip.

3. Jeigu pareiškėjas nesilaiko ankstesniuose punktuose numatytų reikalavimų, kolegija gali atmesti visus reikalavimus arba jų dalį.

(...)

Taigi Teismas reikalauja pateikti atskirus reikalavimus su atitinkamais tai patvirtinančiais dokumentais. To nepadarius, Teismas gali nepriteisti žalos atlyginimo. Teismas taip pat atmes peticijos formuliare išdėstytus, bet atitinkamame bylos nagrinėjimo etape pakartotinai nepateiktus reikalavimus bei skundus, kurie pateikti pasibaigus terminui.

III. Reikalavimų dėl teisingo atlyginimo pateikimas: esminiai reikalavimai

6. Pagal Konvencijos 41 straipsnį teisingas atlyginimas gali būti skiriamas atlyginti:

- a) turtinę žalą,
- b) neturtinę žalą ir
- c) bylinėjimosi ir kitas išlaidas.

1. Žala apskritai

7. Tarp žalos, kurią reikalaujama atlyginti, ir galimo pažeidimo turi būti nustatytas aiškus priežastinis ryšys. Teismui nepakanka nurodyti vien menką ryšį tarp galimo pažeidimo ir žalos ar vien spėlionės apie galimą žalą.

8. Kompensacija už žalą gali būti priteista, kai žala yra nustatyto pažeidimo rezultatas. Atlyginimas nepriteisiamas už žalą, atsiradusią dėl įvykių ar situacijų, kurie nėra Konvencijos pažeidimas, taip pat už žalą, susijusią su skundais, kurie buvo paskelbti nepriimtinais ankstesniame bylos nagrinėjimo etape.

9. Priteisdamas žalos atlyginimą, Teismas siekia atlyginti pareiškėjui už faktines pažeidimu padarytos žalos pasekmes. Teismas nesiekia nubausti atsakingos Susitariančiosios Šalies, todėl iki šiol nepriimdavo žalos atlyginimo reikalavimų, dėl kurių galėtų kilti „baudžiamosios“, „padėtį sunkinančios“ ar „baudžiamojo pobūdžio“ pasekmės.

2. Turtinė žala

10. Priteisiant turtinės žalos atlyginimą, laikomasi principo kiek įmanoma gražinti pareiškėją į padėtį, kurioje jis ar ji būtų buvęs, jeigu nustatytas pažeidimas nebūtų padarytas, t. y., *restitutio in integrum*. Tai gali būti kompensacija tiek už faktiškai patirtą žalą (*damnum emergens*), tiek ir už būsimus nuostolius ar negautas pajamas (*lucrum cessans*).

11. Pareiškėjas turi įrodyti, kad turtinė žala atsirado dėl galimo pažeidimo ar pažeidimų. Siekdamas įrodyti ne tik žalos buvimo faktą, bet, kiek įmanoma, ir žalos dydį ar sumą, pareiškėjas turėtų pateikti atitinkamus dokumentus.

12. Paprastai Teismo priteisiamas atlyginimas atspindi visą apskaičiuotą žalos sumą. Tačiau, jeigu faktinės žalos negalima tiksliai apskaičiuoti, Teismas įvertina žalą, remdamasis turimais faktais. Kaip nurodyta 2 punkte pirmiau, teisingumo pagrindais Teismas taip pat gali nuspręsti priteisti mažesnę nei visa nuostolių suma atlyginimą.

3. Neturtinė žala

13. Priteisdamas neturtinę žalą Teismas siekia skirti finansinę kompensaciją už neturtinę žalą (angl. *non-material harm*), pavyzdžiui, psichines ar fizines kančias.

14. Neturtinei žalai būdinga tai, kad jos negalima tiksliai apskaičiuoti. Jeigu nustatyta, kad padaryta neturtinė žala ir jeigu Teismas mano, kad turi būti priteista pinigine kompensacija, jis įvertina žalą, remdamasis teisingumo pagrindais ir atsižvelgdamas į savo praktikoje suformuluotus standartus.

15. Norinčių gauti kompensaciją už neturtinę žalą pareiškėjų prašoma nurodyti konkrečią sumą, kuri, jų nuomone, būtų teisinga. Jeigu pareiškėjai mano, kad jie nukentėjo daugiau nei nuo dėl vieno pažeidimo, jie gali reikalauti vienos bendros sumos, kuri apimtų visus galimus pažeidimus, arba atskirų sumų už kiekvieną pažeidimą.

4. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos

16. Teismas gali nurodyti atlyginti pareiškėjui jo ar jos patirtas bylinėjimosi ar kitas išlaidas, visų pirma, nacionaliniu lygiu, o vėliau ir bylą nagrinėjant Teisme, siekiant užkirsti kelią pažeidimo atsiradimui arba siekiant gauti pažeidimu padarytos žalos atlyginimą. Šios bylinėjimosi ir kitos išlaidos paprastai apima teisinės pagalbos, žyminius ir panašius mokesčius. Jos taip pat gali apimti kelionės ir pragyvenimo išlaidas, ypač jeigu jos patirtos dėl atvykimo į Teismo posėdį.

17. Teismas patenkina reikalavimus dėl bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimo tik tiek, kiek tai susiję su Teismo nustatytais pažeidimais. Jeigu reikalavimai susiję su skundais, dėl kurių nenustatytas pažeidimas, arba su skundais, kurie paskelbti nepriimtinais, Teismas juos atmeta. Todėl pareiškėjams gali būti naudinga susieti atskirus reikalavimų punktus su konkrečiais skundais.

18. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos turi būti faktiškai patirtos. Tai reiškia, kad pareiškėjas turi būti jas apmokėjęs arba įpareigotas apmokėti pagal teisinius ar sutartinius įsipareigojimus. Nacionalinių institucijų ar Europos Tarybos su teisinės pagalbos teikimu susijusios sumokėtos ar mokėtinos sumos bus išskaičiuotos.

19. Patirtos bylinėjimosi ir kitos išlaidos turi būti būtinos. Tai reiškia, kad jos turėjo būti neišvengiamos, siekiant užkirsti kelią pažeidimui arba gauti pažeidimu padarytos žalos atlyginimą.

20. Bylinėjimosi ir kitos išlaidos turi būti protingo dydžio. Jeigu Teismas nustato, kad bylinėjimosi ir kitos išlaidos buvo per didelės, jis priteisia jo vertinimu protingo dydžio sumą.

21. Kaip įrodymus Teismas reikalauja pateikti detalizuotas sąskaitas ir kvitus. Šie įrodymai turi būti pakankamai išsamūs, kad Teismas galėtų nustatyti, kiek patirtos bylinėjimo ir kitos išlaidos atitinka pirmiau išdėstytus reikalavimus.

5. Informacija apie mokėjimą

22. Pareiškėjai turi nurodyti banko sąskaitą, į kurią jie norėtų, kad būtų pervestos priteistos sumos. Jeigu jie pageidauja, kad tam tikros sumos, pavyzdžiui, bylinėjimosi ir kitų išlaidų atlyginimas, būtų pervestos atskirai, pavyzdžiui, tiesiogiai į atstovo banko sąskaitą, jie tai turi nurodyti.

IV. Teismo priteisto atlyginimo forma

23. Jeigu Teismas priteisia atlyginti žalą, toks atlyginimas paprastai priteisiamas pinigais, kuriuos Susitariančioji Šalis atsakovė turi sumokėti nuo nustatytų pažeidimų nukentėjusiam asmeniui ar asmenims. Tik itin retais atvejais Teismas gali spręsti dėl nurodymo, kuriuo siekiama sustabdyti pažeidimą ar atlyginti juo padarytą žalą. Tačiau Teismas gali savo nuožiūra pasiūlyti sprendimo vykdymo gaires (Konvencijos 46 straipsnis).

24. Bet koks atlyginimas pagal Konvencijos 41 straipsnį paprastai priteisiamas eurais (EUR, €), nepriklausomai nuo valiutos, kuria išreikšti pareiškėjų reikalavimai. Jeigu pareiškėjui turės būti sumokėta kita valiuta nei eurai, Teismas paveda konvertuoti priteistas sumas į kitą valiutą pagal mokėjimo dieną galiojantį valiutų kursą. Formuluodami savo reikalavimus,

pareiškėjai atitinkamais atvejais turi atsižvelgti į šią tvarką dėl kita valiuta išreikštų sumų konvertavimo į eurus ar atvirkščiai pasekmių.

25. Teismas savo iniciatyva nustato reikiamų atlikti mokėjimų terminus, kurie paprastai yra trys mėnesiai nuo tos dienos, kai sprendimas tampa galutinis ir privalomas vykdyti. Teismas taip pat nustato palūkanas įsipareigojimų nevykdymo atveju, jeigu mokėjimai neatliekami laiku. Palūkanos paprastai skaičiuojamos pagal ribinę Europos Centrinio Banko skolinimo normą, galiojančią įsipareigojimų nevykdymo metu, pridėdant 3 procentinius punktus.

Vyriausybėms skirtas saugus elektroninis dokumentų perdavimas ¹

I. Taikymo sritis

1. Susitariančiųjų Šalių Vyriausybės, pasirinkusios Teismo saugaus elektroninio dokumentų perdavimo sistemą, visus rašytinius dokumentus Teismui siunčia, įkeldamos juos į tam sukurtą saugią interneto svetainę, ir atsisiunčia Teismo kanceliarijos joms siunčiamus dokumentus iš minėtos interneto svetainės, išskyrus šiuos atvejus:

a) sutrikus saugios interneto svetainės veiklai, dokumentus dėl prašymo taikyti laikinąsias priemones pagal Teismo reglamento 39 taisyklę, privaloma siųsti faksu arba elektroniniu paštu. Tokiais atvejais dokumentuose turi būti aiškiai nurodyta „**39 taisyklė. Skubu**“;

b) tokie priedai, kaip planai, vadovai ir pan., kurių negalima išsamiai peržiūrėti elektroniniu formatu, turi būti siunčiami paštu,

c) Teismo kanceliarija gali paprašyti, kad popierinis dokumentas ar priedas būtų pateiktas paštu.

2. Jeigu Vyriausybė išsiunčia dokumentą paštu ar faksu, ji kuo greičiau turi elektroniniu būdu išsiųsti pranešimą apie dokumentų išsiuntimą paštu ar faksu, nurodydama, koks dokumentas buvo išsiųstas, išsiuntimo datą ir priežastis, dėl kurių dokumento nebuvo galima siųsti elektroniniu būdu.

II. Techniniai reikalavimai

3 Vyriausybė turi turėti reikiamą techninę įrangą ir naudotis Teismo kanceliarijos pateiktu vartotojo vadovu.

III. Formato ir pavadinimų tvarka

4. Elektroniniu būdu siunčiami dokumentai turi būti PDF formato, pageidautina tokio, kuriame galima būtų atlikti paiešką (*angl. searchable PDF – vert. pastaba*).

5. Nepasirašyti laišškai ir rašytiniai pareiškimai nepriimami. Elektroniniu būdu siunčiamos pasirašytos skenuotų popierinių dokumentų originalų kopijos. Dokumentų originalus Vyriausybė turi saugoti savo bylose.

6. Elektroniniu būdu siunčiamo dokumento pradžioje turi būti nurodytas peticijos numeris ir pareiškėjo pavardė, kaip Teismo kanceliarijos užrašyta lotyniškais raidėmis, bei dokumento turinį atspindinti antraštė².

IV. Aktuali data, atsižvelgiant į laiko terminus

7. Data, kai Vyriausybė sėkmingai įkelia dokumentą į saugią interneto svetainę, laikoma dokumento išsiuntimo data 38 taisyklės 2 dalies prasme arba dokumento pateikimo data 73 taisyklės 1 dalies tikslais.

8. Siekiant palengvinti keitimosi korespondencija stebėseną, kiekvieną dieną prieš pat vidurnaktį saugusis serveris automatiškai sukuria elektroninį laišką, kuriame išvardijami per paskutines 24 valandas elektroniniu būdu perduoti dokumentai.

¹ 2008 m. rugsėjo 22 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai su 2014 m. rugsėjo 29 d. ir 2018 m. liepos 5 d. pakeitimais.

² Pavyzdžiui, 65051/01 Karagozov Observ Adm Merits (liet. pastabos dėl priimtumo ir esmės).

V. Skirtingos to paties dokumento versijos

9. Saugioje interneto svetainėje neleidžiama taisyti, keisti ar trinti įkeltų dokumentų. Jeigu Vyriausybei reikia pakeisti išsiųstą dokumentą, ji turi sukurti naują dokumentą kitu pavadinimu (pavyzdžiui, prie dokumento pavadinimo pridedant žodį „pakeista“). Šia galimybe pasinaudoti galima tik jeigu tikrai būtina; ja neturėtų būti naudojamosi neesminėms klaidoms taisyti.

10. Jeigu Vyriausybė pateikia daugiau nei vieną to paties dokumento versiją, priimamas tik laiku išsiųstas dokumentas. Jeigu laiku pateikiama daugiau nei viena to paties dokumento versija, atsižvelgiama tik į paskutinę dokumento versiją, jeigu kolegijos pirmininkas nenusprendžia kitaip.

Prašymai dėl anonimiškumo¹

(Teismo reglamento 33 ir 47 taisyklės)

Bendrieji principai

Šalims primenama, kad Teisme nagrinėjamų bylų medžiaga yra vieša, išskyrus atvejus, kai leidžiama nukrypti nuo šio principo pagal Teismo reglamento 33 ir 47 taisykles. Taigi visa su peticija susijusi informacija, pateikiama tiek rašytinio, tiek žodinio proceso tvarka, įskaitant informaciją apie pareiškėją ar trečiąsias šalis, bus prieinama viešai.

Šalims taip pat turi būti žinoma, kad faktų santrauka, Teismo nutarimai ir sprendimai paprastai yra skelbiami Teismo internetinėje duomenų bazėje HUDOC² (78 taisyklė).

Prašymai nagrinėjamose bylose

Visi prašymai dėl anonimiškumo pateikiami pildant peticijos formuliarą arba kuo greičiau po to. Abiem atvejais pareiškėjas turi nurodyti prašymo priežastis ir kokį poveikį jam ar jai gali turėti viešas paskelbimas.

Prašymai atgaline data

Jeigu pareiškėjas pageidauja prašyti anonimiškumo byloje ar bylose, kurios paskelbtos HUDOC duomenų bazėje iki 2010 m. sausio 1 d., jis arba ji turi išsiųsti laišką kanceliarijai, nurodydamas (-a) priežastis ir poveikį, kurį jis ar ji patyrė ar gali patirti dėl viešo paskelbimo. Pareiškėjas taip pat turi paaiškinti, kodėl anonimiškumo nebuvo prašoma, kai byla buvo nagrinėjama Teisme.

Spręsdamas dėl prašymo, pirmininkas atsižvelgia į pareiškėjo pateiktus paaiškinimus, nutarimo ar sprendimo jau įgytą viešumo mastą ir į tai, ar patenkinti prašymą yra tinkama bei prasminga.

Jeigu pirmininkas patenkina prašymą, jis ar ji taip pat priima sprendimą dėl tinkamiausių veiksmų, kurių turi būti imtasi pareiškėjo anonimiškumui apsaugoti. Pavyzdžiui, nutarimas ar sprendimas gali būti, *inter alia*, pašalintas iš Teismo interneto svetainės arba paskelbtame dokumente gali būti panaikinti asmeniniai duomenys.

Kitos priemonės

Siekdamas užtikrinti pagarbą privačiam gyvenimui, pirmininkas dėl bet kurios Teismo viešai paskelbtos medžiagos taip pat gali imtis kitų, jo ar jos nuomone, būtinų ar pageidautinų priemonių.

¹ 2010 m. sausio 14 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai.

² <http://hudoc.echr.coe.int/>.

Peticijų nagrinėjimas esant masiniam jų antplūdžiui¹

¹ 2022 m. rugpjūčio 25 d. Teismo pirmininko pagal Teismo reglamento 32 taisyklę išleisti praktiniai nurodymai (pastarieji neįtraukti – vert. pastaba).